

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

БІЛА КНИГА 2010

ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

ВІЙСЬКО
УКРАЇНИ

№ 2 (128) 2011 СПЕЦІАЛЬНИЙ ВИПУСК

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

БІЛА КНИГА 2010

ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

Видання “Біла книга – 2010. Збройні Сили України” підготовлене авторським колективом працівників Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил України.

Голова робочої групи:

Володимир МОЖАРОВСЬКИЙ

Робоча група:

Борис АНДРЕСЮК, Анатолій ДЕМ'ЯНЕНКО, Олександр КЛУБАНЬ, Віктор КОРЕНДОВИЧ,
Михайло КУЦИН, Ігор КУШНІР, Михайло МАЛЯРЧУК, Володимир ОМЕЛЬЯНЧУК,
Григорій ПЕДЧЕНКО, Олександр СТЕЦЕНКО, Олександр ЧЕРПИЦЬКИЙ

Секретар робочої групи:

Віктор КРАВЧУК

Головний редактор Центрального друкованого органу

Міністерства оборони України журналу “Військо України”:

Володимир ГОРІШНЯК

Щорічник “Біла книга” видається відповідно до Закону України “Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави” з метою систематичного інформування громадськості про діяльність Збройних Сил України, а також про оборонну політику держави, проблеми, що виникають у цій сфері, та шляхи їх розв’язання.

Шосте видання щорічника – “Біла книга – 2010. Збройні Сили України” присвячене питанням реформування та розвитку Збройних Сил України. У виданні висвітлюються поточний стан Збройних Сил та головні напрями подальшого військового будівництва.

Матеріали щорічника призначені для цивільних і військових фахівців у галузі військового будівництва, оборонної політики та політики безпеки, журналістів, викладачів і студентів профільних вузів та факультетів, а також для всіх, хто цікавиться станом і напрямками розвитку Збройних Сил України.

ВСТУПНЕ СЛОВО МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Відсутність достатніх ресурсів для проведення воєнної реформи та неефективна система управління ресурсами в попередні роки розбалансували виконання намічених планів та програм, негативно вплинули на ступінь готовності Збройних Сил України до виконання завдань за призначенням.

Саме тому питання приведення війська в боєздатний стан вимагали негайного практичного вирішення. Такий комплекс заходів зі стабілізації ситуації у Збройних Силах України було розроблено.

Заходи по відновленню боєздатності війська були схвалені Президентом України і активно підтримані Кабінетом Міністрів України: уперше за багато років фінансування армії здійснювалося ритмічно та без затримок.

Напрацювання, розпочаті керівництвом Міністерства оборони України і Генерального штабу Збройних Сил України, дали результати. У 2010 році було зупинено руйнацію армії і досягнуто стабілізацію. Забезпечено нарощення інтенсивності бойової підготовки військ (сил). Там, де не вистачало ресурсів, – удосконалювалася індивідуальна підготовка. Підрозділи та військовослужбовці системно підвищували вишкіл у ході міжнародних навчань і міжнародних миротворчих операцій. На озброєння поступили сучасні зразки бронетанкової техніки та модернізовані літальні апарати.

Упродовж року системно створювалися умови для зменшення плінності кваліфікованих військових кадрів з військової служби. Підвищено грошове забезпечення військовослужбовців, запроваджено безкоштовне харчування військовослужбовців за контрактом під час виконання службових обов'язків. Відновлено будівництво житла для військовослужбовців і членів їх сімей.

Сьогодні ми поставили перед собою амбітне завдання: створити сучасні, мобільні, добре озброєні Збройні Сили України – надійного гаранта недоторканності та суверенітету нашої держави.

Передбачається оновлення всього пакета документів, що визначають політику в оборонній сфері, перш за все Стратегії національної безпеки і Воєнної доктрини, завершення оборонного огляду та розроблення Державної комплексної програми реформування і розвитку Збройних Сил України на 2011-2015 роки.

Ми будемо продовжувати кропітку роботу з підвищення боєздатності військ (сил), удосконалення системи управління Збройними Силами України, забезпечення якісної військової освіти, професійного рівня військовослужбовців, здійснення радикальних змін у ресурсному і матеріально-технічному забезпеченні, технічному переоснащенні військ (сил).

Важливою віхою на шляху розбудови армії нового зразка має стати досягнення належного рівня соціальних стандартів для військовослужбовців, членів їх родин та військових пенсіонерів.

Переконаний, що українські воїни і надалі сумлінно виконуватимуть свій конституційний обов'язок, завжди підтримуватимуть високу бойову готовність, з честю та гідністю носитимуть звання захисників Вітчизни.

Міністр оборони України
Михайло ЄЖЕЛЬ

ВСТУПНЕ СЛОВО НАЧАЛЬНИКА ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ – ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Щорічне видання “Біла книга” традиційно висвітлює поточний стан Збройних Сил та головні напрями подальшого військового будівництва.

2010 рік ознаменувався для Збройних Сил України переходом до якісно нової системи підготовки військ у виконанні завдань за призначенням. Завдяки вжитим заходам та наполегливій роботі органів військового управління всіх рівнів вдалося стабілізувати стан Збройних Сил України, зупинити негативну тенденцію зниження рівня їх боєздатності, створити умови для системного і глибокого їх оновлення.

Вжито невідкладні заходи щодо поліпшення соціального захисту військовослужбовців.

Ми змогли вирішити накопичені за багато років проблеми грошового та продовольчого забезпечення військовослужбовців, збільшити у порівнянні з минулим роком кількість отриманого житла, покращити санаторно-курортне лікування особового складу.

Міжнародне військове співробітництво та активна участь Збройних Сил України в миротворчій діяльності протягом року сприяли підвищенню авторитету нашої держави на міжнародній арені, розвитку співробітництва з міжнародними структурами безпеки, формуванню позитивного іміджу Збройних Сил.

Президентом України – Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України визначено завдання щодо проведення глибоких реформ у Збройних Силах, досягнення європейського рівня соціальних стандартів для військовослужбовців та членів їх сімей.

Під час розроблення стратегічних програмних документів із реформування Збройних Сил України, проведення комплексу навчань “Взаємодія–2010” було оцінено реальний стан підготовки органів військового управління, військ (сил) та їх спроможностей. Ми переконалися в тому, що особовий склад Збройних Сил України готовий виконувати завдання за призначенням.

Абсолютна більшість військовослужбовців – це досвідчені професіонали, дисципліновані, мужні та вольові люди, які чесно та сумлінно виконують свій конституційний обов’язок.

Водночас виконання завдань керівництва держави щодо вирішення проблем оборони в умовах позаблокового статусу потребує підвищення ефективності управління військами, рівня підготовки особового складу, суттєвого покращення ресурсного і матеріально-технічного забезпечення військ (сил).

Сьогодення вимагає продуманих, конструктивних рішень і практичних рішучих дій.

З огляду на це ми формуємо плани на майбутнє і ставимо перед собою нові завдання стосовно перспективного обриса Збройних Сил.

Попереду відповідальна робота щодо виконання завдань реформування Збройних Сил України на період до 2015 року.

2011 навчальний рік визначено Роком технічної готовності та підготовки професійного сержантського складу.

Серед пріоритетних залишається завдання збереження оперативних можливостей військ (сил), недопущення зниження рівня бойової готовності та забезпечення їх спроможності виконувати визначені завдання.

Кожний керівник зобов'язаний створити необхідні умови для досконалого оволодіння військовослужбовцями озброєнням та військовою технікою, покращення стану справ у військових колективах, забезпечення статутного порядку, високого рівня військової дисципліни та правопорядку особового складу.

2011-й рік – це рік 20-ї річниці незалежності України та Збройних Сил України. Він повинен стати початком проведення ефективних заходів реформування та створення передумов для подальшого розвитку сучасних Збройних Сил.

Упевнений, що особовий склад Збройних Сил з усією відповідальністю усвідомлює важливість завдань та зробить все можливе для їх успішного виконання!

Начальник Генерального штабу –
Головнокомандувач Збройних Сил України

генерал-полковник

Григорій ПЕДЧЕНКО

РОЗДІЛ 1

ПІДСУМКИ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ У 2010 р.

ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАХОДИ
КЕРІВНИЦТВА ДЕРЖАВИ

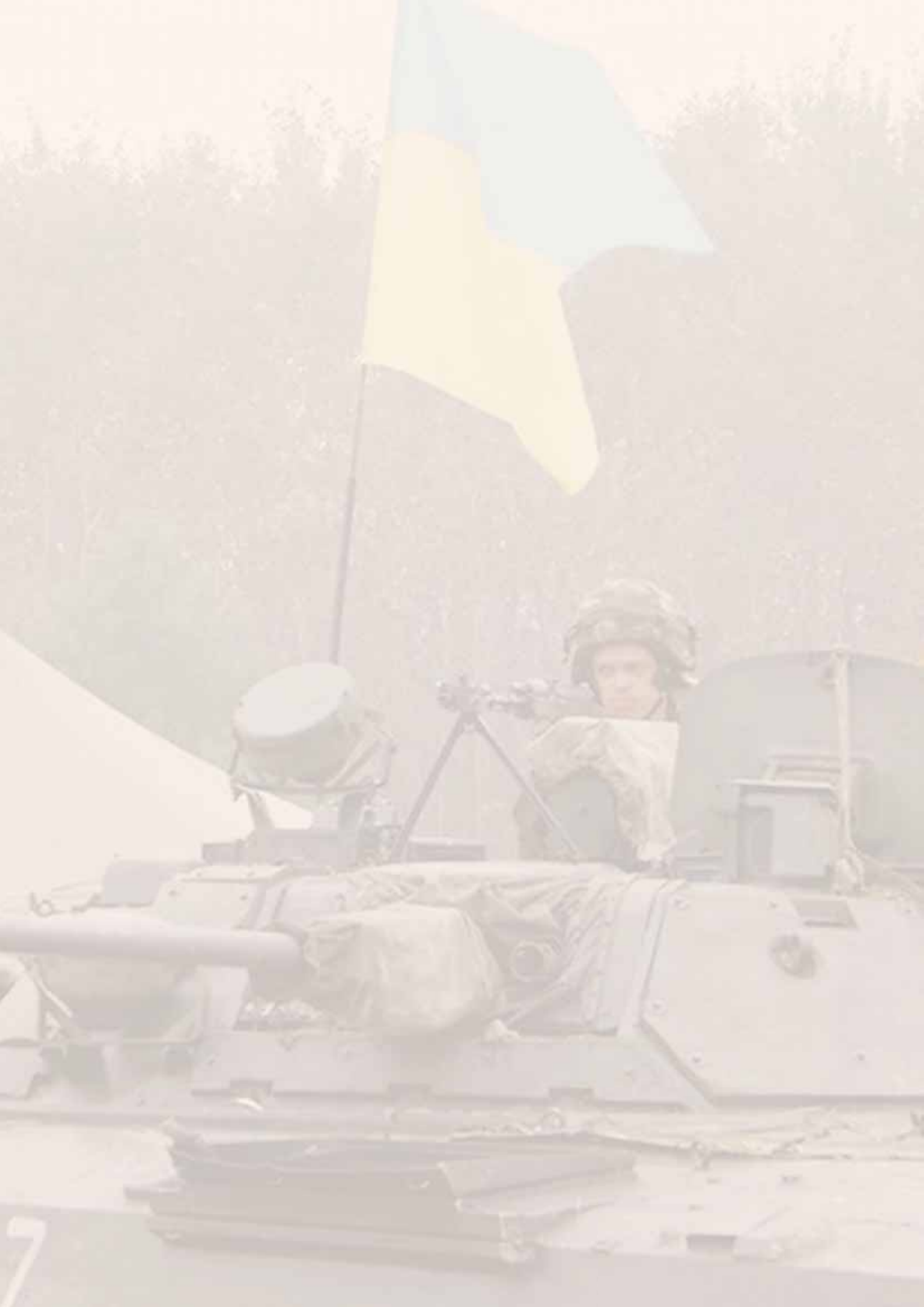
ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ
РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ

РІК СТАБІЛІЗАЦІЇ СИТУАЦІЇ
У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ

ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ
ОБОРОННОГО ОГЛЯДУ

ФІНАНСУВАННЯ ПОТРЕБ
ЗБРОЙНИХ СИЛ

137

ПІДСУМКИ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ У 2010 р.

У 2010 р. діяльність Збройних Сил була спрямована на недопущення зниження рівня бойової готовності військових частин та стабілізацію ситуації у військах (силах) за рахунок підвищення організації їх підготовки, прискорення темпів відновлення технічної готовності озброєння і військової техніки, підвищення рівня соціальних гарантій військовослужбовців та членів їх сімей.

Діяльність Міністерства оборони та Генерального штабу була зосереджена на заходах подальшого реформування і розвитку Збройних Сил, збалансування потреб оборони в умовах позаблокового статусу держави з її ресурсними можливостями та підготовці виважених рішень стосовно перспективного обрисів військ (сил).

ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАХОДИ КЕРІВНИЦТВА ДЕРЖАВИ

Головною подією 2010 р., яка визначально вплинула на безпекову ситуацію, стало оголошення Україною позаблокового статусу¹, що передбачає зокрема повноправну участь України в загальноєвропейській та регіональних системах колективної безпеки, набуття членства в Європейському Союзі при збереженні добросусідських відносин і стратегічного партнерства з Російською Федерацією, іншими державами СНД та світу (врізка 1.1).

Врізка 1.1. Засади зовнішньої політики

...неучасть України у військово-політичних союзах, пріоритетність участі в удосконаленні та розвитку європейської системи колективної безпеки, продовження конструктивного партнерства з Організацією Північноатлантичного договору та іншими військово-політичними блоками з усіх питань, що становлять взаємний інтерес

Закон України “Про засади внутрішньої і зовнішньої політики” конкретизовано порядок застосування Збройних Сил, зокрема: лише у випадках актів збройної агресії проти України, інших збройних зазіхань на її територіальну цілісність і недоторканність державних кордонів; боротьби з міжнародним тероризмом та піратством; інших випадках, передбачених міжнародними договорами України, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України.

Врізка 1.2. Основні засади внутрішньої політики у сфері національної безпеки і оборони

- зміцнення обороноздатності держави, посилення відповідальності органів державної влади всіх рівнів за неналежну підготовку і забезпечення безпеки держави;
- реформування Збройних Сил з метою забезпечення їх максимальної ефективності та здатності оперативно реагувати на потенційні загрози Україні;
- забезпечення поступового переходу до комплектування Збройних Сил військовослужбовцями на контрактній основі, насамперед за спеціальностями, що визначають боєздатність підрозділів;
- забезпечення оснащення Збройних Сил новітніми видами військової техніки та озброєння;
- забезпечення реалізації гарантій соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей

Визначено засади внутрішньої політики у сфері національної безпеки і оборони, на реалізацію яких у 2010 р. були зосереджені головні зусилля Міністерства оборони та Генерального штабу (врізка 1.2).

На основі проведеного протягом року комплексного аналізу внутрішньої та зовнішньої обстановки були уточнені виклики і загрози національній безпеці України у воєнній сфері².

Особливу увагу керівництвом держави було приділено питанням недопущення зниження рівня бойової готовності Збройних Сил, забезпечення їх повсякденної діяльності та соціального захисту військовослужбовців, а саме:

- на 2010 р. Міністерству оборони визначено завдання стабілізувати ситуацію у Збройних Силах та забезпечити фінансування першочергових заходів³;

¹ Закон України “Про засади внутрішньої і зовнішньої політики” № 2411-VI від 1 липня 2010 р.

² Указ Президента України “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 17 листопада 2010 року “Про виклики та загрози національній безпеці України у 2011 році” № 1119/2010 від 10 грудня 2010 р.

³ Постанова Кабінету Міністрів України “Про перерозподіл бюджетних призначень на 2010 рік та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України” № 969 від 18 жовтня 2010 р., розпорядження Кабінету Міністрів України “Про перерозподіл деяких бюджетних призначень, передбачених Міністерству оборони на 2010 рік” № 2010-р від 18 жовтня 2010 р.

- проведено перший етап розпочатої адміністративної реформи у центральному апараті Міністерства оборони та органах військового управління Збройних Сил⁴;

Врізка 1.3. Відповідальність за порушення законодавства про військовий обов'язок

Підвищено у три-п'ять разів розмір штрафу за порушення військовозобов'язаними чи призвниками правил військового обліку, неявку їх на виклик до військового комісаріату без поважних причин або несвоєчасне подання в обліковий орган, де вони перебувають на військовому обліку, відомостей про зміну місця проживання, освіти, місця роботи, посади, а також порушення порядку проходження навчальних зборів (занять) у навчальних закладах Товариства сприяння обороні України та професійно-технічних навчальних закладах

- підвищено відповідальність громадян за порушення військового обов'язку⁵ (врізка 1.3);
- відновлено шефство над військовими частинами, військовими навчальними закладами, установами та організаціями Збройних Сил з метою сприяння вирішенню питань підвищення престижу військової служби, соціально-побутових і культурних потреб військовослужбовців⁶;
- збільшено пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, за рахунок надбавки за особливі умови служби, пов'язані з обслуговуванням ядерної зброї⁷;

- уточнено функції і завдання Інспекції з питань контролю за діяльністю військових формувань Головного управління з питань оборонної політики та діяльності правоохоронних органів Адміністрації Президента України⁸;
- створено Державне господарське об'єднання "Укроборонпром" для підвищення ефективності господарської діяльності у сфері розроблення, виготовлення, реалізації, ремонту, модернізації та утилізації озброєння, військової і спеціальної техніки та боєприпасів⁹.

З метою стимулювання військовослужбовців до військової служби збільшено їх грошове забезпечення. У 2010 р. зріс розмір щомісячної премії особам рядового, сержантського та старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, що збільшило їх грошове забезпечення на 29-35 % у порівнянні з 2009 р., встановлено щомісячну додаткову грошову винагороду військовослужбовцям льотного та плаваючого складу, а у грудні підвищено середній розмір щомісячної премії, що дозволило збільшити грошове забезпечення військовослужбовців у середньому на 20-23 % (докладніше див. Розділ 5).

Своєчасні рішення та заходи керівництва держави у 2010 р. створили все можливе для стабілізації ситуації в Збройних Силах і подальшого їх реформування. Проте реалізація завдань стосовно підвищення боєздатності українського війська потребує значних ресурсів і повної консолідації органів державної влади та всього суспільства.

ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Державною програмою розвитку Збройних Сил України на 2006-2011 рр. (Державна програма) передбачалося збільшити частку бойових частин на 8 %, довести кількість оновленого та модернізованого озброєння та військової техніки до 22 %, повністю перейти на цифрові засоби зв'язку й автоматизувати систему управління Збройними Силами, збільшити вдвічі основні показники бойової підготовки, перейти до 100 % комплектування особового складу військовослужбовцями за контрактом, вивільнити особовий склад від виконання

⁴ Указ Президента України "Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади" № 1085/2010 від 9 грудня 2010 р.

⁵ Закон України "Про внесення змін до статті 210 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення законодавства про військовий обов'язок і військову службу" № 2711-VI від 30 листопада 2010 р.

⁶ Указ Президента України "Питання шефства над Збройними Силами України" № 918/2010 від 27 вересня 2010 р.

⁷ Постанова Кабінету Міністрів України "Про внесення змін до пункту 5 Порядку проведення перерахунку пенсій, призначених відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб" № 318 від 21 квітня 2010 р.

⁸ Указ Президента України "Про Положення про здійснення контролю Президента України за діяльністю Збройних Сил України та інших військових формувань" № 917/2010 від 27 вересня 2010 р.

⁹ Указ Президента України "Про заходи щодо підвищення ефективності діяльності оборонно-промислового комплексу України" № 1245/2010 від 28 грудня 2010 р.

функцій з охорони військових містечок та продовольчого забезпечення, позбутися надлишкового військового майна. Загалом це дозволило б збільшити бойовий потенціал Збройних Сил при зменшенні їх чисельності більш ніж на 40 %.

Разом з тим обмежене ресурсне забезпечення значно сповільнило темпи реалізації Державної програми, розбалансувало послідовність виконання заходів та призвело до збільшення її кошторису.

Схема 1.1. Стан фінансування Державної програми розвитку Збройних Сил України на 2006-2011 роки, млрд. грн.

За п'ять років недофінансування заходів Державної програми становило близько 15,2 млрд грн. (майже чверть від визначених Державною програмою коштів) (схема 1.1).

Це, в свою чергу, призвело до таких наслідків:

- не завершено оптимізацію системи управління Збройних Сил та створення Єдиної автоматизованої системи управління. Систему зв'язку Збройних Сил не переведено на нову технологічну базу;
- не вдалося реалізувати встановлені показники оновлення озброєння та військової техніки. За роки виконання Державної програми модернізовано лише 8 (14,4 %) бойових літаків з 55 запланованих, не виконано заходи з оновлення 21 та закупівлі одного зенітно-ракетного комплексу С-300, двох літаків АН-70 та 14 радіолокаційних станцій "Пелікан". Залишається низьким рівень справності більшості літаків (24 %), вертольотів (36 %), кораблів і суден забезпечення (7 %);
- не виконано плани комплексної утилізації. Обсяги надлишкових, не придатних до подальшого використання ракет, боєприпасів та їх складових, рідких компонентів ракетного палива, які утилізовано, становлять чверть від загальних об'ємів;
- не забезпечено військовослужбовців необхідною кількістю житла. Обсяги фінансування дозволили протягом 2006-2010 рр. отримати (придбати) близько 10,9 тис. квартир (25 % від запланованого);
- не досягнуто спланованих показників бойової підготовки. На кінець 2010 р. основні показники бойової підготовки військ (сил) у три-чотири рази менші від показників 2006 р;
- не виконано плани підготовки резервістів. На 2010 р. у Збройних Силах заплановано 6300 резервістів. На кінець року їх кількість становила 1681 осіб (27 % від плану);
- не завершено перехід Збройних Сил на комплектування військовослужбовцями за контрактом. На кінець 2010 р. укомплектованість військовослужбовцями за контрактом досягла 50 %.

Разом з тим прийняття низки державних рішень у галузі оборони, упровадження пріоритетів у воєнній сфері дозволило утримати на необхідному рівні ситуацію щодо збереження оперативних спроможностей військ (сил) і цілісності системи протиповітряної оборони держави.

Більш детально про стан виконання Державної програми в попередні роки на сторінках щорічника "Біла книга. Оборонна політика України" за 2006-2008 рр. та "Біла книга – 2009. Збройні Сили України".

Таким чином, протягом 2006-2010 рр. заходи Державної програми розвитку Збройних Сил України на 2006-2011 рр. були виконані не в повному обсязі. Виділених асигнувань вистачило в основному на

утримання Збройних Сил, що не дало можливості проводити на належному рівні підготовку військ (сил), підтримати у справному стані озброєння та військової техніки. Виконання заходів розвитку Збройних Сил забезпечено лише на 39 %.

РІК СТАБІЛІЗАЦІЇ
СИТУАЦІЇ
У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ

Критичний стан Збройних Сил унаслідок зриву виконання Державної програми обумовив необхідність не тільки збільшення фінансування, а й ужиття додаткових заходів на рівні Президента України та Кабінету Міністрів України.

З метою створення передумов подальшого розвитку Збройних Сил у середньостроковій та довгостроковій перспективі 2010 р. було визначено **Роком стабілізації ситуації у Збройних Силах України**.

Врізка 1.4. Зміст основних заходів зі стабілізації ситуації у Збройних Силах

Недопущення зниження рівня боеготовності Збройних Сил;
збереження кадрового потенціалу Збройних Сил, підвищення мотивації до військової служби;
оптимізація функціональної та організаційної структур, чисельності Збройних Сил;
забезпечення належного утримання Збройних Сил та погашення заборгованості минулих років;
зміцнення міжнародного військового співробітництва, миротворча та верифікаційна діяльність Збройних Сил;
удосконалення системи стратегічного, у тому числі оборонного, планування

На підставі положень Закону України “Про Державний бюджет України на 2010 р.” та Державної програми економічного і соціального розвитку України на 2010 р.¹⁰ було розроблено комплекс заходів зі стабілізації ситуації у Збройних Силах на 2010 р.¹¹ (врізка 1. 4).

Забезпечення боездатності Збройних Сил

З метою впровадження нових підходів до **підготовки органів військового управління, військ (сил)**, забезпечення їх готовності до виконання завдань за призначенням удосконалено зміст нормативних документів, які забезпечують збалансування системи планування підготовки з оборонним і бюджетним плануванням (докладніше див. Розділ 3).

Упроваджено **нову систему злагодження підрозділів**, яка враховує рівень укомплектованості підрозділів особовим складом, у тому числі і військовослужбовцями за контрактом, визначає конкретні завдання підготовки та часові показники їх досягнення.

Особливістю **підготовки Збройних Сил** у 2010 р. стало проведення всіх заходів на єдиному оперативно-стратегічному фоні, що дозволило готувати органи військового управління та війська (сили) за загальним замислом і конкретними завданнями.

Таблиця 1.1. Динаміка основних показників бойової підготовки ОСШР

	2006	2007	2008	2009	2010
Заходи з підготовки військ (сил):	16	29	25	12	20
бригадні тактичні навчання	-	-	1	3	-
батальйонні тактичні навчання	1	6	7	4	6
ротні тактичні навчання	8	12	10	5	13
льотно-тактичні навчання	7	11	7	-	1
Середня наплавність кораблів (катерів), діб	20,1	30,3	29	9,4	21,8

Починаючи з другого півріччя 2010 р., Збройні Сили вчасно виконували заплановані заходи бойової підготовки. Це дозволило за підсумками навчального року вдвічі, порівняно з минулим роком, наростити наліт льотчиків армійської авіації, у 2,5 рази збільшити наплавність кораблів (таблиця 1.1).

Основні зусилля підготовки військ (сил) зосереджувалися на підготовці визначених підрозділів ОСШР і тих, які залучалися до участі **в комплексі навчань (тренувань) з органами військового управління та військами (силами) “Взаємодія - 2010”** (6 вересня – 4 жовтня 2010 р.), що стали логічним продовженням Стратегічної командно-штабної воєнної гри (травень 2010 р.).

Практичні дії проводилися на п’яти полігонах Сухопутних військ, у Державному науково-випробувальному центрі “Чауда” Повітряних Сил та на десяти полігонах Військово-Морських Сил (схема 1.2).

¹⁰ Закон України “Про Державну програму економічного і соціального розвитку України на 2010 рік” № 2278 від 20 травня 2010 р.

¹¹ Затверджено Міністром оборони України 15 травня 2010 р.

Схема 1.2. Комплекс навчань (тренувань) з органами військового управління, військами (силами) “Взаємодія - 2010”

ЗАВДАННЯ, ЩО ВИКОНАНІ (ВІДПРАЦЬОВАНІ):

Батальйонне тактичне навчання з бойовою стрільбою			Десантування посадковим способом підрозділу морської піхоти з вертольотів Mi-8
Тактико-спеціальне навчання із загоном полку спеціального призначення			Комплексне вогневе ураження силами корабельної артилерії, артилерії Військ берегової оборони, морської авіації та авіації Повітряних Сил
Тактичні навчання підрозділів протиповітряної оборони Сухопутних військ			Висадка морського десанту на необладнану ділянку з вдк “К.Ольшанський”
Тактичне навчання угруповання різномірних сил ВМС			Тактико-спеціальне навчання ескадрильї окремого полку ДКЛА
Льотно-тактичне навчання вертолітної ескадрильї морської авіації			Тактичне навчання з бойовою стрільбою з військовими частинами та підрозділами Повітряних Сил
Десантування повітряним способом підрозділу морської піхоти з літака АН-26			Комплекс льотно-тактичних вправ під час льотно-методичного збору з екіпажами винищувальної авіації

Усього було проведено шість батальйонних тактичних навчань, двадцять три тактичних, сімнадцять тактико-спеціальних та одне льотно-тактичне навчання, шість зборів з військовозобов'язаними, на які було призвано близько 600 осіб.

Протягом року зроблені дієві кроки з **технічного переоснащення та оновлення озброєння і військової техніки** Збройних Сил. Пріоритетним напрямом модернізації та оновлення ОВТ була авіаційна техніка та засоби протиповітряної оборони, які в мирний час використовуються для охорони повітряного простору держави та прикриття особливо важливих об'єктів промисловості. Одним з головних напрямів було також відновлення справності бойового корабельного складу Воєнно-Морських Сил, що обумовлено його критичним станом. Планово здійснювалася модернізація та закупівля бронетанкової техніки.

Результатом проведеної протягом року роботи було відновлення близько 3 тис. зразків ОВТ, що впливають на бойову готовність військ (сил), у тому числі:

- 26 літаків різного типу, 11 вертольотів;
- 12 кораблів, катерів та суден забезпечення;
- 120 зразків ракетно-артилерійського озброєння;
- 41 зразок бронетанкового озброєння та техніки;
- 298 одиниць автомобільної техніки;
- продовжено ресурс двох ЗРК С-300ПС.

Збереження кадрового потенціалу Збройних Сил, підвищення мотивації до військової служби, упровадження військово-патріотичного виховання

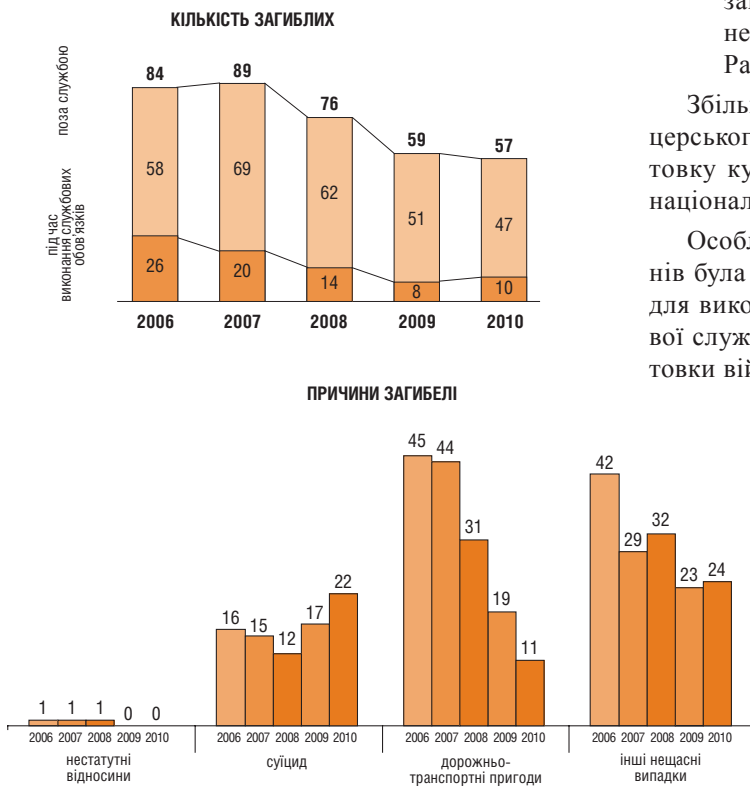
У 2010 р. головним напрямом діяльності командирів (начальників) усіх рівнів було збереження кадрового потенціалу та призупинення відтоку офіцерського складу Збройних Сил, створення належних соціально-побутових умов для військовослужбовців.

Основними причинами зниження укомплектованості військ (сил) молодшим офіцерським складом були невідповідність державного замовлення на підготовку офіцерів динаміці змін чисельності військ (сил) та незадовільні соціальні гарантії військовослужбовців. У 2008-2009 рр. було призупинено скорочення чисельності Збройних Сил. Це у 2010 р. призвело до розбалансування показників потреби військ (сил) у кадрах та кількості тих, хто навчається у військових навчальних закладах (ВНЗ). Унаслідок цього тільки чверть вакантних посад молодшого офіцерського складу в 2010 р. було заміщено випускниками ВНЗ.

Для подолання зазначеної проблеми були вжиті заходи, зокрема:

- збільшено кількість прийнятих на військову службу офіцерів запасу до 404 осіб (2009 р. - 154);
- організовано проведення персональних співбесід командирів (начальників), за рівнем не нижче командирів армійських корпусів та їм рівних, з молодшими офіцерами, які виявили бажання звільнитися з військової служби;
- надано можливість офіцерам, які досягли граничного віку перебування на військовій службі та відповідають певним вимогам, залишитися на військовій службі понад граничний вік;
- обмежено направлення осіб офіцерського складу до інших військових формувань. Дозвіл на переведення надавався тоді, коли до закінчення строку дії контракту залишалося не більше 6 місяців;

Схема 1.3. Втрати особового складу Збройних Сил, осіб

- для забезпечення об'єктивності кадрових рішень запроваджено обов'язкове погодження звільнення офіцерів з військової служби на засіданні Ради офіцерів.

Збільшено державне замовлення на підготовку офіцерського складу тактичного рівня. Відновлено підготовку курсантів у Військовому інституті Одеського національного політехнічного університету.

Особлива увага командирів (начальників) усіх рівнів була зосереджена на забезпеченні належних умов для виконання особовим складом обов'язків військової служби. Підвищення інтенсивності бойової підготовки військ (сил) у 2010 р. сприяло стабілізації стану військової дисципліни на рівні 2009 р. (схема 1.3).

Цей чинник сприяв згуртуванню військових колективів, формуванню в них доброзичливого психологічного клімату і збереженню військових професіоналів.

Збереженню військових кадрів сприяло також **запровадження системи кадрового забезпечення** централізованого типу, нової системи комплектування військ (сил) військовослужбовцями за контрактом, безкоштовного харчування, підвищення розмірів грошового утримання військовослужбовців.

Якісний прорив у **забезпеченні житлом військовослужбовців** після провального 2009 р. сприяв підвищенню мотивації до військової служби. Протягом року головна увага була сконцентрована на введенні в експлуатацію будинків, збудованих на 70 і більше відсотків. За ініціативи Міністерства оборони та підтримки Кабінету Міністрів України, у 2010 р. були виділені (перерозподілені) бюджетні асигнування на будівництво (придбання) квартир для військовослужбовців. На законодавчому рівні отримано дозвіл на використання земель оборони для будівництва житла для військовослужбовців та членів їх сімей, а також соціального та доступного житла без зміни їх цільового призначення¹². Загалом за підсумками року військовослужбовцями отримано більше 2 тисяч квартир.

Важливими для Збройних Сил стали якісно нові **відносини з громадськими організаціями**, які будувалися на засадах партнерства та взаємної відповідальності і були спрямовані на об'єктивне інформування суспільства про діяльність Збройних Сил. Консолідацію зусиль і потенціалу громадських організацій, ініціювання нових ідей і пропозицій забезпечила Громадська рада при Міністерстві оборони. У 2010 р. до складу Громадської ради прийнято 5 нових громадських організацій. На кінець року кількість неурядових громадських, профспілкових організацій та засобів масової інформації у її складі становила 90.

Протягом року продовжувалося системне **впровадження військово-патріотичного виховання** в повсякденну діяльність військ (сил), забезпечувалася координація зусиль та єдність поглядів органів військового управління, зокрема:

- встановлено ритуал підйому (спуску) Державного прапора України у Збройних Силах¹³, який сприяв піднесенню національної свідомості

¹² Закон України "Про внесення зміни до статті 4 Закону України "Про використання земель оборони" щодо будівництва житла для військовослужбовців та членів їх сімей" № 2674-VI від 4 листопада 2010 р.

¹³ Наказ Міністра оборони України "Про затвердження ритуалу підйому (спуску) Державного прапора України у Збройних Силах України" № 444 від 20 серпня 2010 р.

Врізка 1.5. Ритуал підйому (спуску) Державного прапора України у Збройних Силах

Державний прапор України піднімається (спускається) щоденно в місцях постійної дислокації військових частин, вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів, установ та організацій, а також у польових таборах під час проведення навчань і польових виходів;

Державний прапор піднімається (спускається) на флагштоку, встановленому на стройовому плацу. Прапор на військових кораблях і суднах піднімається (спускається) у відповідності з Положенням про корабельну службу у Військово-Морських Силах Збройних Сил;

Державний прапор у військових частинах Повітряних Сил Збройних Сил, особовий склад яких залучається до несення бойового чергування, піднімається (спускається) відповідно до Положення про організацію підготовки до несення бойового чергування та проведення ритуалу заступання на бойове чергування з протиповітряної оборони у Збройних Силах;

на початку робочого тижня (щопонеділка) підйом прапора здійснюється в ранковий час під час загального шиккування особового складу бригади (полку, окремого батальйону) черговим військової частини із залученням визначених осіб добового наряду. Підйом прапора супроводжується виконанням особовим складом Державного гімну України;

в інші дні ритуал підйому (спуску) прапора здійснюється черговим (помічником чергового, якщо це офіцер) військової частини із залученням визначених осіб добового наряду;

підйом прапора в будні здійснюється о 8 годині 30 хвилин, у вихідні та святкові дні – о 9 годині, а спуск о 20 годині;

урочистий ритуал підйому (спуску) прапора проводиться в дні державних і військових професійних свят за належністю військових частин Збройних Сил під час загального шиккування особового складу

військовослужбовців, активізації військово-патріотичного виховання особового складу, підвищенню престижу військової служби (врізка 1.5);

- визначено напрями діяльності та завдання органів військового управління щодо підвищення рівня морально-психологічного потенціалу Збройних Сил, патріотичної свідомості особового складу¹⁴;
- визначено основні шляхи формування в ліцеїстів духовних цінностей українського патріота, психологічної та фізичної готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни¹⁵;
- проведено більше 10 тисяч військово-патріотичних заходів (схема 1.4), забезпечено участь представників Міністерства оборони та Збройних Сил у загальнодержавних заходах патріотичного спрямування з нагоди відзначення державних свят, пам'ятних, знаменних дат і подій в історії українського народу, у тому числі 65-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.

Схема 1.4. Результати військово-патріотичного виховання у 2010 р.**Організовано і проведено заходів військово-патріотичного спрямування та культурно-мистецьких акцій у 2010 р.**

14 культурно-мистецьких та військово-патріотичних акцій,
1620 тематичних масових заходів,
465 науково-практичних конференцій, семінарів, "круглих столів"

230 театралізованих свят,
540 концертів художньої самодіяльності,
3348 тематичних ранків, вечорів відпочинку,
3012 бібліотечних заходів

5001 екскурсію до Національного військово-історичного музею та його філій, прийнято більше 165 тис. відвідувачів

У Центральному будинку офіцерів Збройних Сил проведено 237 концертів, літературно-мистецьких вечорів, книжкових виставок, які відвідало понад 87 тис. осіб

Творчими колективами Ансамблю пісні і танцю Збройних Сил, Національного президентського оркестру здійснено 300 концертних виступів у військових гарнізонах та містах України

308 вікторин, оглядів-конкурсів, кінолекторіїв,
284 художніх виставок та виставок народної творчості

¹⁴ Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Концепції військово-патріотичного виховання у Збройних Силах України" № 295 від 8 червня 2010 р.

¹⁵ Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Концепції виховання ліцеїстів військових ліцеїв" № 413 від 9 серпня 2010 р.

Комплексна реалізація заходів, спрямованих на індивідуальну роботу з військово-вослужбовцями, підвищення мотивації до військової служби, забезпечення військово-патріотичного виховання, сприяла збереженню військових кадрів.

Утилізація ракет, боєприпасів та компонентів ракетного палива

У 2010 р. вдалося наростити обсяги утилізації ракет і боєприпасів, непридатних для подальшого використання та зберігання. Разом з тим виконання планових показників, визначених Державною цільовою оборонною програмою утилізації звичайних боєприпасів, непридатних для подальшого використання і зберігання, на 2008-2017 роки¹⁶ (Державна програма утилізації), не було забезпечено.

Законом України “Про Державний бюджет України на 2010 рік” було передбачено 113,1 млн. грн. (за загальним фондом – 20,8 млн. грн., за спеціальним – 92,3 млн. грн.), що становить 42% від обсягів, передбачених Державною програмою утилізації (269,7 млн. грн.).

Фактично отримано 27,2 млн. грн. (24% від передбаченого у Державному бюджеті), у тому числі за загальним фондом – 20,8 млн. грн., за спеціальним – 6,4 млн. грн.).

Із них призначено на утилізацію боєприпасів – 24,1 млн. грн. (за загальним фондом – 20,8 млн. грн., за спеціальним – 3,3 млн. грн.); компонентів ракетного палива – 3,1 млн. грн. за спеціальним фондом.

Протягом року Міністерством оборони вилучено на утилізацію з баз, складів озброєння, ракет і боєприпасів Збройних Сил 29,5 тис. тонн, з яких до сфери управління Міністерства промислової політики передано 2,4 тис. тонн боєприпасів. Утилізовано 23,7 тис. тонн боєприпасів (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2. Результати утилізації боєприпасів у 2006-2010 рр., тис.тонн

За напрямками:	Утилізовано, тис. тонн				
	2006	2007	2008	2009	2010
МОУ, у т.ч.:	26,0	15,6	8,6	8,4	21,3
за бюджетні кошти	26,0	15,6	3,4	0,5	4,1
за кошти виконавців робіт	-	-	5,2	1,2	9,9
силами ЗСУ	-	-	-	1,2	-
міжнародна допомога	-	-	-	5,5	7,3
Мінпромполітики	-	8,7	7,3	14,2	2,4
НКАУ	-	3,3	3,1	0,5	-
УСЬОГО:	26,0	27,6	19,0	20,5	23,7

Таблиця 1.3. Результати утилізації меланжу в 2008-2010 рр.

За напрямками:	Утилізовано, тонн		
	2008	2009	2010
За між-народними договорами	215	470	2 698

Продовжувалася реалізація спільного проекту ОБСЄ - Україна з утилізації запасів компонентів рідкого ракетного палива типу меланж¹⁷. У рамках реалізації цього проекту з території складів ракетного палива до місць утилізації відправлено 2698 тонн меланжу (таблиця 1.3).

За міжнародним контрактом на підприємствах Російської Федерації у 2009-2010 рр. утилізовано **3168 тонн** меланжу.

ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ОБОРОННОГО ОГЛЯДУ

У 2010 р. завершено заходи оборонного огляду в Україні. За підсумками роботи підготовлено проект Стратегічного оборонного бюлетеня України на період до 2025 року (СОБ), який було обговорено з вітчизняними і закордонними експертами та громадськими організаціями, і проведено міжвідомче погодження нормативно-правового акта щодо схвалення СОБ.

Нова модель Сектора безпеки і оборони України

У рамках оборонного огляду на основі аналізу безпекового середовища визначено внутрішні та зовнішні виклики і загрози, імовірність впливу яких на Україну на період до 2025 р. буде високою (схема 1.5).

¹⁶ Затверджена постановою Кабінетів Міністрів України № 940 від 22 жовтня 2008 р.

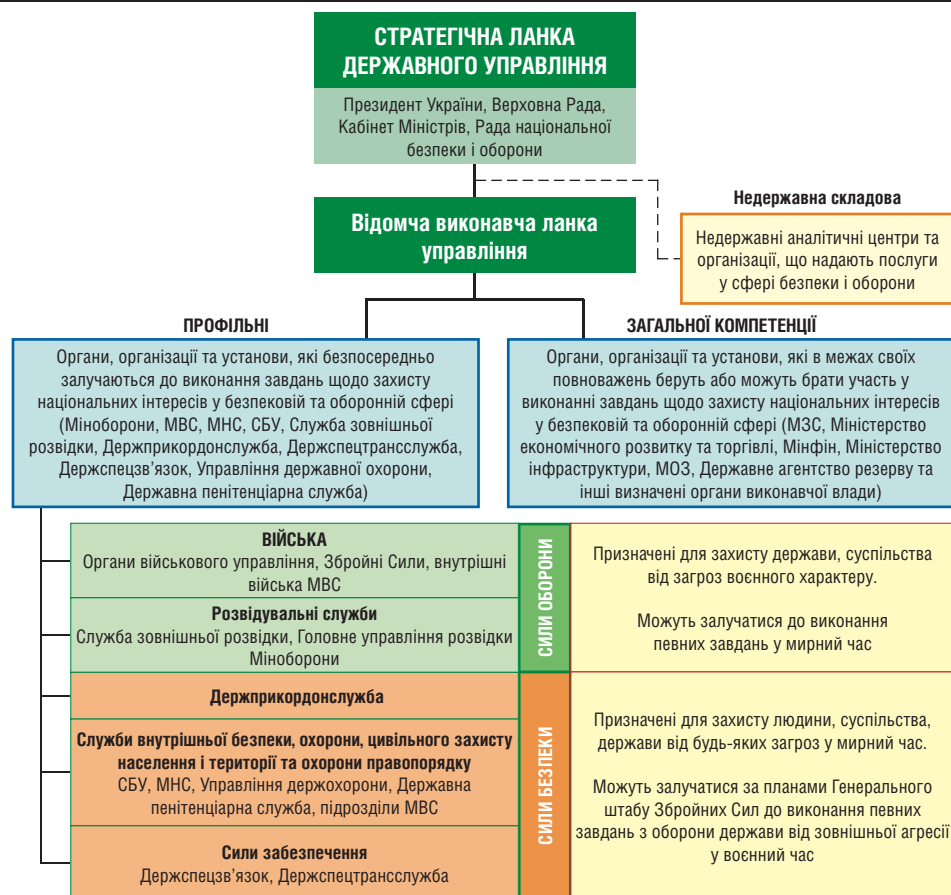
¹⁷ Меморандум про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України та Організацією з безпеки і співробітництва в Європі щодо проекту ОБСЄ - Україна стосовно утилізації запасів меланжу (компонента рідкого ракетного палива) ратифіковано Законом України

Схема 1.5. Виклики та загрози у сфері національної безпеки і оборони

Ураховуючи необхідність системного реагування всіх установ держави на загрози у сфері воєнної безпеки, запропоновано перейти від неактуального на цей час поняття "Воєнна організація держави" до поняття "Сектор безпеки і оборони України". Його функціональні компоненти включатимуть: Сили оборони; Сили безпеки; недержавні установи, що можуть залучатися в інтересах безпеки і оборони (схема 1.6).

Схема 1.6. Функціональні компоненти Сектора безпеки і оборони

Трансформація Воєнної організації держави в Сектор безпеки і оборони України та законодавче закріплення цього поняття дозволить більш ефективно і своєчасно здійснювати коригування пріоритетів державної політики безпеки та оборони, оптимально об'єднати військові і невійськові можливості всіх складових системи національної безпеки для запобігання та нейтралізації існуючих і потенційних воєнних загроз, а також підтримувати оборонний потенціал держави на рівні, що гарантує воєнну безпеку України.

Базуючись на аналізі викликів та загроз національній безпеці України, пріоритетів держави в оборонній та безпековій політиці, проаналізовано широкий спектр імовірних ситуацій, у яких можуть застосовуватися/залучатися Сили безпеки і оборони на довгострокову перспективу. Ці ситуації об'єднані сценаріями, які стали базовими для визначення місця, ролі і завдань кожної складової Сектора безпеки і оборони України для гарантування безпеки і оборони держави (таблиця 1.4).

Таблиця 1.4. Основні сценарії подій, до яких можуть застосовуватися/залучатися Сили безпеки і оборони

№ пп	Найменування сценаріїв	Найменування органів виконавчої влади та інших структур														
		Ставка ВГК	Кризовий центр	ЗСУ	СБУ	МВС	МНС	Держспецтранс-служба	ДПСУ	СЗР	Держ-спецзв'язку	УДО	ДПС	МЗС	ДКАУ	Органи загальної компетенції
1.	Здійснення збройної агресії проти України, стримування її та відбиття	К		ГВ	БУ	БУ	БУ	ДР	БУ	ДР	др	ДР	ДР	Зб	ДР	Зб
2.	Терористичні акти проти України		КЗ	БУ	ГВ	БУ	ДР		БУ	БУ	ДР	ДР	ДР	Зб	ДР	Зб
3.	Втручання у внутрішні справи України з боку інших держав		КЗ	ДР	БУ	БУ			ДР	БУ	ДР			ГВ	ДР	
4.	Внутрішня нестабільність		К	ДР	БУ	ГВ			ДР	ДР	ДР		ДР	Зб	ДР	Зб
5.	Порушення цілісності кордонів України, у тому числі в її повітряному та морському просторі		К	БУ	БУ	БУ			ГВ	БУ	ДР			Зб	ДР	Зб
6.	Надзвичайні ситуації природного характеру		К	БУ	ДР	БУ	ГВ	ДР	ДР		ДР				ДР	Зб
7.	Активізація організованої злочинності, у тому числі міжнародної		КЗ		БУ	ГВ			БУ	ДР				Зб	ДР	
8.	Надзвичайні ситуації техногенного характеру, у тому числі спричинені терористичними актами та диверсіями, ліквідація наслідків воєнних дій		К	БУ	БУ	БУ	ГВ	ДР	БУ		ДР				ДР	
9.	Ведення міжнародних операцій та участь у них за межами України		КЗ	ГВ	ДР	БУ	БУ		ДР	ДР				Зб	ДР	
10.	Захист життя громадян України і державної власності за кордоном		КЗ	БУ	ДР	БУ	ДР		ДР	БУ				ГВ	ДР	
11.	Надання військової допомоги Україною іншим державам у рамках дво- та багатосторонніх угод		КЗ	К	ДР				ДР	БУ				Зб	ДР	

Умовні позначення:

К - керівництво; БУ - безпосередня участь;
 КЗ - координація зусиль (дій, заходів); ДР - допоміжна роль;
 ГВ - головна відповідальність; Зб - забезпечення (політико-дипломатичне, законодавче, організаційне, ресурсне, інформаційне).

На основі аналізу безпекового середовища, вимог до можливостей Сил безпеки і оборони сформовано перспективний обрис Збройних Сил та визначено стратегію його досягнення, головною метою якої є досягнення ними на основі принципу оборонної достатності та збалансованості потреб безпеки і оборони з ресурсними можливостями держави здатності гарантовано забезпечити захист національних інтересів України від існуючих та потенційних зовнішніх загроз і ефективно функціонувати в умовах демократичного суспільства.

Досягнення перспективного обриса Збройних Сил передбачається здійснити в три етапи:

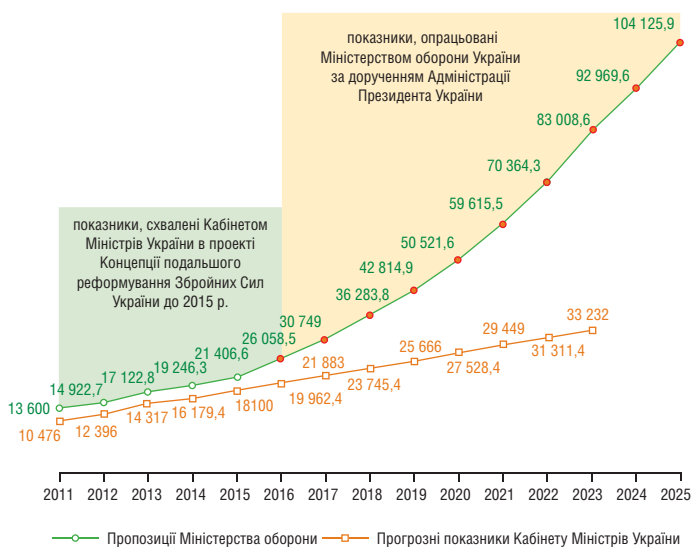
- на першому етапі (2011-2015 рр.) – стабілізувати ситуацію у військах (силах), зберегти можливості для відновлення боєздатності Збройних Сил, підтримати мінімально необхідний рівень їх спроможностей для запобігання, локалізації та нейтралізації воєнного конфлікту, сприяння в ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій і участі у виконанні миротворчих завдань. Заходи першого етапу опрацьовано в Концепції подальшого реформування Збройних Сил України на період 2011-2015 рр.¹⁸;
- на другому етапі (2016-2020 рр.) – відновити боєздатність Збройних Сил, розпочати їх сталий розвиток. На кінець цього етапу Збройні Сили повинні бути готовими визначеним складом сил та засобів у взаємодії з іншими складовими Сил безпеки і оборони до виконання завдань за призначенням;
- на третьому етапі (2021-2025 рр.) – досягти основних якісних показників нового обрису Збройних Сил, оснастити їх сучасним ОВТ, підвищити рівень підготовки військ (сил), створити запаси матеріально-технічних засобів.

Фінансове забезпечення заходів реформування Збройних Сил до 2025 р.

В основу забезпечення розвитку Збройних Сил фінансовими ресурсами покладено показники потреби, необхідної для досягнення визначених можливостей Збройних Сил, та спроможності держави задовольнити ці потреби.

Урядом України визначено орієнтовні показники видатків із загального фонду Державного бюджету України на потреби оборони на перспективу, які були уточнені в Концепції подальшого реформування Збройних Сил на 2011-2015 рр. (схема 1.7)¹⁹.

Схема 1.7. Прогнозні показники видатків Державного бюджету України на потреби оборони на період до 2025 р., млн. грн.

Планування розподілу оборонного бюджету:

- на першому етапі (2011-2015 рр.) – спрямувати на соціальний захист військовослужбовців та членів їх сімей, реформування Збройних Сил, утилізацію боєприпасів, забезпечення боєготовності визначених військових частин та підрозділів. Пріоритет у фінансуванні надати високотехнологічним видам – Повітряним Силам та Військово-Морським Силам;
- на другому етапі (2016-2020 рр.) – збільшити інвестиції в ОВТ, розвиток підготовки військ (сил) та інфраструктури. Поступово змінити структуру видатків бюджету Міністерства оборони: витрати на утримання знизити до 65 %, а на розвиток озброєння, військової техніки та інфраструктури збільшити з 18 % до 25 %, на підготовку військ (сил) – з 5 % до 7 %;
- на третьому етапі (2021-2025 рр.) – спрямувати на програми, які безпосередньо впливають на підвищення оперативних можливостей сил оборони, подальше поліпшення соціального захисту особового складу Збройних Сил.

Порядок подальшої роботи та внесення проекту СОБ на розгляд Ради національної безпеки і оборони України визначений рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 17 листопада 2010 р. “Про виклики та загрози національній безпеці України у 2011 році” та узгоджений з розробленням нової редакції Стратегії національної безпеки України та Воєнної доктрини України²⁰.

¹⁸ Схвалена Кабінетом Міністрів України та надіслана на розгляд РНБО України.

¹⁹ Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження прогнозних показників видатків із загального фонду державного бюджету на потреби оборони на період до 2023 року” № 568 від 7 липня 2010 р.

²⁰ Указ Президента України “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 17 листопада 2010 року “Про виклики і загрози національній безпеці України у 2011 році” № 1119/2010 від 10 грудня 2010 р.

ФІНАНСУВАННЯ
ПОТРЕБ ЗБРОЙНИХ
СИЛ

У 2010 р. зберігалася тенденція останніх років стосовно неврахування у Державному бюджеті України реальних потреб Збройних Сил, а також встановлення такого рівня надходжень спеціального фонду, якого неможливо досягти через законодавчу неврегульованість питань щодо реалізації надлишкових об'єктів та майна Міністерства оборони.

Нормативна потреба фінансування Збройних Сил на 2010 р. становила **30 938,1 млн. грн.** (потреба для розвитку Збройних Сил).

Враховуючи економічне становище держави, Міністерством оборони було визначено **мінімально-необхідну** потребу – **19 853,4 млн. грн.**

Державним бюджетом України на 2010 р. Міністерству оборони передбачено **12 477,1 млн. грн.** (1,15 % від ВВП), із них загальний фонд становив **9 052,8 млн. грн.** (73 % видатків), спеціальний фонд – **2 664 млн. грн.** (21 %), стабілізаційний фонд – **760,3 млн. грн.** (6 %).

Фактично надійшло **10 533,6 млн. грн.** (0,97 % від ВВП) або 84,4 % річних призначень, що становило лише **53 %** від мінімальної потреби, з них: із загального фонду – **9 052,8 млн. грн.** (100 % надходжень), зі спеціального – **819,6 млн. грн.** (30,8 %), стабілізаційного – **661,2 млн. грн.** (87 %) (Додаток 1).

За плановими показниками недофінансовано **1 943,5 млн. грн. (15,6%)**.

Схема 1.8. Стан фінансування потреб Збройних Сил у 2006-2010 рр., млрд. грн.

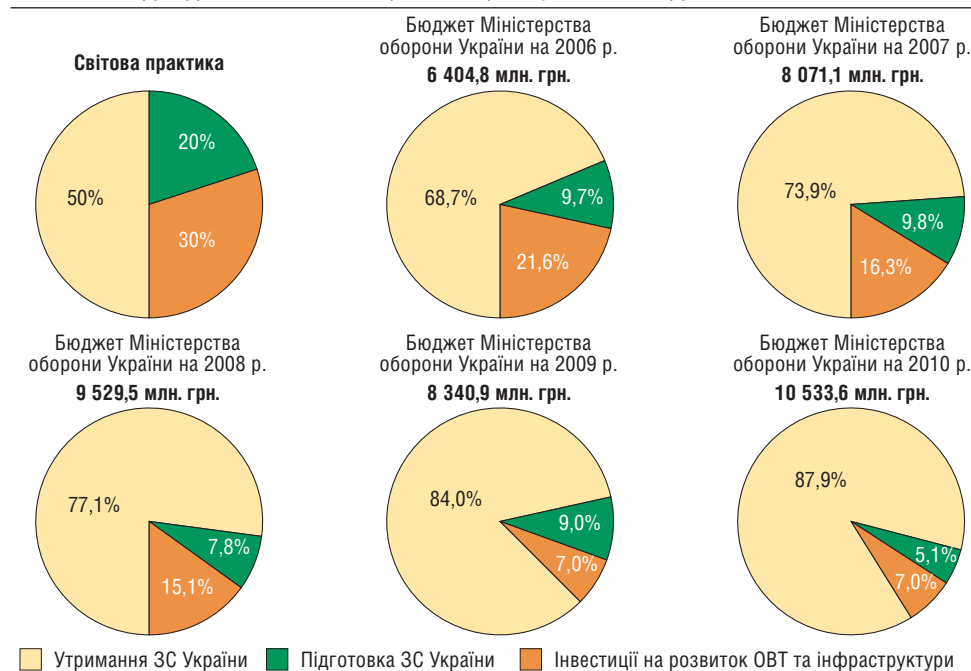

Таким чином, фінансування Збройних Сил у 2010 р. відповідало **мінімально-критичному** рівню забезпечення утримання та підготовки військ (сил) (схема 1.8).

Досвід провідних країн доводить, що на підтримання належного рівня готовності військ (сил) до виконання завдань за призначенням, розвиток озброєння і військової техніки, підготовку військ (сил) та інші оперативні потреби видатки не повинні бути меншими **50%** від загального обсягу фінансових ресурсів.

Разом з тим у 2006-2008 рр. видатки на утримання Збройних Сил поступово збільшувалися з 68 % до 77 %. У кризовому 2009 р. вони становили 84 %, а у 2010 р. цей показник зріс до **87,9%** (схема 1.9), що було обумовлено необхідністю виконання

Схема 1.9. Структура видатків Міністерства оборони у 2006-2010 рр., %

невідкладних заходів щодо забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців та членів їх сімей.

За таких умов видатки на розвиток озброєння і військової техніки, підготовку та інші оперативні потреби Збройних Сил планувалися за остаточним принципом та за рахунок негарантованих джерел фінансування (спеціальний та стабілізаційний фонди). Як наслідок цього оборонні бюджети 2006-2010 рр. об'єктивно не могли бути "бюджетами розвитку".

У 2010 р. завдяки рішучим діям керівництва держави в цілому створено підґрунтя для припинення руйнівних процесів у Збройних Силах, сприятливі умови для відновлення боєздатності військ (сил), поступового підвищення рівня як підготовки військ (сил), так і оснащення їх озброєнням і військовою технікою.

З метою урахування оновлених засад оборонної політики та результатів оборонного огляду в Україні за рішенням Ради національної безпеки і оборони розробляється нова Державна комплексна програма реформування і розвитку Збройних Сил України на 2011-2015 роки²¹.

²¹ Указ Президента України "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 17 листопада 2010 року "Про виклики та загрози національній безпеці України у 2011 році" № 1119/2010 від 10 грудня 2010 р.

РОЗДІЛ 2

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ, ЇХ СТРУКТУРА, ЧИСЕЛЬНІСТЬ, ОСНАЩЕННЯ

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ
ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА
ЗБРОЙНИХ СИЛ

ОСНАЩЕННЯ ОЗБРОЄННЯМ
І ВІЙСЬКОВОЮ ТЕХНІКОЮ

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ, ЇХ СТРУКТУРА, ЧИСЕЛЬНІСТЬ, ОСНАЩЕННЯ

У 2010 р. продовжувалося формування ефективних механізмів управління Збройними Силами та їх інтеграція в оновлену державну систему управління. Міністерство оборони та Збройні Сили брали участь у реалізації державної адміністративної реформи. Головна увага приділялася оптимізації структури і чисельності органів військового управління, усуненню дублювання їх функцій та завдань, зменшенню витрат на утримання.

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ

Удосконалення системи управління Збройними Силами здійснювалося шляхом розвитку її основних компонентів: органів управління, пунктів управління, створення елементів Єдиної автоматизованої системи управління Збройними Силами (ЄАСУ) та переоснащення системи зв'язку на цифрові засоби.

Протягом року система управління Збройними Силами значних змін не зазнала (схема 2.1):

стратегічний рівень – Міністерство оборони, Генеральний штаб, Озброєння, Тил, Головне управління оперативного забезпечення;

оперативний рівень – командування видів Збройних Сил, Об'єднане оперативне командування, управління армійських корпусів, управління повітряних командувань, Центр морських операцій та Центр військ берегової оборони;

тактичний рівень – управління бригад, полків.

Тривало створення Єдиної автоматизованої системи управління Збройними Силами України (ЄАСУ). Нові методи та підходи зі створення і використання засобів і систем інформатизації з урахуванням напрямів реформування Збройних Сил були викладені в Концепції інформатизації Міністерства оборони¹, яка передбачає:

Схема 2.1. Структура органів військового управління Збройних Сил України, на кінець 2010 р.

¹ Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Концепції інформатизації Міністерства оборони України" № 80 від 24 лютого 2010 р.

- нормативно-правове регулювання процесів інформатизації Міністерства оборони;
- формування та розвиток компонентів інформаційного середовища;
- забезпечення необхідного рівня інформаційної безпеки.

Для забезпечення системності та узгодженості дій і робіт зі створення ЄАСУ повноваження генерального конструктора надано директору Інституту проблем математичних машин та систем Національної академії наук².

Протягом року:

- прийнято на озброєння інформаційно-аналітичну систему планування мобілізаційного розгортання Збройних Сил та комплексну апаратну зв'язку;
- проведено державні випробування автоматизованої системи управління (АСУ) повсякденною діяльністю Збройних Сил "Дніпро";
- завершено дослідну експлуатацію програмного забезпечення щодо управління миротворчими контингентами;

- проведено випробування програмних систем автоматизації процесів, пов'язаних із забезпеченням життєдіяльності військових формувань і виконанням завдань оборонного планування Збройних Сил;

- здійснено прив'язку волоконно-оптичними лініями трьох стаціонарних вузлів зв'язку.

Продовжувалися планові заходи зі створення АСУ Повітряних Сил та Військово-Морських Сил. Під час комплексу навчань "Взаємодія – 2010" вперше було організовано передачу відеосигналу щодо практичних дій військ (сил) на командний центр Повітряних Сил. Контроль за повітряною обстановкою здійснювався в реальному масштабі часу з використанням існуючих автоматизованих систем збору, обробки та відображення радіолокаційної інформації.

Стратегічна ланка управління

У рамках реалізації державної політики у сфері державного управління в Міністерстві оборони у 2010 р. розпочато поетапне виконання заходів адміністративної реформи, спрямоване на підвищення ефективності діяльності оборонного відомства.

Для цього в Міністерстві оборони проведено низку заходів, зокрема:

- реорганізовано структурні підрозділи згідно з функціями і завданнями, що реалізуються. Департамент трансформації та інформаційних технологій перетворено в Департамент стратегії розвитку системи управління Збройних Сил України, Департамент гуманітарної політики – у Департамент соціальної та гуманітарної політики, Управління прес-служби – у Департамент преси та зв'язків із засобами масової інформації, Правовий департамент – у Департамент правового забезпечення, Департамент будівництва – у Департамент капітального будівництва, а Управління військово-технічного співробітництва – у Відділ військово-технічного співробітництва та експертного контролю;
- спрощено систему управління матеріальними ресурсами. На базі Департаменту економічної діяльності та Управління ремонту озброєння та військової техніки створено Департамент економічної та господарської діяльності, а з Департаменту державних закупівель і Департаменту постачання матеріальних ресурсів утворено Департамент державних закупівель та постачання матеріальних ресурсів;
- забезпечено реалізацію повноважень Міністерства оборони у сфері мобілізації, цивільного захисту та протидії корупції. Утворено Мобілізаційний

² Розпорядження Кабінету Міністрів України "Про генерального конструктора із створення Єдиної автоматизованої системи управління Збройними Силами" № 2238-р від 15 грудня 2010 р.

відділ, Управління цивільного захисту та екологічної безпеки і Сектор з питань запобігання та протидії корупції;

- оптимізовано центральний апарат, загальну чисельність якого зменшено на 10 %.

Структура *Генерального штабу* у 2010 р. в цілому відповідала вимогам стратегічного планування та спроможна реалізувати покладений на неї обсяг функцій і завдань.

Разом з тим для усунення дублювання функцій між Міністерством оборони та Генеральним штабом у сфері державного контролю за витрачанням коштів і матеріальних цінностей розформовано Контрольно-ревізійне управління.

З метою підвищення гнучкості та відповідності системи матеріально-технічного забезпечення сучасному етапу реформування Збройних Сил Командування сил підтримки реорганізовано в Озброєння, Тил і Головне управління оперативного забезпечення Збройних Сил. Створено органи військового управління стратегічного рівня із завданнями щодо організації планування та забезпечення військ (сил) озброєнням і військовою технікою, матеріальними засобами та непорушними запасами військового майна.

Структуру Міністерства оборони та Генерального штабу на кінець 2010 р. наведено в Додатку 2.

Оперативна ланка управління

У видах Збройних Сил та Об'єднаному оперативному командуванні головні зусилля були спрямовані на вдосконалення структури органів управління, оптимізацію їх чисельності і підвищення оперативності та якості їх роботи. У результаті проведеної у 2010 р. роботи загальну чисельність органів військового управління зменшено в середньому на 11 %.

У 2011 р. буде продовжено оптимізацію центрального апарату Міністерства оборони та органів військового управління відповідно до вимог нормативно-правових актів Президента України³, яка полягає у проведенні ревізії їх функцій і завдань, подальшому структурному вдосконаленню, скороченні витрат на його утримання та підвищенні дієвості системи управління.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗБРОЙНИХ СИЛ

Організаційна структура та чисельність Збройних Сил у 2010 р. значних змін не зазнала (Додаток 2).

Відбувалася планова оптимізація співвідношення між кількістю бойових частин та частин забезпечення, а також приведення чисельного складу Збройних Сил у відповідність з потребами, визначеними у Стратегічному плані їх застосування.

На кінець 2010 р. чисельність Збройних Сил становила 200 тис. осіб, у тому числі – 150 тис. військовослужбовців (Додаток 2).

ОСНАЩЕННЯ ОЗБРОЄННЯМ І ВІЙСЬКОВОЮ ТЕХНІКОЮ

У складі Збройних Сил кількість морально і фізично застарілого озброєння та військової техніки (ОВТ) продовжувала збільшуватися, а обмежений фінансовий ресурс на розвиток ОВТ не забезпечив належні темпи його модернізації та закупівлі. За таких умов відновленню справності ОВТ було надано пріоритетного значення в комплексі заходів зі стабілізації ситуації у Збройних Силах.

Відповідно до Закону України “Про Державний бюджет України на 2010 рік”⁴ за рахунок додаткових кошторисних призначень, у тому числі Стабілізаційного

³ Указ Президента України “Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади” № 1085/2010 від 9 грудня 2010 р.
Указ Президента України “Деякі питання організації роботи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади” № 1199/2010 від 24 грудня 2010 р.
Розпорядження Президента України “Деякі питання організації роботи щодо реалізації заходів з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади”.

⁴ Постанови Кабінету Міністрів України “Про фінансування видатків на проведення ремонту військової техніки (вертольотів) за державним оборонним замовленням у національних виробників та на оплату вартості її транспортування” № 210 від 17 лютого 2010 р.
“Про затвердження Порядку використання у 2010 році коштів Стабілізаційного фонду для створення, закупівлі, ремонту і модернізації озброєння, військової та спеціальної техніки за державним оборонним замовленням у національних виробників з метою забезпечення оборони держави” № 798 від 2 вересня 2010 р.

фонду, та якісному менеджменту вдалося здійснити значний прорив у поліпшенні технічної оснащеності військ (сил).

Зокрема, з метою розширення ресурсних можливостей Збройних Сил механізм взаєморозрахунків за виконані роботи з відновлення та модернізації ОВТ надлишковим майном, який себе добре зарекомендував у 2009 р. при ремонті авіаційної техніки, було поширено на ОВТ всієї номенклатури військ (сил)⁵.

На озброєння Збройних Сил прийнято 17 нових зразків ОВТ. Найбільш значущі серед них – модернізований бойовий літак Су-25М1, учбово-бойовий літак Су-25УБМ1, станція тропосферного зв'язку Р-423-1МУ, комплексна апаратна зв'язку “Скіф-КАЗ”, апаратура передачі інформації З-501М. За результатами проведених державних випробувань рекомендовано для прийняття на озброєння ще 7 зразків ОВТ.

Протягом року закуплено десять танків БМ “Булат”, які надійшли до окремої танкової бригади на Чернігівщині. Отримано 18 одиниць автомобілів підвищеної прохідності КраЗ-6322 та десантні парашутні системи. З метою підтримання необхідного рівня вибухопожежобезпеки на місцях зберігання

боєприпасів, озброєння та військової техніки закуплено та прийнято на озброєння 37 пожежних автоцистерн.

Продовжувалося виконання програми відновлення справності радіолокаційних станцій П-18 з переведенням їх на сучасну елементну базу. Завершено виробництво комплексного тренажера льотчика літака МіГ-29 КТС-21. Тривали державні випробування дослідного зразка Ан-70.

Відновлено готовність фрегата “Гетьман Сагайдачний”, корветів “Тернопіль” та “Хмельницький”. Завершується ремонт корабля управління “Донбас”, підводного човна “Запоріжжя”. У травні 2011 р. передбачається вихід підводного човна на ходові випробування та введення його до бойового складу Військово-Морських Сил.

Позитивом 2010 р. є відновлення співпраці цивільних і військових авіа- та танкобудівників, зокрема:

- організовано спільне виробництво та виготовлення конструкцій цивільного літака Ан-148, корпусів БТР;
- на базі Державного підприємства Міністерства оборони “Конотопський авіаремонтний завод “АВІАКОН” проведено випробування вертольота Мі-8МТВ, оснащеного новими двигунами виробництва відкритого акціонерного товариства “Мотор-Січ”. У ході випробування було встановлено новий світовий рекорд з набору висоти для вертольотів.

Основні заходи з оснащення Збройних Сил ОВТ у 2010 р. наведено в Додатку 2.

Система управління Збройними Силами здатна забезпечити безперерйне та стійке управління військами (силами), їх повсякденною діяльністю, а також миротворчими контингентами.

У 2010 р. вдалося здійснити якісний прорив у відновленні технічної готовності озброєння і військової техніки, що дозволило покращити стан технічної оснащеності військ (сил). Запроваджено ефективні механізми військово-технічного співробітництва в оборонній галузі, що дає можливість здійснювати модернізацію та відновлення озброєння і військової техніки всієї номенклатури Збройних Сил.

⁵ Постанова Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 14 жовтня 2009 р. № 1135” № 679 від 28 липня 2010 р.

The background of the entire page is a photograph of three soldiers in camouflage uniforms and helmets, positioned in the turret of a tank. The tank is in a field with tall grass in the foreground and trees in the background. The text is overlaid on this image.

РОЗДІЛ 3

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ
ВІЙСЬК (СИЛ)

ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ПЛАНІВ
ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

МІЖНАРОДНІ НАВЧАННЯ В ЗАГАЛЬНІЙ
СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)

Підготовка Збройних Сил у своєму ресурсному забезпеченні була збалансована з наявними ресурсними можливостями країни та спрямована на забезпечення готовності військ (сил) до виконання завдань за призначенням.

Забезпечення її інтенсифікації було головним напрямом діяльності Міністерства оборони та Генерального штабу, а отримані результати за підсумками навчального року стали якісними показниками ефективності проведених заходів зі стабілізації ситуації у військах (силах).

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

Поставлене завдання було досягнуто за рахунок збільшення обсягів ресурсного забезпечення та удосконалення організації підготовки військ (сил).

У 2010 р. на підготовку військ (сил) було передбачено 394,5 млн. грн., що становить 32 % від потреби. Фактичні надходження коштів становили 96,4 млн. грн., що удвічі перевищило минулорічні (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1. Фінансування підготовки Збройних Сил, млн. грн.

2006			2007			2008			2009			2010		
план	факт	%	план	факт	%	план	факт	%	план	факт	%	план	факт	%
Об'єднані сили швидкого реагування														
257,30	137,70	53,5	301,30	147,30	48,9	316,11	211,12	66,8	252,90	40,19	15,9	312,4	76,4	24,5
Основні сили оборони														
115,30	8,80	7,6	3,38	3,34	98,8	124,48	94,47	75,9	59,92	4,92	8,2	82,1	20,0	24,4

Для забезпечення ефективності підготовки військ (сил) заняття з особовим складом проводилися із застосуванням малозатратних форм і методів навчання за умови максимального використання тренажерів, польової і приказарменної навчальної матеріально-технічної бази.

Уперше за роки становлення українського війська у 2010 р. змінено засади підготовки військ (сил). Загальні принципи, порядок організації і забезпечення підготовки Збройних Сил, напрями її покращення викладено в Концепції підготовки Збройних Сил України¹. Удосконалення системи підготовки полягатиме в приведенні її змісту та організації до умов функціонування і завдань Збройних Сил, які на них покладені, модернізації форм і методів навчання, порядку підготовки з урахуванням досягнутого рівня навченості та способу комплектування, а також упорядкуванні повноважень, функцій і завдань органів військового управління стосовно підготовки військ.

Основними напрямками вдосконалення та підвищення ефективності підготовки військ (сил) визначено:

- комплексність проведення заходів, тобто підготовка військ (сил) в умовах одночасного застосування всіх видів і родів військ, засобів розвідки, ураження та всебічного забезпечення;
- урахування досягнутого (наявного) рівня навченості військових частин і підрозділів при плануванні заходів їх підготовки;
- дотримання принципів “взаємозалежності якості і кількості” та “симетричності” у плануванні та організації проведення заходів підготовки за умов відповідності з наявними обсягами матеріальних ресурсів;
- залучення військ (сил) до практичних дій під час проведення заходів з підготовки органів військового управління;
- створення, розвиток і активне використання в підготовці військ (сил) навчальної матеріально-технічної бази, тренажерних комплексів, імітаторів і моделюючих систем.

¹ Наказ Міністра оборони України “Про вдосконалення підготовки Збройних Сил України” № 39 від 28 січня 2010 р.

З урахуванням досвіду попередніх років для забезпечення позитивної динаміки зростання показників навченості військ (сил) було вжито таких заходів:

- продовжено практику концентрації матеріальних і фінансових ресурсів на пріоритетних напрямках;
- адаптовано плани підготовки військ (сил) до умов фінансування;
- визначено головним критерієм для кожного заходу досягнення високої якості результатів;
- збільшено обсяги та інтенсивність індивідуальної підготовки військовослужбовців;
- надано пріоритет заходам, що мають відносно низьку вартість та не потребують значних витрат моторесурсу бойових машин;
- максимально використано можливості об'єктів, полігонів, імітаційних засобів, тренажерних комплексів та приказарменної навчальної матеріальної бази в підготовці штабів, військових частин і підрозділів.

ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ПЛАНІВ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

Завдяки вжитим заходам у 2010 р. вдалося не тільки утримати досягнутий у попередні роки рівень підготовки, а й суттєво підвищити інтенсивність бойового навчання.

Головним результатом року стало забезпечення необхідного стану бойової готовності визначених військових частин і підрозділів для виконання завдань за призначенням, відновлення позитивної динаміки зростання показників бойової підготовки та покращення індивідуальної підготовки військовослужбовців.

Найбільш важливим етапом річного циклу підготовки Збройних Сил стало проведення комплексу навчань (тренувань) з органами військового управління і військами (силами) “Взаємодія – 2010”. Цей комплекс навчань об'єднав у собі найбільш ефективні елементи оперативної і бойової підготовки і дозволив здійснити взаємоузгоджену виучку органів військового управління всіх ланок, а також провести практичну фазу бойового злагодження військових частин і підрозділів тактичної ланки.

Протягом року було проведено 92 заходи оперативної підготовки, переважно на єдиному оперативно-стратегічному фоні. Порівняно з 2009 навчальним роком інтенсивність підготовки органів військового управління зросла майже вдвічі. На кінець року професійну підготовленість офіцерів усіх ланок виведено на рівень, який забезпечує гарантоване виконання ними функціональних обов'язків у складі органів управління.

Загалом у *Збройних Силах* було проведено 6 батальйонних, 13 ротних тактичних навчань, 28 стрільб взводів, понад 120 стрільб відділень, виконано близько 17 тис. стрибків з парашутом. З авіаційними підрозділами проведено близько 380 практичних стрільб по наземних цілях, понад 20 пусків керованих ракет, майже 70 бомбометань, здійснено понад 210 десантувань. Кораблями і катерами виконано понад 200 артилерійських стрільб, 6 протичовнових бомбових вправ, 12 підливних та 10 тральних бойових вправ (Додаток 3).

Плани та програми підготовки військ (сил) у 2010 р. виконано: у Сухопутних військах – на 65,5 %, у Повітряних Силах – на 84,5 %, у Військово-Морських Силах – на 86 %.

У *Сухопутних військах* відновлено практику проведення тактичних навчань (з бойовою стрільбою) з ротами (3) і батальйонами (4) та виконання підрозділами армійської авіації практичних стрільб по наземних цілях (240). У повному обсязі виконано плани і програми зі стрільби зі штатного озброєння, а їх інтенсивність зросла у два рази. Майже на 10 % підвищено інтенсивність підготовки аеромобільних військ. Порівняно з 2009 р. у два рази зросли показники середнього нальоту екіпажів армійської авіації.

Поряд з цим через проблеми в ресурсному забезпеченні показники виконання планів підготовки водіїв та механіків-водіїв виконано в середньому лише на 10 %.

У *Повітряних Силах* у 7 разів підвищено інтенсивність практичних стрільб по наземних цілях та майже на 10 % – тактичних бомбометань. У півтора рази зріс середній наліт на екіпаж (15 годин 56 хвилин). Відновлено практику практичних пусків керованих авіаційних ракет. У зенітних ракетних військах відновлено практику виконання бойових стрільб підрозділами ОСШР.

У *Військово-Морських Силах* майже в два з половиною рази зросла середня наплавність кораблів і катерів. У військах берегової оборони порівняно з 2009 р.

вдвічі більше проведено ротних тактичних навчань, відновлено практику водіння танків, бойових стрільб відділень і взводів. У чотири рази зросла кількість стрільб з озброєння танків, у 3,6 раза – з озброєння БМП (БТР). У повному обсязі виконано програми і плани стрибків з парашутом. У морській авіації відновлено практику проведення льотно-тактичних навчань з ескадрильями.

МІЖНАРОДНІ НАВЧАННЯ В ЗАГАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

У 2010 р. передбачалося проведення 21 багатонаціонального навчання² (9 – на території України та 12 – поза її межами) (схема 3.1). Протягом року підрозділи Збройних Сил України взяли участь у 16 великих міжнародних військових навчаннях. Із них на території України проведено 7 військових навчань, поза межами України – 9 (Додаток 4).

Ознакою 2010 р. стала узгодженість рішень усіх гілок влади стосовно проведення міжнародних військових навчань, визнання їх необхідності для підготовки Збройних Сил України, а також підтримка громадськістю планів та програм проведення навчань як на території України, так і за її межами. Протягом року було забезпечено виконання усіх обов'язкових для України заходів у рамках міжнародних проектів з підтримання миру і безпеки.

Після тривалої перерви були проведені спільні навчання і тренувальні заходи з підрозділами збройних сил Російської Федерації, Білорусі.

Загалом міжнародні навчання, якими було охоплено понад 3 тис. військово-службовців та задіяно близько 200 одиниць військової техніки Збройних Сил, суттєво підвищили рівень навченості військ (сил). Під час цих навчань покращено показники бойової виучки: наліт авіаційних екіпажів збільшено на 66 год. 13 хв., наплавність кораблів (катерів) – на 11 тис. миль, стрибків з парашутом – на 423, водозаходів спусків – на 234 години.

У 2010 р. у Збройних Силах продовжено виконання заходів щодо участі в Процесі планування та оцінки сил (ППОС) у рамках програми “Партнерство заради миру” та реалізацію положень Концепції оперативних можливостей НАТО. З метою досягнення оперативної сумісності ОСШР зі збройними силами іноземних держав розпочато цикл оцінок другого рівня за Програмою перевірки та зворотного зв'язку. Протягом 2010 р. успішно пройшли сертифікацію другого рівня три підрозділи Збройних Сил України (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2. Результати самооцінок другого рівня підрозділів Збройних Сил у 2010 р.

Сили та засоби	Результати самооцінки	Під час якого навчання проводилася оцінка
Військово-транспортний літак Іл-76МД з двома екіпажами (Повітряні Сили)	оцінено позитивно	українсько-датська операція “Північний Сокіл – 2010”
Рота радіаційного, хімічного, біологічного захисту (Сухопутні війська)	“Богготова”	українсько-американське навчання “Рapid Трайдент”
Інженерно-саперна рота (Сухопутні війська)	“Богготова”	

Позитивна динаміка участі Збройних Сил України в реалізації Концепції оперативних можливостей дозволила розширити формат участі українських військовослужбовців у спільних міжнародних заходах з підтримання миру.

Після успішної сертифікації на території Федеративної Республіки Німеччина національний підрозділ радіаційного, хімічного, біологічного захисту був зарахований до складу 15-ї ротації Сил реагування НАТО⁴ та протягом 6 місяців утримувався в режимі оперативного чергування (без виїзду за межі держави).

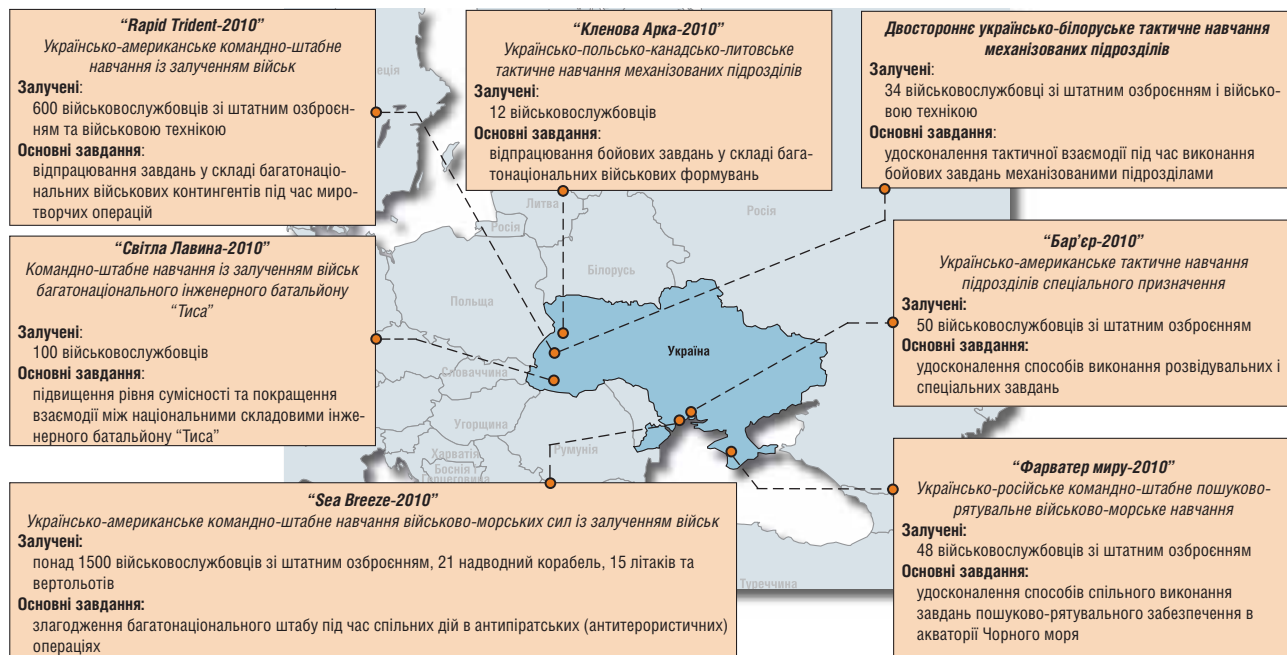
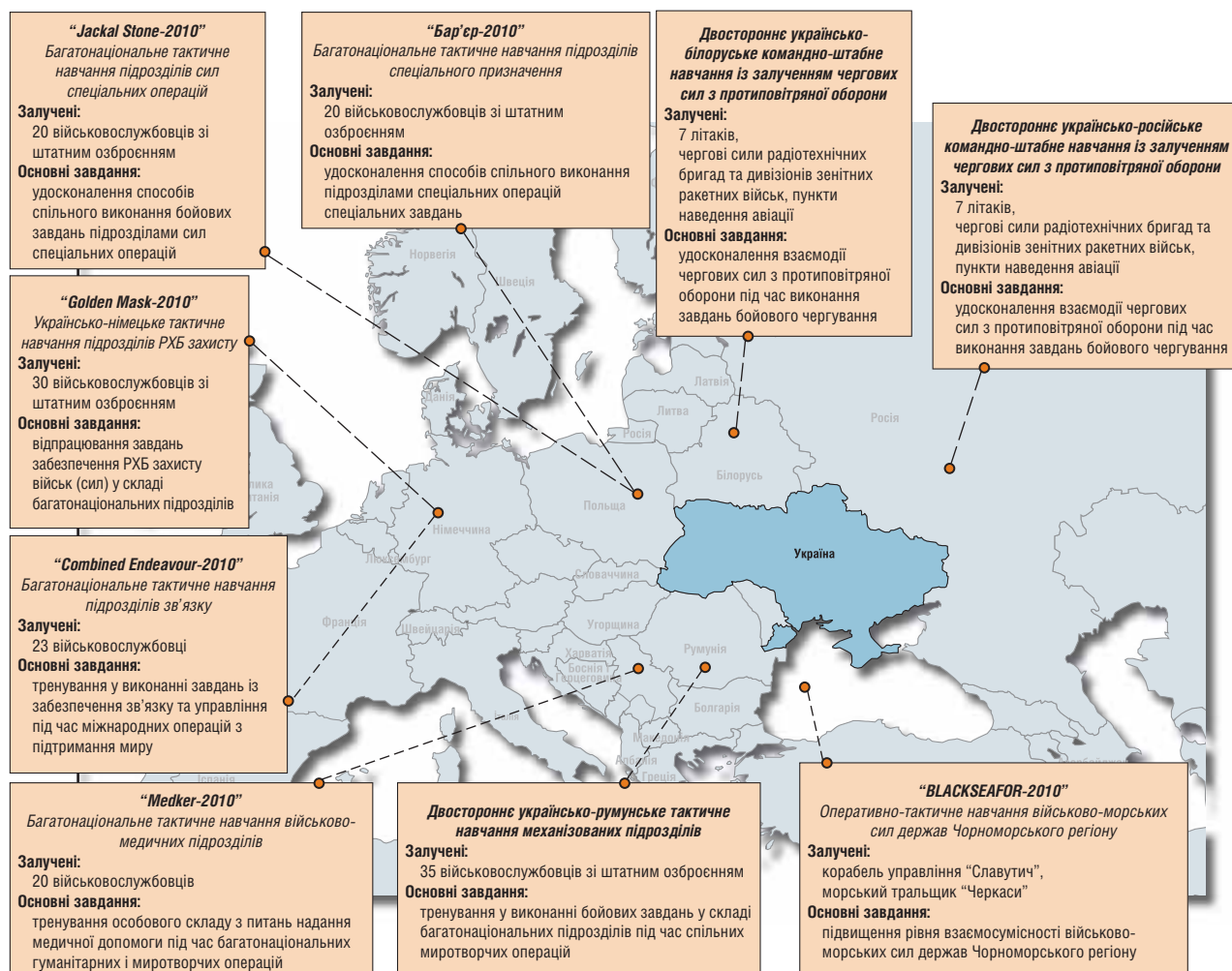
Два заходи самооцінки другого рівня не були проведені та перенесені на 2011 р.:

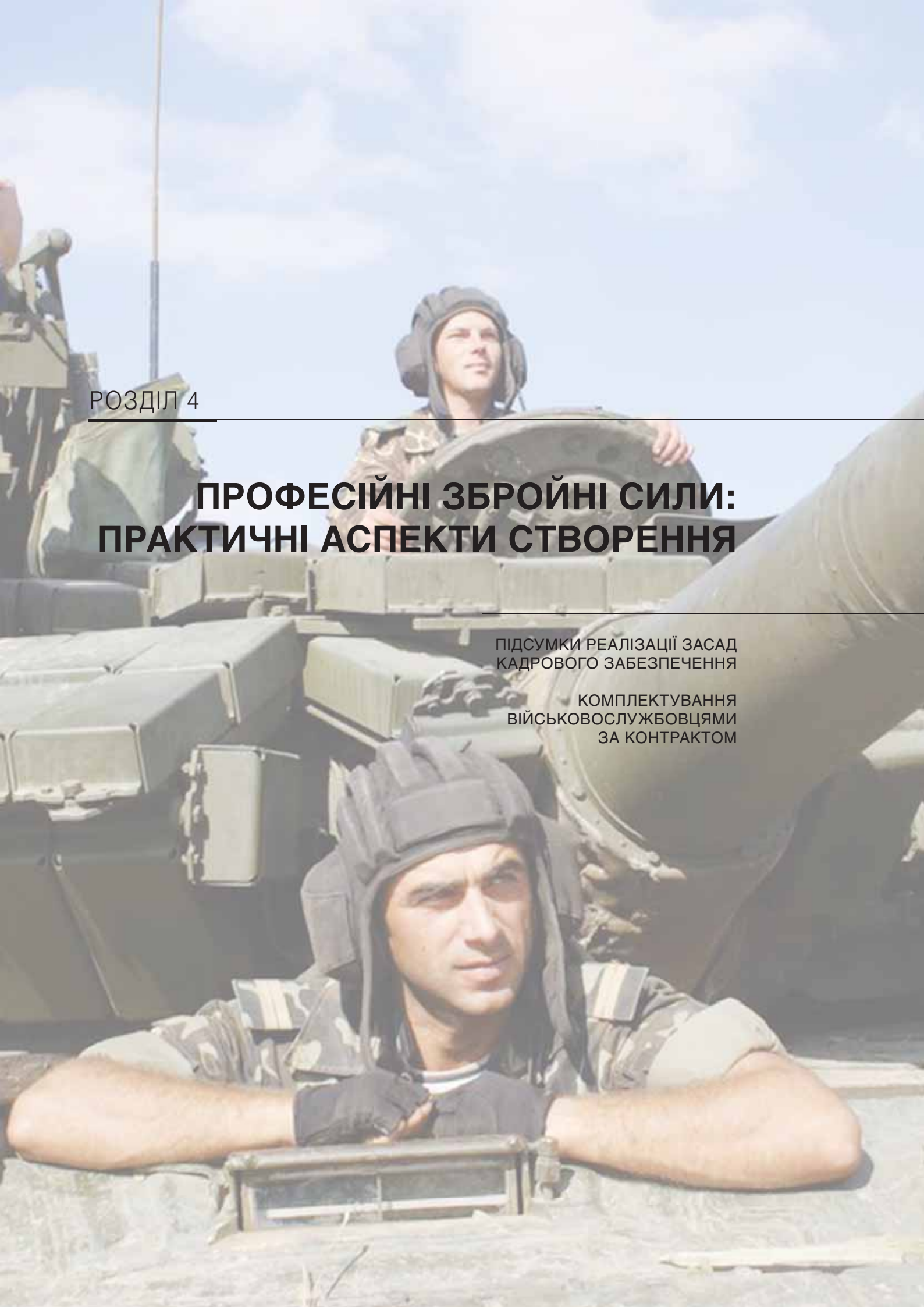
- корвета “Тернопіль” Військово-Морських Сил;
- санітарного літака аеромедичної евакуації Ан-26 “Віта” Повітряних Сил.

Завдяки вжитим протягом року заходам вдалося не лише стабілізувати ситуацію у Збройних Силах, але й підвищити рівень їх бойової виучки, ліквідувати загрозливі тенденції. Результати підготовки військ (сил) у 2010 р. показали, що органи військового управління спроможні управляти військами (силами), а військові частини мають достатній рівень навченості особового складу та злагодженості підрозділів, що дозволяє їм виконувати завдання за призначенням.

² Указ Президента України “Про затвердження Плану проведення в рамках військового співробітництва багатонаціональних навчань на території України за участю підрозділів Збройних Сил України та їх участі у багатонаціональних навчаннях поза межами України у 2010 році” № 253/2010 від 24 лютого 2010 р.

³ Директива начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України “Про організацію перебування визначених сил і засобів ЗС України на оперативному чергуванні в складі 15 ротації СРН” № ДГШ-7 від 29 червня 2010 р.

Схема 3.1. Великі багатонаціональні військові навчання за участю Збройних Сил України у 2010 р.**А. На території України або поблизу її кордонів****Б. Поза межами України**

РОЗДІЛ 4

ПРОФЕСІЙНІ ЗБРОЙНІ СИЛИ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ

ПІДСУМКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАСАД
КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

КОМПЛЕКТУВАННЯ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ
ЗА КОНТРАКТОМ

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ

Оновлені засади кадрової політики, що впроваджувалися у 2010 р., мали системний характер і охоплювали широке коло питань, пов'язаних з досягненням балансу між вимогами держави до забезпечення рівня боєздатності Збройних Сил, комплектуванням їх персоналом та забезпеченням належних стандартів життя і умов служби особового складу.

ПІДСУМКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАСАД КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У результаті виконання Концепції кадрової політики в Збройних Силах¹ у 2010 р. запроваджено нову систему кадрового забезпечення (централізованого типу), яка дозволила:

- якісно і своєчасно комплектувати посади військовослужбовців;
- прозоро і відкрито управляти кар'єрою військовослужбовців;
- гарантовано реалізувати висновки і пропозиції командирів усіх рівнів на основі всебічної об'єктивної оцінки службової діяльності військовослужбовців;
- забезпечити рівні можливості кожному військовослужбовцю з реалізації його особистого потенціалу.

З метою підвищення ефективності кадрової роботи впродовж року вжито таких заходів:

- здійснено розподіл завдань, функцій, повноважень та відповідальності кадрових органів Збройних Сил, що забезпечило стаке функціонування системи кадрового забезпечення в умовах зниження мотивації військовослужбовців стосовно подальших перспектив військової служби;
- затверджено резерв кандидатів для просування по службі за рейтинговим принципом та план переміщення військовослужбовців на посадах, опрацьований відповідно до паспортів посад² та алгоритмів³ кар'єри офіцерів, які забезпечують прийняття виважених кадрових рішень стосовно комплектування та просування військовослужбовців по службі;
- об'єктивно оцінено службову діяльність особового складу за підсумками навчального року, що безпосередньо впливає на їх кар'єрне зростання та професійний розвиток;
- відповідно до Рекомендацій з проведення щорічного оцінювання військовослужбовців військ (сил) організовано моніторинг заходів військовослужбовців офіцерами-напрямківцями, які супроводжують кар'єру кожного офіцера Збройних Сил.

У 2010 р. впроваджено в дію новий алгоритм просування по службі на посадах військовослужбовців, які перебувають у кадровому резерві: “витяг з Резерву + згода військовослужбовця = кадрове рішення”. У результаті термін прийняття кадрового рішення зменшився від одного–двох місяців до двох днів.

¹ Наказ Міністра оборони України “Про затвердження Концепції кадрової політики в Збройних Силах України” № 659 від 27 листопада 2007 р. (зі змінами).

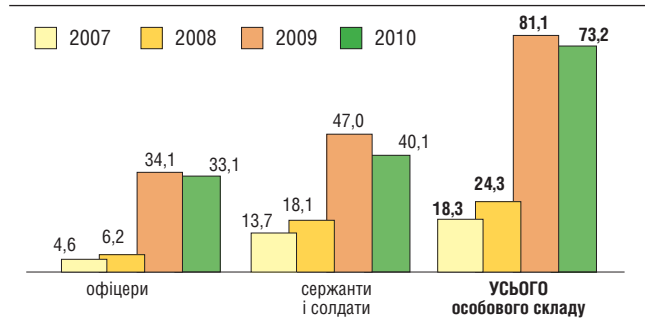
² Міністром оборони України затверджено Збірник паспортів посад офіцерського складу від 24 липня 2010 р.

³ Міністром оборони України затверджено Збірник типових алгоритмів управління кар'єрою осіб офіцерського складу за всіма групами військово-облікових спеціальностей від 6 серпня 2010 р.

Такий підхід у кадровій роботі поширюється на військовослужбовців рядового, сержантського та старшинського складу військової служби за контрактом.

Водночас для створення єдиних підходів до підготовки та прийняття рішень з призначення військовослужбовців рядового, сержантського (старшинського) складу на посади, ефективного управління їх службовою кар'єрою було розроблено Положення про паспорт посади рядового, сержантського і старшинського складу⁴.

Схема 4.1. Кількість залученого особового складу до системи кадрового забезпечення (централізованого типу), тис. осіб

Головним результатом упровадження нової системи кадрового забезпечення стало створення системи централізованого управління кар'єрою військовослужбовців у кадрових центрах Збройних Сил.

На кінець 2010 р. загальна чисельність військовослужбовців Збройних Сил, яких залучено до системи кадрового забезпечення (централізованого типу), становить більше 73,2 тис. осіб⁵ (схема 4.1).

Протягом року досягнуто позитивної динаміки в призначенні випускників тактичного, оперативно-тактичного та оперативно-стратегічного рівнів підготовки за набутою спеціальністю та відповідним

рівнем освіти. Показники укомплектованості посад старшого офіцерського складу становлять понад 80 %.

Разом з тим не вдалося до кінця вирішити проблему укомплектованості посад молодшого офіцерського складу, яка на сьогодні становить 77 % (у минулому році – 86,5 %).

Робота щодо створення умов для гарантованого та якісного комплектування військ (сил) особовим складом, спроможним виконувати завдання за призначенням, його ефективного використання і утримання на військовій службі буде продовжена.

Удосконалення системи військової освіти

Удосконалення системи військової освіти було спрямоване на інтеграцію із загальнодержавною освітою та забезпечення концентрації матеріально-технічних, фінансових, кадрових та інформаційних ресурсів для досягнення високого рівня підготовки військових фахівців.

Протягом року мережа вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ) та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів (ВНЗ) змін не зазнала.

Реалізація основних напрямів підготовки військових фахівців базувалася на необхідності забезпечення потреб військ (сил) у висококваліфікованих фахівцях, злагодженості функціонування всіх структурних складових системи військової освіти. Зокрема, було вжито таких заходів:

- відновлено підготовку курсантів у Військовому інституті Одеського національного політехнічного університету, що дозволило використати навчально-матеріальну базу закладу;
- оптимізовано державне замовлення на підготовку військових фахівців для Збройних Сил та інших військових формувань згідно з потребами Збройних Сил. Хід виконання державного замовлення в таблиці 4.1;
- продовжено реалізацію права військовослужбовців строкової служби та служби за контрактом на отримання вищої військової освіти. Протягом року відібрано близько 2,5 тис. осіб кандидатами до вступу у вищі військові навчальні заклади, що дозволило вперше за останні роки створити конкурс при вступі.

⁴ Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Положення про паспорт посади рядового, сержантського і старшинського складу" № 489 від 16 вересня 2010 р.

⁵ Зменшення кількості особового складу, залученого до системи кадрового забезпечення централізованого типу, у 2010 р., викликане зменшенням чисельності особового складу у Збройних Силах.

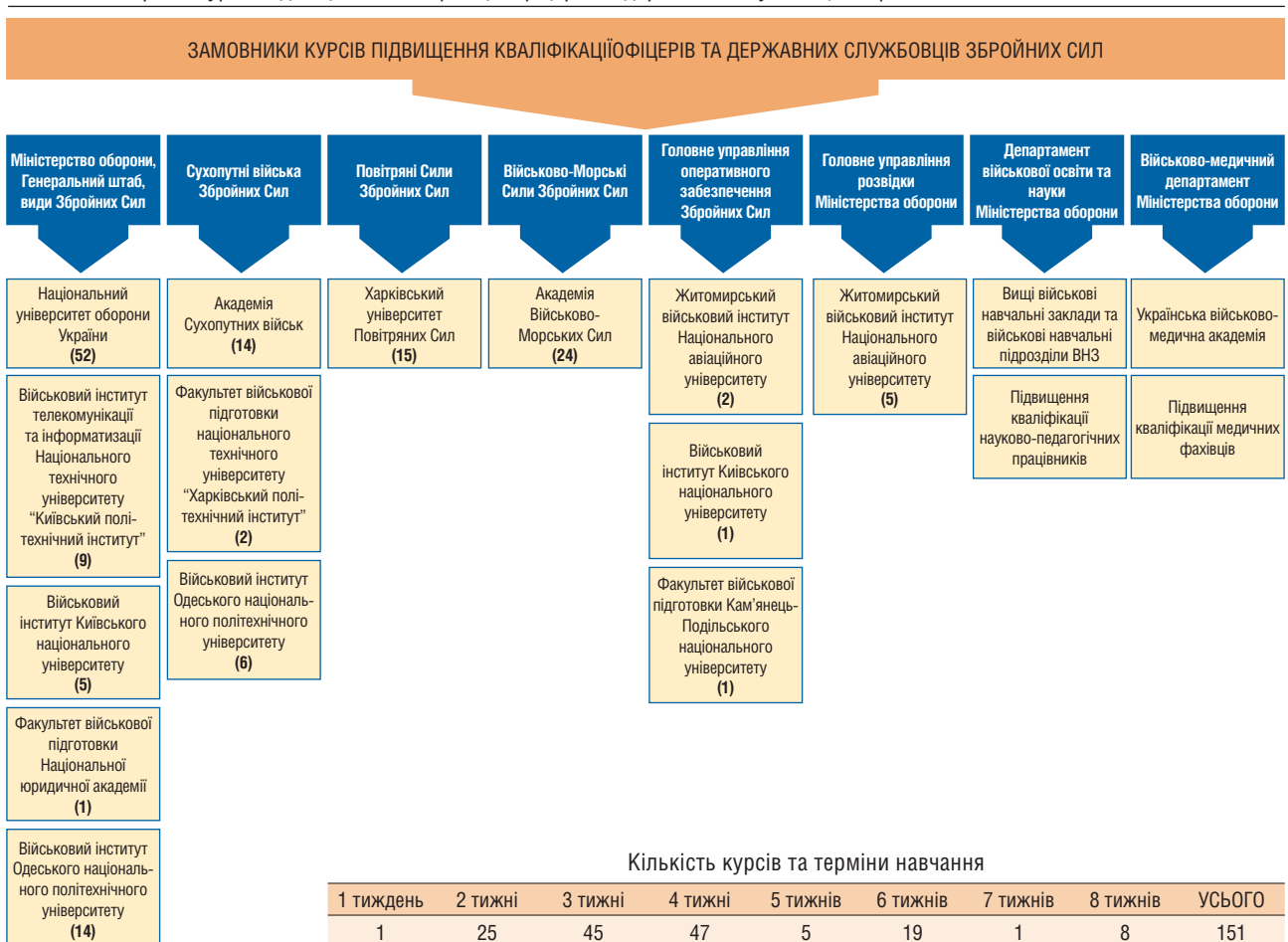
Таблиця 4.1. Виконання державного замовлення на підготовку військових фахівців, осіб

Підготовка військовослужбовців за рівнями військової освіти	Показники державного замовлення по роках (осіб)				
	2006	2007	2008	2009	2010
Для Збройних Сил					
Офіцерів оперативно-стратегічного рівня	45	65	52	60	48
Офіцерів оперативно-тактичного рівня	441	262	251	427	184
Офіцерів тактичного рівня	848	416	1065	1451	985
Для інших військових формувань					
Офіцерів оперативно-стратегічного рівня	-	2	2	-	-
Офіцерів оперативно-тактичного рівня	111	98	59	-	31
Офіцерів тактичного рівня	309	186	250	53	235
Усього	1754	1029	1679	1991	1483

Кар'єра офіцера та державного службовця передбачає навчання на курсах підвищення кваліфікації. Мережа курсів підвищення кваліфікації у 2010 р. забезпечила підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації за визначеним Переліком напрямів і спеціальностей підготовки, який був уточнений Кабінетом Міністрів України⁶. На кінець 2010 р. він включав 151 курс з терміном навчання від 1 тижня до 4 місяців (схема 4.2).

Загалом забезпечено підвищення кваліфікації близько 4 тисяч військовослужбовців та державних службовців.

Схема 4.2. Мережа курсів підвищення кваліфікації офіцерів та державних службовців Збройних Сил

⁶ Постанова Кабінету Міністрів "Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра" № 787 від 27 серпня 2010 р.

Мовна підготовка військовослужбовців та державних службовців, які потребують знання іноземної мови за посадами, є обов'язковим елементом кар'єрного росту. Для її вдосконалення нормативно врегульовано порядок підготовки (навчання) та підвищення кваліфікації (перепідготовки) на курсах іноземних мов⁷, згідно з яким термін навчання, залежно від мети підготовки та складності мови, розрахована на строк від 1 до 3 навчальних семестрів тривалістю 90 днів кожний.

У 2010 р. продовжувалася співпраця в рамках Міжнародного проекту професійної підготовки цивільного персоналу сектору безпеки. За підтримки Угорської Республіки, Грецької Республіки, Французької Республіки, Королівства Іспанія та Британської Ради в Україні проводилося мовне стажування з поглиблення знання та підвищення кваліфікації практикуючих викладачів.

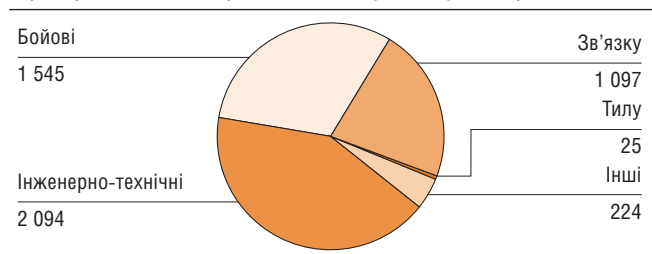
Протягом року на базі дев'яти ВВНЗ на курсах англійської, німецької та французької мов за інтенсивною формою навчання було підготовлено 725 осіб, у тому числі 640 військовослужбовців та 85 державних службовців Міністерства оборони та інших центральних органів виконавчої влади, що залучаються до оборони держави.

КОМПЛЕКТУВАННЯ ВІЙСЬКОВО- СЛУЖБОВЦЯМИ ЗА КОНТРАКТОМ

Обмежене ресурсне забезпечення уповільнило хід створення задекларованих у суспільстві належних умов проходження військової служби і соціальних гарантій для військовослужбовців та членів їх сімей.

Запроваджена з липня 2009 р. нова система комплектування військ (сил) за схемою: територіальний центр комплектування військовослужбовцями за контрактом (ТЦК) – навчальний центр – військова частина дозволила у 2010 р. покращити якість комплектування військ (сил), вивільнити командування військових частин від виконання невласливих функцій з організації пошуку, агітації, оформлення та підготовки громадян на військову службу за контрактом, зокрема:

Схема 4.3. Розподіл за спеціальностями кандидатів, відібраних територіальними центрами комплектування у 2010 р.

- забезпечити комплектування у першу чергу тих посад, що визначають бойову готовність. З майже 5 тис. осіб, направлених безпосередньо з ТЦК на підготовку в навчальні центри, 95 % підготовлено за основними спеціальностями (схема 4.3), що вдвічі більше в порівнянні з 2009 р.;

- скоротити терміни оформлення громадян, відібраних для проходження військової служби за контрактом;

- цілеспрямовано комплектувати військовослужбовцями за контрактом, які пройшли підготовку за конкретними військово-обліковими спеціальностями, та виключити випадки утримання впродовж тривалого часу (до 6 місяців) на штатних посадах у військах (силах) непідготовленого особового складу.

У результаті виконання запланованих заходів:

- запроваджено управління кар'єрою осіб рядового, сержантського та старшинського складу військової служби за контрактом у загальній системі кадрового забезпечення централізованого типу, до якої загалом залучено 40,4 тис. осіб цієї категорії військовослужбовців;
- започатковано щорічне оцінювання службової діяльності осіб рядового, сержантського та старшинського складу військової служби за контрактом, формування резерву кандидатів на заміщення сержантських посад та проведено оцінку 83 % військовослужбовців;
- запроваджено паспорт посади рядового, сержантського і старшинського складу та розпочато опрацювання алгоритмів їх кар'єрного росту⁸ (Додаток 5).

⁷ Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Положення про курси іноземних мов у Збройних Силах України" № 250 від 17 травня 2010 р.

⁸ Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Положення про паспорт посади рядового, сержантського і старшинського складу" № 489 від 16 вересня 2010 р.

Створення професійного сержантського складу

Продовжувалося формування професійного сержантського складу у Збройних Силах. З відкриттям у 2010 р. трьох військових коледжів, зокрема – Військового коледжу сержантського складу Харківського університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба (м. Харків), Військового коледжу сержантського складу Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський) та Військового коледжу сержантського складу Військового інституту телекомунікації та інформатизації Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут” (м. Полтава), створення багаторівневої системи підготовки сержантського (старшинського) складу було завершено.

Із затвердженням Тимчасового положення про навчальний центр (об'єднаний навчальний центр) та Настанови з підготовки військовослужбовців у навчальних центрах Збройних Сил¹⁰ урегульовано діяльність системи навчальних центрів Збройних Сил (Додаток 6).

Протягом року основними заходами вдосконалення підготовки сержантського (старшинського) складу були:

- відкриття підготовки штабних сержантів у Військовому коледжі сержантського складу Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”, який готує сержантів на командні посади, які будуть запроваджені від батальйону та вище, та сержантів-інструкторів для навчальних центрів;
- відкриття у військових коледжах сержантського складу нових спеціальностей технічного напрямку підготовки для забезпечення потреб військ (сил);
- організація підготовки рядового та сержантського (старшинського) складу відповідно до державного стандарту професійно-технічної освіти на базі навчальних центрів Збройних Сил;
- розгортання в навчальних центрах підготовки за повним переліком посад (військово-облікових спеціальностей) сержантського (старшинського) складу, які використовуються у Збройних Силах та передбачають рівень освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем “молодший спеціаліст”⁹.

З 27 вересня 2010 р. військові коледжі вперше розпочали курсову підготовку терміном 6 місяців сержантів військової служби за контрактом, які вже мають вищу освіту. Підготовка здійснюватиметься на командні та технічні посади, що дозволить призначити випускників головними сержантами рот, старшинами батальйонів, начальниками радіостанцій, апаратних тощо.

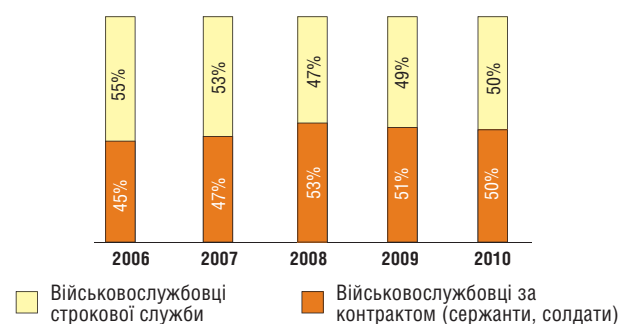
⁹ Наказ Міністра оборони України “Про затвердження Переліку штатних посад військовослужбовців військової служби за контрактом сержантського та старшинського складу, що передбачають рівень освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем “молодший спеціаліст” № 290 від 7 червня 2010 р.

¹⁰ Наказ начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України “Про упорядкування діяльності навчальних центрів Збройних Сил України” № 21 від 8 лютого 2010 р.

Загалом протягом року підготовлено 1353 військовослужбовці сержантського складу в навчальних центрах Збройних Сил на базовому рівні підготовки, 51 особа – у військових коледжах сержантського (старшинського) складу Збройних Сил на середньому рівні підготовки за освітньо-кваліфікаційним рівнем “молодший спеціаліст” та 5 осіб – вищого рівня. Для забезпечення їх розміщення на нові штати протягом 2009-2010 рр. переведено 72 військові частини та введено понад 1150 нових посад.

Разом з тим вжиті протягом року заходи не дозволили покращити показники комплектування військ (сил) військовослужбовцями за контрактом (схема 4.5).

Схема 4.5. Динаміка змін укомплектованості військово-службовців за контрактом у Збройних Силах у 2006-2010 рр. на кінець року, %

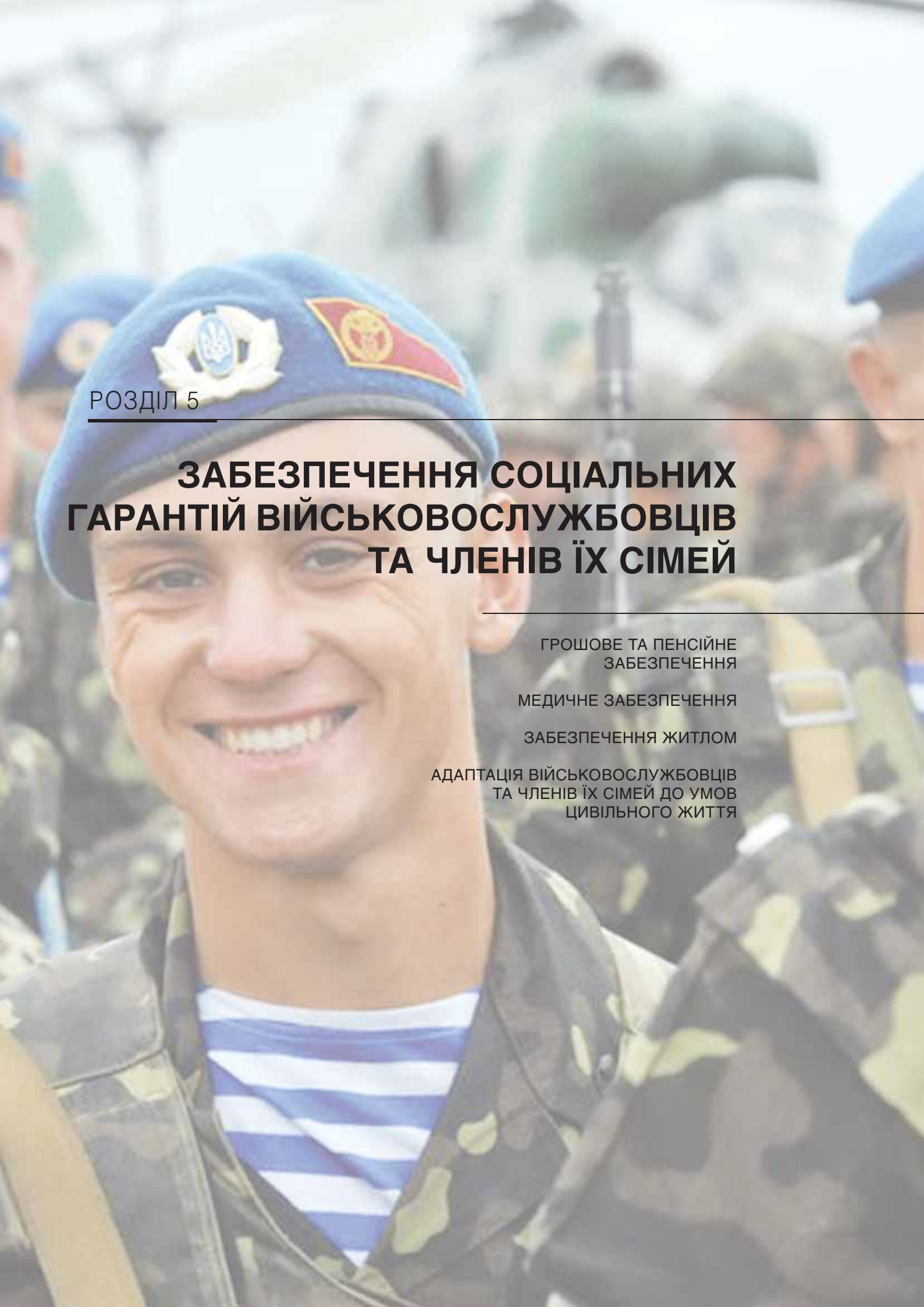
Військовослужбовці за контрактом залишаються найменш захищеними в соціальному відношенні, а грошове забезпечення цієї категорії військовослужбовців значно нижче, від середньої заробітної плати по всіх регіонах України.

Тому чисельність військовослужбовців за контрактом продовжує зменшуватися другий рік поспіль (на 1006 осіб) та на кінець 2010 р. становила 50 % від штатної чисельності посад рядового та сержантського складу.

Водночас кількість звільнених у зв'язку із систематичним невиконанням умов контракту військовослужбовцем у порівнянні з 2009 р. зменшилася на 5,9%, а в порівнянні з 2008 р. на 12,4%. Це свідчить про покращення якості відбору особового складу, свідомий вибір громадян при укладанні контракту на військову службу.

Унаслідок недостатнього фінансування за останні роки не було зроблено дієвих кроків зі створення належних умов для зменшення плинності військових кадрів. Тому продовжувалося зниження конкурентоспроможності військової служби на ринку праці і як результат – поступове щорічне зменшення рівня укомплектованості військ (сил).

Для підвищення мотивації та привабливості військової служби потрібна належна державна підтримка, направлена як на забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців, так і належного рівня їх професійної підготовки.

РОЗДІЛ 5

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

ГРОШОВЕ ТА ПЕНСІЙНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

МЕДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ

АДАПТАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ
ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ ДО УМОВ
ЦИВІЛЬНОГО ЖИТТЯ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

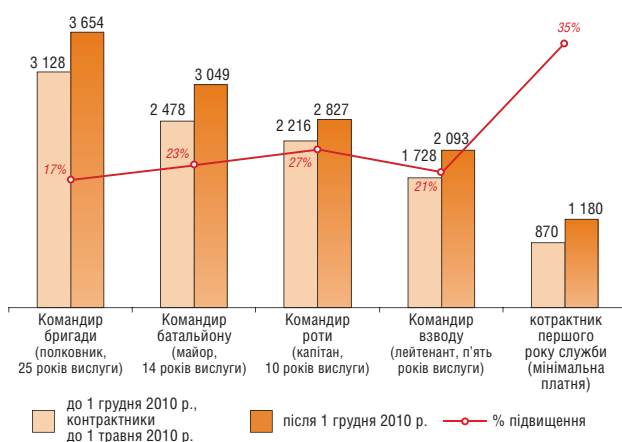

Забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців та членів їх сімей залишалося актуальним на сучасному етапі реформування Збройних Сил. Міністерство оборони та Генеральний штаб надавали цьому питанню пріоритетного значення в умовах стабілізації економіки України, невідповідності бюджетних асигнувань потребам Збройних Сил та наявному обсягу соціального захисту військовослужбовців, стрімких змін у законодавстві.

ГРОШОВЕ ТА ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Зважаючи на складну ситуацію із залученням громадян на військову службу та з метою підвищення мотивованості до продовження укладених контрактів, за ініціативи Міністерства оборони і Генерального штабу та підтримки Президента України і Кабінету Міністрів України впродовж року було проведено поступове підвищення рівня грошового забезпечення¹ всіх категорій військовослужбовців.

Схема 5.1. Розміри місячного грошового забезпечення військовослужбовців за основними типовими посадами на кінець року, грн.

Так, з 1 травня 2010 р. підвищено розмір щомісячної премії з 10 до 35 % особам рядового, сержантського та старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом.

З 1 жовтня 2010 р. особам льотного та плаваючого складу введено щомісячну додаткову грошову винагороду в розмірі, що не перевищує місячного грошового забезпечення².

З 1 грудня 2010 р. військовослужбовцям підвищено середній розмір щомісячної премії з 10 до 55 % посадового окладу, а контрактникам з 35 до 70 % (схема 5.1).

Разом з цим мінімальне грошове забезпечення контрактника першого року служби (870 грн. – до 1 травня 2010 р., 998 грн. – з 1 травня, 1180 грн. – з 1 грудня) більш як удвічі менше від середньої заробітної плати в Україні (за інформацією Держкомстату, у жовтні 2010 р. – 2322 грн.) та найнижче в порівнянні із середньою заробітною платою в інших низькооплачуваних галузях народного господарства

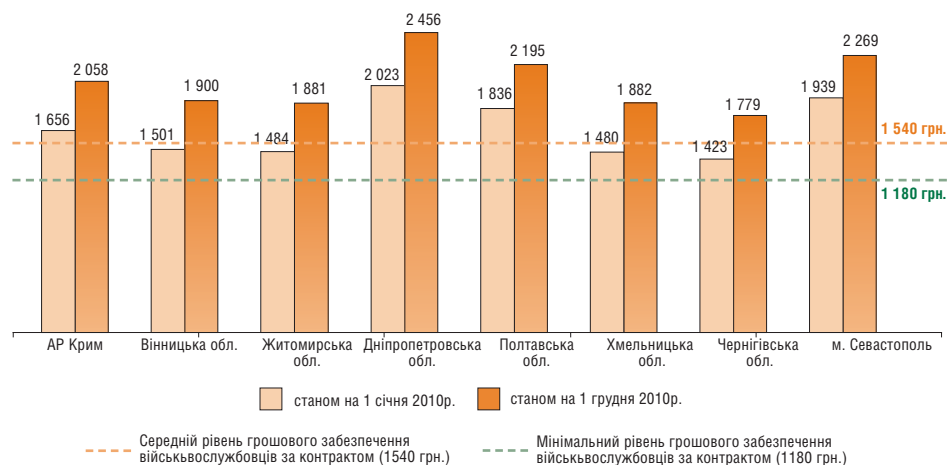
(сільське господарство в жовтні 2010 р. – 1548 грн.). Нижчим за середню заробітну плату є і грошове забезпечення молодших офіцерів, які займають первинні командні посади (командир взводу, лейтенант – 2093 грн.).

Порівняльний аналіз рівня грошового забезпечення військовослужбовців за контрактом із середньою заробітною платою по регіонах України показано на схемі 5.2.

¹ Останній раз рівень грошового забезпечення підвищувався більше двох років тому – з 1 січня 2008 р. За інформацією Державного комітету статистики, середня заробітна плата в Україні значно більше грошового забезпечення контрактника першого року служби, що робить низькою конкурентоспроможність військової служби навіть у регіонах, де невисока середня заробітна плата.

² Постанова Кабінету Міністрів України "Питання грошового забезпечення окремих категорій військовослужбовців Збройних Сил, Державної прикордонної служби та Внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ" № 889 від 22 вересня 2010 р.

Схема 5.2. Порівняльний аналіз рівня грошового забезпечення військовослужбовців за контрактом із середньою заробітною платою по регіонах України, грн.

У 2010 р. удосконалено нормативні питання стосовно пенсійного забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та членів їх сімей.

Відповідною Інструкцією³ врегульовано порядок соціального забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та членів їх сімей, оформлення документів для призначення і перерахунку пенсій та здійснення інших виплат, передбачених законами України.

За новими правилами протягом року перераховано грошове забезпечення окремої категорії осіб, яке врахувало надбавки за особливі умови служби, пов'язані з обслуговуванням ядерної зброї. На підставі довідок, наданих до Пенсійного фонду України, більше ніж 5 тисячам осіб підвищено пенсії в середньому на 122 грн.

МЕДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

З метою забезпечення лікування військовослужбовців в умовах обмежених ресурсів було вдосконалено систему медичного забезпечення⁴ та здійснено заходи щодо підвищення фахової підготовки військових лікарів і технічного оснащення медичних закладів.

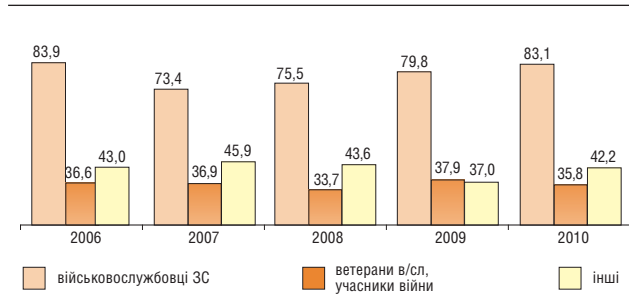
У 2010 р. мобільні медичні підрозділи Військово-медичних клінічних центрів регіонів та лікарсько-сестринські бригади військових госпіталів брали участь у проведенні 8-ми навчань (тренувань) з ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, з вибухопожежобезпеки на арсеналах, базах зберігання озброєння, боеприпасів, інших матеріально-технічних засобів.

Результати проведення міжнародних навчань (тренувань) довели аеромедичні можливості реанімаційно-операційного літака Ан-26 "Vita". За своїми характеристиками це єдиний у Європі літак, на борту якого бригада медиків має можливість проводити операційне втручання. З початку його експлуатації понад 300-м хворим була надана оперативна висококваліфікована медична допомога.

У діяльність військових лікувальних закладів впроваджувалися сучасні медичні технології. Зокрема, у Головному військово-медичному клінічному центрі "Головний військовий клінічний госпіталь" відкрито відділення рентгенкардіоваскулярної хірургії, що дозволило забезпечити проведення за сучасними медичними стандартами діагностику та лікування серцево-судинних захворювань із встановленням лікувальних стентів у коронарні судини та артерії кінцівок.

³ Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Інструкції з організації роботи із соціального забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та членів їх сімей у Міністерстві оборони України" № 61 від 15 лютого 2010 р.

⁴ Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Змін до Положення про організацію та здійснення медичного забезпечення Збройних Сил України за територіальним принципом" № 331 від 29 червня 2010 р.

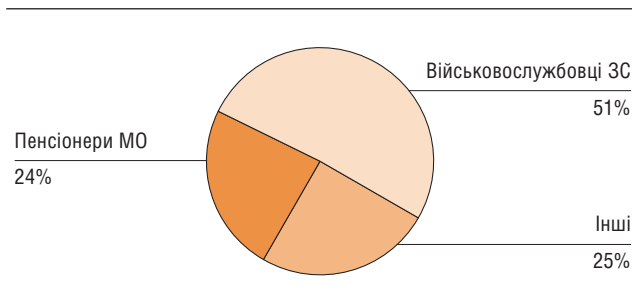
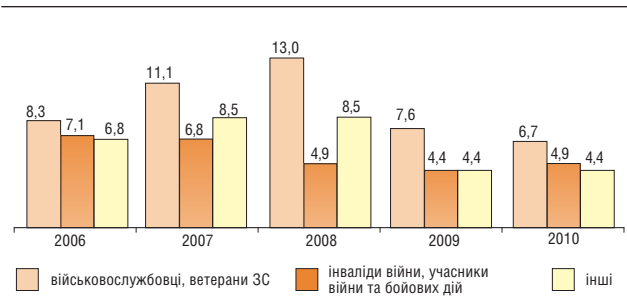
Схема 5.3. Стан стаціонарного лікування протягом 2006-2010 рр., тис. осіб

Загалом протягом року у військово-медичних клінічних центрах, військових госпіталях та військових лазаретах⁵ пройшли стаціонарне лікування більше 161 тисячі осіб (схема 5.3). Кількість звернень за амбулаторно-поліклінічною допомогою становила майже 1,5 мільйона випадків.

Соціальну структуру пацієнтів військово-медичної служби показано на схемі 5.4.

Послугами санаторно-курортних закладів Міністерства оборони⁶ скористалися понад 16 тис. осіб (схема 5.5).

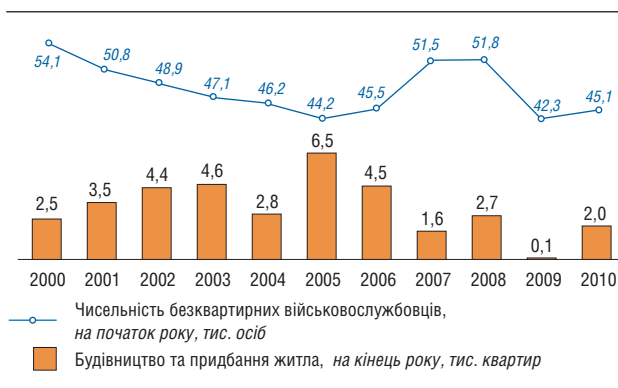
Кількість законодавчо визначених категорій громадян, яким заклади охорони здоров'я Міністерства оборони надають медичну допомогу, майже в шість разів перевищує чисельність Збройних Сил⁷.

Схема 5.4. Соціальна структура пацієнтів військово-медичної служби Збройних Сил у 2010 р., осіб**Схема 5.5.** Стан санаторно-курортного забезпечення протягом 2006-2010 рр., тис. осіб

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ

Важливою гарантією соціального захисту військовослужбовців та однією з основних умов підвищення привабливості військової служби є забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей безплатним житлом.

Починаючи з 1992 р., Міністерством оборони побудовано (придбано) понад 84 тисячі квартир, з них більше 35 тисяч – після 2000 р. Однак проблема забезпечення військовослужбовців житлом на сьогодні залишається актуальною (схема 5.6).

Схема 5.6. Стан забезпечення житлом військовослужбовців і членів їх сімей

На кінець 2010 р. у черзі на отримання житла перебуває 45,2 тис. військовослужбовців, у тому числі 30,3 тис. – для забезпечення постійним житлом та 14,9 тис. – службовим. У порівнянні з початком 2010 р. черга збільшилася на 90 осіб.

Із загальної кількості військовослужбовців, які перебувають на квартирному обліку, 33,4 тис. військовослужбовців дійсної служби, у тому числі 27,1 тис. осіб офіцерського складу і прапорщиків (60,0 %), 6,3 тис. осіб рядового та сержантського складу, які проходять службу за контрактом (13,9 %) і 11,8 тис. військовослужбовців, звільнених у запас або у відставку (26,1 %), з яких 5,4 тис. звільнені в ході реформування ЗС України.

⁵ Загальна ліжкова місткість військово-медичних клінічних центрів, військових госпіталів та військових лазаретів становить 6000 ліжок.

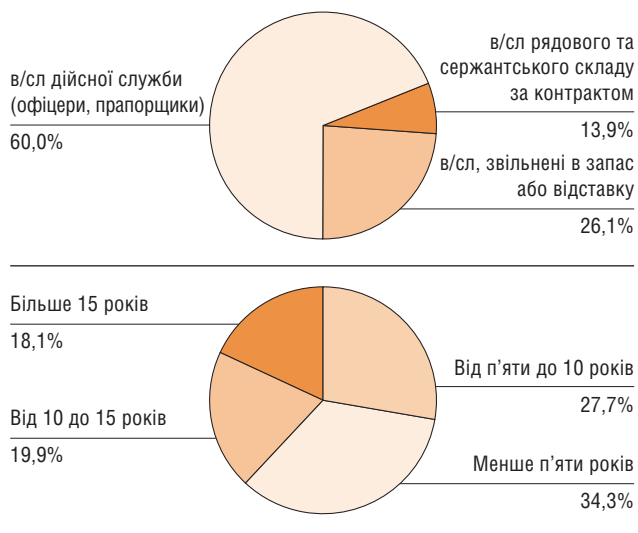
⁶ У Мінборони існує 6 центрів медичної реабілітації та санаторного лікування, 2 санаторії, 2 державних підприємства та одне санаторне відділення, штатна ліжкова місткість санаторно-курортних закладів – 5475 ліжок.

⁷ Загальна чисельність названих категорій громадян становить близько 1 млн. 180 тис. осіб.

За терміном перебування на квартирному обліку: менше 1 року – 1,2 тис. – 2,7 % від загальної кількості, від 1 до 2 років – 2,8 тис. (6,2 %), від 2 до 5 – 11,5 тис. (25,4 %), від 5 до 10 – 12,5 тис. (27,7 %), від 10 до 15 років – 9,0 тис. (19,9 %), більше 15 років – 8,2 тис. військовослужбовців (18,1 %) (схема 5.7).

У 2010 р. Міністерством оборони за підтримки Кабінету Міністрів України після провального для Збройних Сил 2009 р. для покращення стану забезпечення житлом вжито такі заходи:

Схема 5.7. Структура військовослужбовців, які перебувають у черзі на отримання житла, у т.ч. за терміном перебування на квартирному обліку

- внесено зміни до статті 4 Закону України “Про використання земель оборони”⁸, відповідно до яких землі оборони можуть використовуватися для будівництва житла для військовослужбовців та членів їх сімей, а також соціального та доступного житла без зміни їх цільового призначення;
- прийнято нову редакцію Комплексної програми забезпечення житлом військовослужбовців, осіб рядового та начальницького складу, посадових осіб митної служби та членів їх сімей з терміном дії 2011 – 2017 рр.⁹, якою передбачено забезпечити житлом у вказаний період 100 % військовослужбовців, які перебували в черзі станом на 1 січня 2010 р.;
- переобрано склад комісій з контролю за розподілом житла в гарнізонах Збройних Сил та розроблено відповідне Положення¹⁰, яким визначено повноваження та порядок роботи комісій, а також урегульовуються інші питання з метою дотримання вимог житлового законодавства та забезпечення прозорості під час розподілу житла в гарнізонах Збройних Сил;

- додатково профінансовано в кінці року будівництво (придбання) житла для військовослужбовців за рахунок перерозподілу загального та стабілізаційного фонду¹¹, що дозволило збільшити видатки на добудову житлових будинків та об'єктів незавершеного житлового будівництва із строком здачі в експлуатацію не пізніше 25 грудня 2010 р.¹² відповідно 131,0 та 75,3 млн. грн. за вказаними фондами.

⁸ Закон України “Про внесення зміни до статті 4 Закону України “Про використання земель оборони” щодо будівництва житла для військовослужбовців та членів їх сімей” № 2674-VI від 4 листопада 2010 р.

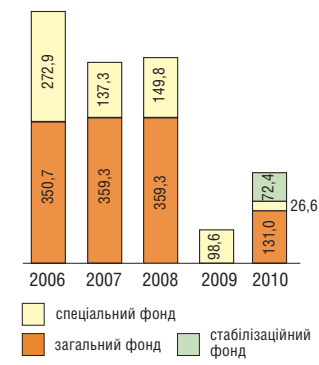
⁹ Постанова Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 29 листопада 1999 р. № 2166 “Про Комплексну програму забезпечення житлом військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, Державної кримінально-виконавчої служби, службових осіб митних органів та членів їх сімей” № 1191 від 15 грудня 2010 р.

¹⁰ Наказ Міністра оборони України “Про організацію роботи комісії з контролю за розподілом житла в гарнізонах Збройних Сил України” № 354 від 8 липня 2010 р.

¹¹ Постанова Кабінету Міністрів України “Питання використання у 2010 році коштів державного бюджету, передбачених Міністерству оборони за деякими програмами” № 969 від 18 жовтня 2010 р.

¹² Постанова Кабінету Міністрів України “Питання використання коштів Стабілізаційного фонду для забезпечення житлом військовослужбовців” № 292 від 7 квітня 2010 р.

Схема 5.8. Фінансування житлової програми МО України у 2006-2010 рр., млн. грн.

- для потреб житлового будівництва фактично отримано 230,0 млн. грн. (38 % від передбачених видатків 605,9 млн. грн.), що майже в 2,4 рази більше коштів, одержаних у минулому році (2009 р. – 98,6 млн. грн.). Із отриманих коштів – 131,0 млн. грн. (100 %) за загальним, 26,6 млн. грн. (6,7 %) за спеціальним та 72,4 млн. грн. (96 %) за стабілізаційним фондами (схема 5.8);

Це дозволило значно покращити показники минулого року. Збудовано (придбано) 2020 квартир (2009 р. – 85 квартир), з них – 866 квартир за рахунок держбюджетних коштів та 1154 квартири за рахунок позабюджетних джерел фінансування, у тому числі 482 квартири від Державної іпотечної установи¹³.

АДАПТАЦІЯ ВІЙСЬКОВО- СЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ ДО УМОВ ЦИВІЛЬНОГО ЖИТТЯ

Завдяки реалізації міжнародних проектів та програм у 2010 р. вдалося втримати кількісні показники адаптації військовослужбовців на рівні попередніх років.

Україна цінує допомогу, що надається закордонними партнерами. Основна увага протягом року була зосереджена на співпраці з міжнародними організаціями та іноземними структурами, які здійснювали перепідготовку і навчання військовослужбовців, що заплановані до звільнення, а також осіб, які вже звільнені з військової служби.

Водночас протягом року значно підвищено ефективність системи соціальної і професійної адаптації військовослужбовців, а саме:

- удосконалено систему інформування військовослужбовців у Збройних Силах, інших військових формуваннях з питань соціальної та професійної адаптації. Отримати необхідну інформацію можливо на сайтах Державного департаменту адаптації військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, та конверсії колишніх військових об'єктів¹⁴ і Ресурсного та кар'єрного центру для звільнених військовослужбовців Збройних Сил¹⁵;
- проведено заходи із соціальної і професійної адаптації військовослужбовців через відповідні наглядові ради при місцевих державних адміністраціях¹⁶;
- для випускників курсів перепідготовки в різних регіонах України регулярно проводилися "Ярмарки вакансій", на яких вони знайомилися з підприємствами-учасниками та отримали інформацію про наявність вакансій.

У 2010 р. було продовжено співробітництво з Організацією Північноатлантичного договору, Організацією з безпеки та співробітництва в Європі та Королівством Норвегія в рамках міжнародних проектів і програм, за кошти яких в Україні проводиться професійне навчання за цивільними спеціальностями військовослужбовців, що підлягають звільненню, та осіб, звільнених з військової служби.

¹³ Постанова Кабінету Міністрів України "Про розподіл квартир, що придбані Державною іпотечною установою" № 1037 від 23 вересня 2009 р.

¹⁴ Адреса сайту Державного департаменту адаптації військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, та конверсії колишніх військових об'єктів <http://www.ddav.com.ua/>.

¹⁵ Адреса сайту Ресурсного та кар'єрного центру для звільнених військовослужбовців Збройних Сил <http://www.rkc.org.ua/>

¹⁶ Наглядові ради утворені у 2007 р. при Раді Міністрів АР Крим, обласних і міських, у м. Києві та м. Севастополі державних адміністрацій

Протягом року було підготовлено 2634 особи, у тому числі за рахунок Державного бюджету – 30 військовослужбовців та членів їх сімей, за міжнародними програмами – 2604 особи. Дані щодо професійного навчання за цивільними спеціальностями у 2010 р. наведено в Додатку 7.

У 2010 р. стан забезпечення соціальних гарантій значно покращився за рахунок реальних кроків щодо збільшення грошового забезпечення військовослужбовців, кількості отриманого житла, покращення санаторно-курортного лікування, що створило умови для зменшення плинності кваліфікованих військових кадрів.

РОЗДІЛ 6

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМ

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

ДВОСТОРОННЄ СПІВРОБІТНИЦТВО

БАГАТОСТОРОННЄ СПІВРОБІТНИЦТВО
ТА СПІВРОБІТНИЦТВО В РАМКАХ
МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМ

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМ

Міжнародне співробітництво здійснювалося в рамках оновленого зовнішньополітичного курсу держави, який визначено Законом України "Про засади внутрішньої і зовнішньої політики", і спрямовувалося на реалізацію позаблокового статусу України.

Головні зусилля Міністерства оборони були зосереджені на зміцненні та поглибленні відносин з провідними міжнародними організаціями та країнами світу, налагодженні з ними конструктивного воєнно-політичного, військово-технічного і військового співробітництва на взаємовигідних умовах, а також на розвитку добросусідського співробітництва з Російською Федерацією та іншими країнами-сусідами для створення навколо України атмосфери довіри, зони стабільності і безпеки.

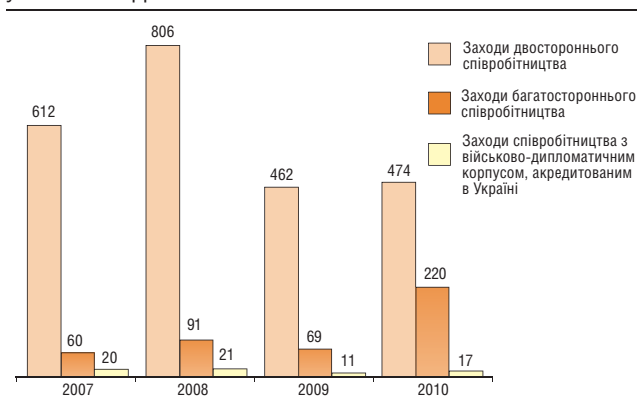
МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

У 2010 р. Міністерство оборони співпрацювало з оборонними відомствами 55 країн світу. Загалом проведено 711 заходів (схема 6.1).

Керівництвом Міністерства оборони, Генерального штабу та видів Збройних Сил було проведено близько 150 зустрічей. У результаті підписано 3 міжурядових і 15 міжвідомчих угод з 12 країнами. За своїм змістом міжнародне співробітництво було спрямовано на:

- створення умов для реалізації курсу України щодо набуття членства у Європейському Союзі, розширення її участі у регіональному співробітництві та просування національних інтересів в регіоні і світі;
- нарощування оперативних можливостей Збройних Сил України, підвищення рівня сумісності військових формувань України зі збройними силами провідних країн світу, активізації їх участі в міжнародних навчаннях, миротворчих та антитерористичних операціях;
- удосконалення нормативно-правової бази міжнародного співробітництва, реалізацію конкретних програм і проектів міжнародної технічної допомоги;
- інтенсифікацію процесу утилізації надлишкових запасів ракет і боєприпасів, компонентів ракетного палива, підтримання співробітництва у сфері роззброєння, контролю над озброєннями, нерозповсюдження зброї масового ураження.

Схема 6.1. Кількісні показники міжнародного співробітництва у 2007-2010 рр.

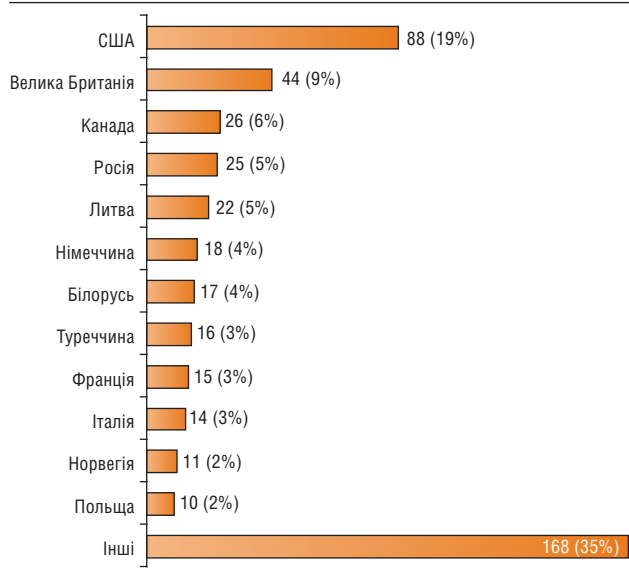
ДВОСТОРОННЄ
СПІВРОБІТНИЦТВО

Поглиблення двостороннього співробітництва з оборонними відомствами стратегічних партнерів України, країн-сусідів та провідних країн залишається важливим напрямом діяльності Міністерства оборони. Основні зусилля протягом року були зосереджені на виконанні домовленостей в рамках чинних договорів та подальшому удосконаленні взаємовигідної співпраці на двосторонньому рівні.

Пріоритетними напрямками двостороннього співробітництва є:

- співпраця з країнами-членами ЄС та Організації Північноатлантичного договору (НАТО);
- розвиток стосунків із стратегічними партнерами України—Сполученими Штатами Америки, Російською Федерацією та Республікою Польща;
- розширення традиційного активного співробітництва з Федеративною Республікою Німеччина, Великою Британією та Французькою Республікою.

Схема 6.2. Двостороннє співробітництво з оборонними відомствами країн світу у 2010 р.

У 2010 р. кількість заходів двостороннього співробітництва перевищила показники минулого року (схема 6.2).

Найбільшу кількість заходів здійснено спільно зі США, Великою Британією, Канадою, Російською Федерацією, Литовською Республікою, ФРН, Республікою Білорусь, Турецькою Республікою, Французькою Республікою та Італійською Республікою.

Розвиток міжнародного співробітництва, у тому числі і оборонного, між Україною та США залишається одним з головних напрямів зовнішньої політики держави, про що свідчить кількість проведених заходів.

На виконання Меморандуму¹ (2009 р.) у листопаді 2010 р. розпочато ліквідацію і демілітаризацію ракетних комплексів 9K72 (SCUD) та обладнання, матеріалів і компонентів ракетного палива, що входять до їх складу. Роботи проводить українська корпорація “Співдружність” під контролем спеціалістів

американської компанії “Global Offshore Projects”.

У 2010 р. співробітництво між оборонними відомствами України та Російської Федерації зазнало значних зрушень та перейшло до формату активного діалогу. Загалом протягом року проведено 25 заходів.

В рамках воєнно-політичного співробітництва відновлена діяльність Підкомітету з питань безпеки українсько-російської міждержавної комісії. Проведено чергові засідання Підкомітету та його робочих органів, Підкомісії з питань військово-технічного співробітництва та Підкомісії з питань співробітництва між Збройними Силами України та Російської Федерації.

Важливими заходами військового співробітництва стало проведення спільного командно-штабного військово-морського навчання “Фарватер миру”, двостороннього українсько-російського тренування чергових сил ППО, тренувальних польотів авіації Північного Флоту РФ на полігоні злітно-посадкових систем “НИТКА”.

Подальшого розвитку набуло двостороннє співробітництво з Республікою Польща, яке охоплювало напрями:

¹ Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством оборони України та Державним департаментом Сполучених Штатів Америки про допомогу в ліквідації та демілітаризації ракетних комплексів 9K72 (SCUD) та обладнання, матеріалів і компонентів ракетного палива, які входять до їх складу, від 30 листопада 2009 р.

- взаємовигідна реалізація заходів у військово-технічній сфері;
- перспективні плани співробітництва з ЄС та НАТО;
- участь підрозділів збройних сил двох держав у спільних міжнародних навчаннях та миротворчих операціях.

Тривала робота зі створення литовсько-польсько-української бригади ЛІТПОЛУКРБРИГ. Затверджено склад робочої групи, розроблено формалізовані документи, зокрема спільні вимоги сумісності підрозділів, та узгоджено графік її створення.

Підписано Протокол до Угоди між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Республіки Польща про військове співробітництво щодо обміну інформацією і виконання польотів військовими повітряними суднами України і Республіки Польща в повітряному просторі обох держав.

Протягом 2010 р. продовжувалось військове співробітництво між Україною та ФРН. Підтвердженням цього став візит у липні 2010 р. в Україну Парламентського державного секретаря Федерального міністерства оборони ФРН, під час якого було підписано Угоду про співробітництво у галузі військової геоінформації та досягнуто домовленостей про відновлення діяльності Міжурядової українсько-німецької комісії з питань військово-технічного співробітництва.

На стабільно високому рівні здійснювалося співробітництво між оборонними відомствами України та Великої Британії. У червні 2010 р. був підписаний Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством оборони України й Міністерством оборони Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії стосовно надання Міністерству оборони України спеціального радника з питань оборони. У рамках виконання Меморандуму розпочато співпрацю по наданню дорадчої допомоги та проведено низку заходів з питань протидії корупції в органах виконавчої влади, зокрема Міністерстві оборони. Нового поштовху отримало співробітництво у сфері військової освіти, зокрема Великою Британією запропоновано стажування курсантів вищих військових навчальних закладів України у відповідних закладах Сполученого Королівства.

Відповідно до підписаного у лютому 2010 р. Меморандуму між оборонними відомствами України та Королівства Данія про взаєморозуміння стосовно проведення спільної військово-транспортної операції з перевезення пального “Північний сокіл – 2010”, екіпажі військово-транспортної авіації Повітряних Сил вдруге працювали в заполярних умовах. В ході операції з 6 до 24 квітня 2010 р. з авіабази ВПС США Туле на станцію “Норд”, о. Гренландія, для забезпечення життєдіяльності станції було здійснено 40 літаковильотів та перевезено 517 тис. літрів палива і 49 тис. кг вантажів.

Особливого значення набуло співробітництво з Турецькою Республікою, зокрема у оборонно-промисловій сфері. Важливим механізмом його реалізації стали щорічні засідання Міжурядової українсько-турецької комісії². У 2010 р. значно підвищено ефективність виконання заходів з фахової підготовки військовослужбовців Збройних Сил у військових навчальних закладах Турецької Республіки, зокрема навчання офіцерів Збройних Сил в академіях видів Збройних Сил Турецької Республіки на тактичному та стратегічному рівнях.

Збережено формат військового співробітництва з Республікою Білорусь. Протягом року були проведені тренування чергових підрозділів протиповітряної оборони з перетинанням держкордону літаками збройних сил та двостороннє

² Спільна українсько-турецька комісія з питань оборонно-промислового співробітництва

тактичне навчання. Тривала робота з договірно-правового врегулювання створення та діяльності спільного українсько-білоруського інженерного батальйону, який створюється для проведення спільних дій по ліквідації наслідків аварій і катастроф природного та техногенного характеру.

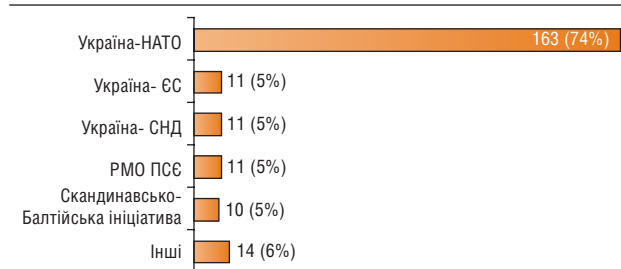
Продовжено співпрацю з оборонним відомством Грузії. У листопаді 2010 р. під час візиту Міністра оборони України досягнуті домовленості у проведенні спільних військових навчань, навчанні українських військових фахівців на базі спеціалізованого навчального центру підготовки гірсько-піхотних підрозділів Збройних Сил Грузії.

Налагодження ефективного двостороннього співробітництва із стратегічними партнерами України, країнами-сусідами та провідними країнами світу залишається одним із пріоритетних напрямів зовнішньої політики держави і розглядається Україною як дієвий механізм розвитку взаємовигідних відносин між країнами та запобігання виникненню воєнних конфліктів.

БАГАТОСТОРОННЄ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА СПІВРОБІТНИЦТВО В РАМКАХ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Успішна реалізація заходів багатостороннього співробітництва в рамках міжнародних та регіональних організацій з безпеки, зміцнення стабільності та довіри є однією з головних складових міжнародного оборонного співробітництва. Загалом протягом року проведено 220 заходів, що складає 31 % від загальної чисельності виконаних заходів (схема 6.3.).

Схема 6.3. Стан багатостороннього співробітництва у 2010 р.

Співробітництво з Європейським Союзом

Головним пріоритетом зовнішньої політики держави є забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий та безпековий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі. Тому військове співробітництво з ЄС у 2010 р. набуло практичної спрямованості та розглядається як важливий напрям реалізації оновленої оборонної політики України.

Протягом 2010 р співробітництво України та ЄС у сфері військового співробітництва проходило в рамках:

- розширення формату військово-політичного діалогу між військово-політичним керівництвом України та Військовим комітетом і Секретаріатом Ради ЄС;
- реформування та реалізації Європейської політики безпеки і оборони;
- підготовки фахівців в галузі Спільної політики безпеки та оборони;
- підготовки активів Збройних Сил до Бойових тактичних груп ЄС (БТГ ЄС) та досягнення взаємосумісності визначених підрозділів Збройних Сил для участі у спільних військових навчаннях та миротворчих операціях під проводом ЄС;
- налагодження співпраці та участі у роботі структур та агенцій ЄС (Європейського оборонного агентства, Європейського коледжу безпеки і оборони, Інституту досліджень безпеки ЄС);
- використання можливостей України щодо повітряних перевезень під час операцій ЄС.

Військове співробітництво з ЄС здійснювалося в рамках положень “Порядку денного асоціації Україна-ЄС” (ПДА), а також Робочого плану співробітництва Збройних Сил України та Секретаріату Ради ЄС (у сфері Спільної політики безпеки та оборони). 26 січня 2010 р. у м. Київ проведено перше засідання Комітету старших посадових осіб з оцінки прогресу імплементації ПДА, під час якого Сторонами погоджено Керівні принципи його роботи, обговорено та визначено Перелік спільних пріоритетів виконання ПДА.

Україна приступила до імплементації завдань стосовно залучення підрозділів Збройних Сил до складу БТГ ЄС, зокрема:

- санітарний літак аеромедичної евакуації Ан-26 “Віта” був визначений до складу БТГ ЄС “Балтійська” (сформована Республікою Польща, ФРН, Республікою Словаччина, Литовською та Латвійською республіками) зі статусом асоційованого засобу, який може додатково залучатися залежно від формату та мети операції;
- погоджено перелік сил та засобів Збройних Сил, які можуть бути задекларовані до складу БТГ HELBROC (Греція, Болгарія, Румунія, Кіпр) та продовжувалася робота з цих питань стосовно БТГ, яка формуватиметься країнами-членами Вишеградської четвірки (Республіка Польща, Республіка Словаччина, Угорська Республіка, Чеська Республіка);
- тривала робота щодо перспективного залучення сил та засобів Збройних Сил до Італо-угорсько-словенської БТГ ЄС, яка заступає на чергування у другому півріччі 2012 р.

27 вересня 2010 р. Україна була офіційно визнана контрибутором військової морської операції Європейського Союзу по боротьбі з піратством біля берегів Сомалі “EU NAVFOR ATALANTA”, а з листопада 2010 р. представник Збройних Сил України бере участь у складі зазначеної Місії на посаді офіцера штабу операції³.

Продовжувалося опрацювання пакету нормативно-правових документів із залучення вертолітного підрозділу Збройних Сил України до військової операції ЄС EUFOR ALTHEA в Боснії і Герцеговині.

Успішне виконання планів співробітництва з ЄС у військовій сфері дає можливість Збройним Силам України досягти нової якості та підвищити спільні спроможності для участі в операціях під проводом ЄС.

Партнерство з НАТО

Україна продовжує конструктивне партнерство з НАТО, спрямоване на вирішення пріоритетних завдань розвитку Збройних Сил, забезпечення стабільності і безпеки у світі, а також готовність брати участь у такій діяльності та у зв'язку з цим на розвиток належного рівня взаємосумісності підрозділів Збройних Сил з військовими структурами країн-членів НАТО.

Формат такої співпраці протягом 2010 р. збережено і продовжено. Україна виконує взяті раніше на себе міжнародні зобов'язання та є прогнозованою країною і надійним партнером.

³ Указ Президента України “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України “Щодо участі України в операції Європейського Союзу “EU NAVFOR ATALANTA” № 41/2010 від 20 січня 2010 р.

Міністерство оборони послідовно реалізує стратегію відносин України з Альянсом у рамках Річної національної програми співробітництва Україна–НАТО на 2010 р. (РНП–2010), Робочого плану Військового комітету Україна–НАТО, робочої програми Спільної робочої групи Україна–НАТО та програми НАТО “Партнерство заради миру”, складовими якої є Процес планування та оцінки сил, а також – Індивідуальна програма партнерства між Україною і НАТО.

Відповідно до Плану заходів щодо виконання РНП–2010, Міністерство оборони брало участь у 246 заходах, у тому числі як відповідальний виконавець 215 заходів та співвиконавець 31 заходу, з них: “виконано повністю” – 126 заходів (51 %), “виконано частково” – 69 заходів (28 %), “не виконано” – 11 заходів (4 %), “скасовано” – 7 заходів (3 %).

У рамках реалізації Індивідуальної програми партнерства між Україною та НАТО, яка є одним із практичних механізмів обміну досвідом між арміями держав-членів Альянсу та країн-партнерів, вдалося підвищити рівень співробітництва за напрямками: військової освіти та підготовки; управління, зв'язку та інформаційних систем; стандартизації, сумісності і логістики. Загалом протягом року представники Збройних Сил взяли участь у 55 заходах програми, а саме: 31 курсу та 7 семінарах і тренуваннях; 6 заходах, пов'язаних з навчанням; 3 робочих зустрічах та візитах експертів НАТО; 8 конференціях та засіданнях.

У 2010 р. розширено участь України в Програмі НАТО з обміну даними про повітряну обстановку. В травні 2010 р. укладено Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством оборони України, Генеральним штабом Збройних Сил Турецької Республіки та Штабом Верховного головнокомандувача Об'єднаних збройних сил НАТО в Європі щодо обміну даними про повітряну обстановку.

Відповідно до підписаного меморандуму, обмін даними про повітряну обстановку здійснюватиметься між командним пунктом повітряного командування “Південь” Повітряних Сил і Центром управління і сповіщення Військово-повітряних сил Туреччини в місті Ерзурум.

Врізка 6.1. Перелік сил і засобів, визначені для участі у Процесі планування та оцінки сил

- аеромобільний батальйон;
- механізований батальйон;
- внесок України до литовсько-польсько-української бригади;
- вертолітна ескадрилья (6 Mi-24);
- інженерно-саперний батальйон;
- інженерно-дорожній батальйон;
- рота РХБ захисту;
- транспортна рота;
- підрозділ військової поліції;
- тактична група спеціальних операцій;
- дві тактичні групи психологічних операцій;
- багатопільовий фрегат з корабельним вертолітним комплексом;
- два корвети;
- корабель управління; морський тральщик; великий десантний корабель;
- батальйон морської піхоти;
- рятувальне буксирне судно з командою водолазів;
- група боротьби з підводними диверсійними силами та засобами;
- рятувальна парашутно-десантна група;
- чотири важких транспортних літаків ІЛ-76МД;
- літак аеромедицинської евакуації Ан-26 “Віта” з відповідною групою фахівців

Іншим форматом співробітництва між Україною і НАТО є участь Збройних Сил в Процесі планування та оцінки сил у рамках міжнародної програми “Партнерство заради миру”. Основні зусилля Міністерства оборони та Генерального штабу були зосереджені на підготовці визначених сил і засобів до взаємодії зі збройними силами держав-членів ЄС та НАТО в миротворчих, пошуково-рятувальних і гуманітарних операціях (врізка 6.1).

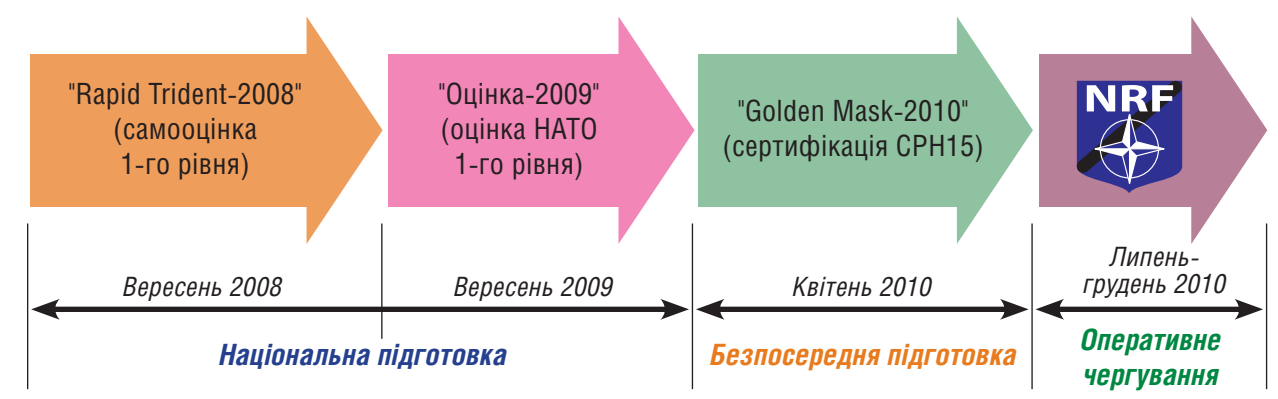
У 2010 р. було збережено формат участі Збройних Сил в операціях НАТО. На сьогодні Україна бере участь у чотирьох з п'яти операцій НАТО:

Корвет “Тернопіль” з 7 листопада до 27 грудня 2010 р. виконував завдання в рамках антитерористичної операції “Активні зусилля” та під час перебування у Середземному морі взяв участь у 5 патрулюваннях в різних районах. За цей час екіпаж корвета здійснив опитування 100 цивільних суден та за 25 ходових діб пройшов майже 5 тис. миль.

Суттєвого прогресу досягнуто в залученні до Сил реагування НАТО. Вперше за роки незалежності у другому півріччі 2010 р. підрозділ РХБ захисту Збройних Сил перебував на оперативному чергуванні у складі 15-ї ротації Сил реагування НАТО (липень–грудень 2010 р.) (схема 6.4).

Досвід та методика підготовки запроваджується в інших підрозділах, що входять до складу Об'єднаних сил швидкого реагування та беруть участь у ППОС.

Схема 6.4. Нарощування оперативних можливостей підрозділу РХБз

Таким чином, партнерство з НАТО продовжує залишатися одним із пріоритетних напрямів реалізації воєнної політики України. Міністерство оборони та Збройні Сили України забезпечили на високому рівні воєнно-політичний діалог між Україною та НАТО, а також доклали максимум зусиль для продовження конструктивного партнерства з усіх питань, що становлять взаємний інтерес.

Співробітництво в рамках інших міжнародних та регіональних організацій та ініціатив

Співробітництво в рамках міжнародних та регіональних організацій є важливим напрямом реалізації оборонної політики України та одним з механізмів забезпечення безпеки для підтримання атмосфери стабільності та взаємної довіри як в Європі, так і у світі в цілому.

Відповідно до взятих Україною зобов'язань у 2010 р. Збройні Сили продовжували брати активну участь у миротворчих місіях під егідою Організації Об'єднаних Націй (ООН). Найбільш вагомий внесок у зазначеній сфері робить 56-й окремий вертолітний загін у Ліберії та Кот-д'Івуарі.

Водночас представники Збройних Сил України обіймають посади миротворчого персоналу у складі місій ООН у Демократичній Республіці Конго, Косовому, Ліберії та Судані.

Україна є постійним членом Форуму Організації безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) з питань співробітництва в галузі безпеки. Одним з важливих та успішних напрямів співробітництва України з ОБСЄ у військово-політичній сфері у 2010 р. була реалізація проекту ОБСЄ–Україна щодо утилізації рідкого ракетного палива (меланжу) в Україні, який виконується в рамках імплементації Документа ОБСЄ про запаси звичайних боеприпасів 2003 року.

Україна розглядає співробітництво з організацією Співдружності незалежних держав як важливий напрям зовнішньої політики на теренах пострадянського простору. Протягом року делегації Міністерства оборони двічі брали участь у роботі Ради міністрів оборони держав-учасниць Співдружності незалежних держав (РМО СНД). Враховуючи статус України як спостерігача, підсумкові документи засідань не підписувалися.

Разом з тим, реалізуючи принципи послідовності та прагматичності військового співробітництва, під час засідань РМО СНД були проведені заходи, а саме:

- здійснено ефективний обмін досвідом з пошуку перспективних шляхів реформування оборонної сфери та удосконалення системи безпеки;
- обговорені актуальні для України питання організації урочистостей з нагоди 65-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні, удосконалення правового забезпечення багатосторонньої військової співпраці, військового та військово-технічного співробітництва, організації та проведення Міжнародного конкурсу військово-наукових робіт, стану безпеки польотів, метеорологічного забезпечення військової авіації;

- проведені двосторонні зустрічі з керівниками оборонних відомств Азербайджанської Республіки, Республіки Білорусь, Республіки Вірменія, Киргизької Республіки, Республіки Таджикистан та Республіки Узбекистан, а також з начальником Генерального штабу Збройних Сил Республіки Таджикистан.

Активна участь у діяльності Ради міністрів оборони країн Південно-Східної Європи (РМО ПСЄ) сприяє підвищенню взаємної довіри між державами-учасницями, посиленню ролі України та просуванню її інтересів у Чорноморському та Балканському регіонах.

У вересні 2010 р. делегація Міністерства оборони України взяла участь у 23-му засіданні Координаційного комітету та 24-му засіданні Політико-військового керівного комітету Ради міністрів оборони країн Південно-Східної Європи в Республіці Болгарія. У жовтні 2010 р. відбувся візит делегації Міністерства оборони України на чолі з Міністром оборони до Республіки Албанія для участі у щорічному засіданні РМО ПСЄ.

Під час засідання українською стороною запропоновано надання своїх військових полігонів для тренувань і навчань Багатонаціональних миротворчих сил Південно-Східної Європи, висловлено готовність до співпраці з іншими країнами у сферах авіаційних військово-транспортних перевезень, надання послуг хімічного й біологічного захисту, ліквідації наслідків техногенних аварій і природних катаклізмів. Крім того, підтверджено наміри України приєднатися до Угоди про Багатонаціональні миротворчі сили Південно-Східної Європи – SEEBRIG.

Важливою для України була співпраця з країнами Вишеградської четвірки. У червні 2010 р. в Угорській Республіці відбулася зустріч начальників генеральних штабів збройних сил України, Словацької Республіки, Республіки Польщі, Чеської Республіки та Угорської Республіки. Під час зустрічі було знайдено порозуміння у питаннях залучення України до проекту стосовно посилення вертолітних спроможностей НАТО, знищення вибухонебезпечних предметів, організації і проведення спільних навчань у рамках діяльності багатонаціонального інженерного батальйону “Тиса”, підтверджено зацікавленість Української сторони у продовженні співробітництва в рамках Багатонаціональної вертолітної ініціативи.

Крім того, здійснюється поглиблення регіонального співробітництва в акваторії Чорного моря в межах Спільної Чорноморської групи Військово-Морського співробітництва BLACKSEAFOR. У 2010 р. проведено квітневу та серпневу активації BLEAKSEAFOR. Кораблі міжнародного з’єднання провели спільні навчання з відпрацюванням низки бойових і гуманітарних завдань із заходами в порти країн-учасниць (Болгарія, Росія, Румунія, Туреччина та Україна).

Протягом року тривала співпраця Військово-Морських Сил України з військово-морськими силами Туреччини, Російської Федерації та Румунії в опрацюванні питань стосовно визначення єдиних методів боротьби з нелегальною діяльністю і загрозою тероризму на Чорному морі у рамках операції “Чорноморська гармонія”.

Активна участь Міністерства оборони та Збройних Сил у діяльності міжнародних організацій з питань безпеки сприяє зміцненню безпеки в Європі та світі, формує зону стабільності і взаємної довіри навколо України.

МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

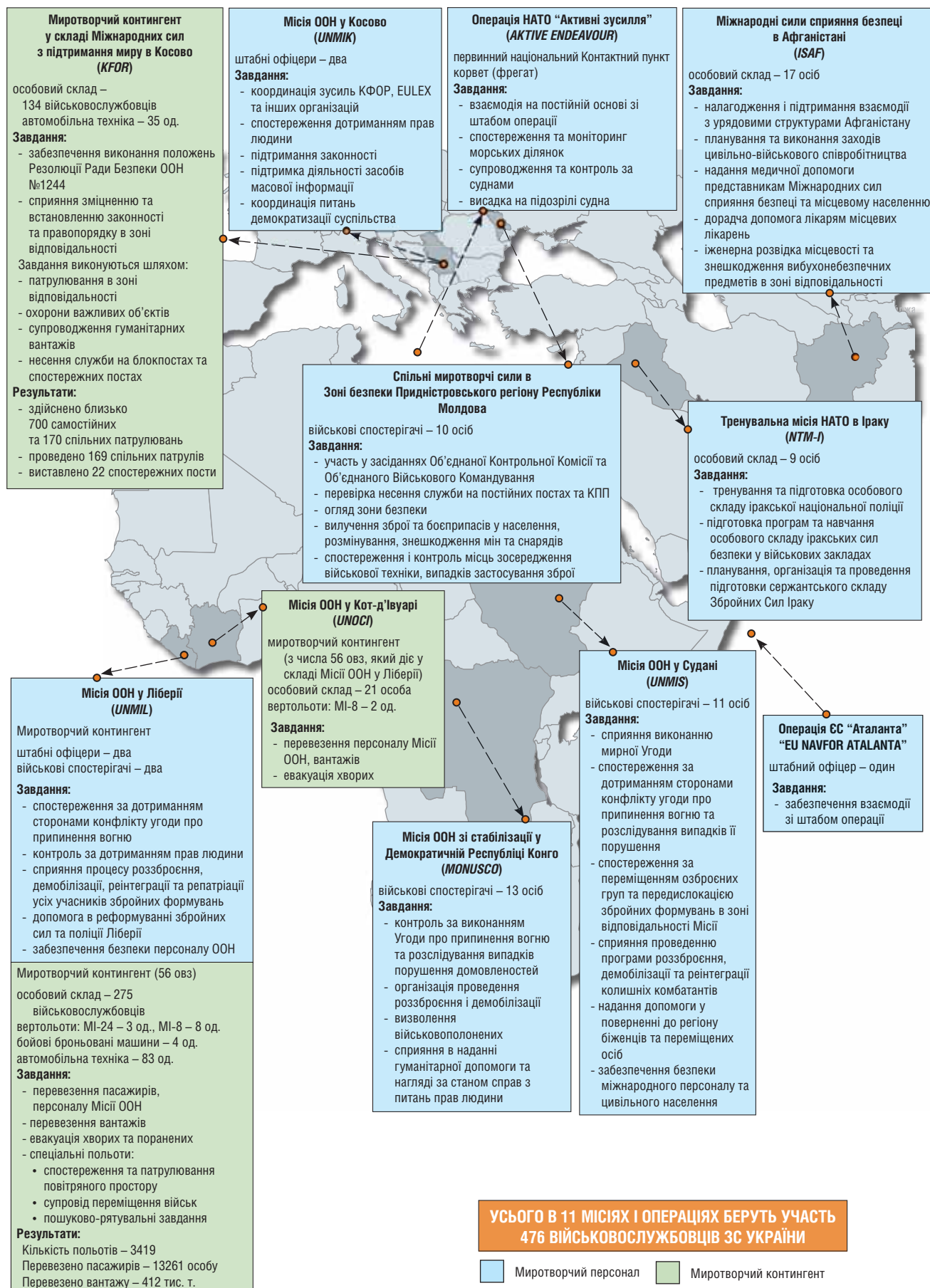
Усвідомлюючи свою відповідальність у справі підтримання міжнародного миру і безпеки, Україна залишається активним учасником міжнародної миротворчої діяльності.

У 2010 р. збережено формат участі Збройних Сил у міжнародних миротворчих операціях та забезпечено практичну реалізацію Стратегії міжнародної миротворчої діяльності України⁴.

Протягом року 858 військовослужбовців виконували миротворчі завдання у складі миротворчих контингентів та 133 – як миротворчий персонал. Загалом військовослужбовці Збройних Сил брали участь у 11 міжнародних миротворчих операціях на території восьми країн світу (схема 6.5).

⁴ Президент України; Указ “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України” від 24 квітня 2009 року “Про Стратегію міжнародної миротворчої діяльності України” № 435/2009 від 15 червня 2009 р.

Схема 6.5. Участь миротворчих контингентів і персоналу України в миротворчих місіях у 2010 р.

Протягом року проведено комплекс заходів щодо переходу національного миротворчого контингенту в Косовому на нову організаційно-штатну структуру (маневрена рота загальною чисельністю 134 особи). Український миротворчий контингент виконує завдання як частина маневреного батальйону у складі багатонаціональної бойової групи “Схід” з підтримання безпеки населення, законності, гарантування прав людини та охорони важливих об’єктів.

Беручи до уваги Резолюції Ради Безпеки ООН⁵ та у зв’язку із проведенням виборів у Кот-д’Івуарі у 2010 р. авіаційна група зі складу 56-го окремого вертолітного загону в Ліберії надавала оперативну підтримку Місії ООН у Кот-д’Івуарі⁶.

У рамках реалізації Концепції душпастирської опіки в Збройних Силах за ініціативою Ради у справах душпастирської опіки при Міністерстві оборони для повноцінного задоволення релігійних потреб миротворців до складу 56-го овз українського миротворчого контингенту у Ліберії введено посаду “офіцер з релігійних питань” та відновлено її у складі українського миротворчого контингенту у Косовому.

3 травня 2010 р. у складі литовської Групи реконструкції провінції Гор Міжнародних сил сприяння безпеці в Ісламській Республіці Афганістан виконує завдання українська група знешкодження вибухонебезпечних предметів. Протягом року групою знищено близько 10 тис. одиниць вибухонебезпечних предметів, включаючи авіаційні бомби, реактивні і фугасні снаряди, мінометні міни, та знешкоджено 4 саморобні вибухові пристрої. Українські лікарі прийняли 1220 пацієнтів, виконали 6 складних та 59 простих оперативних втручань.

На кінець 2010 р. загальна чисельність миротворчого персоналу в Ісламській Республіці Афганістан складала 17 осіб.

Участь України у миротворчих операціях, у тому числі в операціях НАТО в Косовому, в Афганістані та Середземному морі, відповідає національним інтересам України та сприяє підтриманню міжнародного миру і безпеки, підвищує рівень бойової підготовки особового складу, дозволяє отримати бойовий досвід та досягти сумісності підрозділів Збройних Сил з підрозділами держав-учасниць міжнародних миротворчих операцій.

⁵ Резолюції Ради Безпеки ООН № 1609 від 24 червня 2005 р., № 1865 від 27 січня 2009 р. та № 1880 від 30 липня 2009 р., № 1951 від 24 листопада 2010 р.

⁶ Закон України “Про схвалення рішення Президента України щодо участі миротворчого контингенту України в наданні оперативної підтримки Місії ООН у Кот-д’Івуарі” № 2671-VI від 04 листопада 2010 р.

КОНТРОЛЬ НАД
ОЗБРОЄННЯМ

Зусилля верифікаційної діяльності Збройних Сил зосереджувалися на забезпеченні дотримання державами-учасниками встановлених обмежень стосовно кількості озброєння та військової техніки, які підпадають під дію Договору з відкритого неба, Договору про звичайні збройні сили в Європі, Віденського документу 1999 р., двосторонніх міжурядових Угод між Кабінетом Міністрів України та урядами Словачької Республіки, Угорської Республіки, республік Білорусі та Польщі про додаткові заходи зміцнення довіри та безпеки.

Схема 6.6. Кількісні показники верифікаційної діяльності на території України

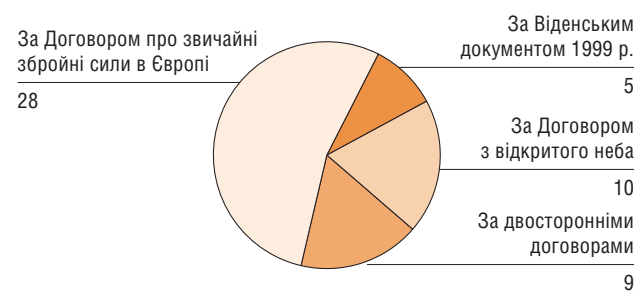
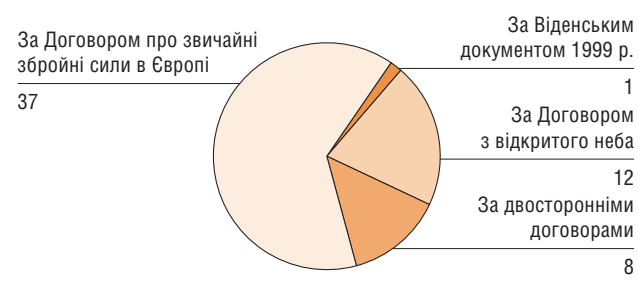

Схема 6.7. Кількісні показники верифікаційної діяльності поза межами України

Стан реалізації міжнародних договорів та угод у сфері контролю над озброєннями у 2010 р. був на рівні попередніх років та характеризувався підвищеною увагою держав-учасниць до контрольних заходів на території України без права відмови та збільшення кількості представників суміжних держав у складі багатонаціональних інспекційних груп.

Протягом року на території України виконано 52 контрольних заходи за договорами і угодами у сфері контролю над озброєннями (схема 6.6) та додатково прийнято одну інспекційну перевірку за Конвенцією про заборону розробки, виробництва, накопичення і застосування хімічної зброї та про її знищення.

Демонструючи активність у процесі контролю над озброєннями, Україна протягом року провела 58 контрольних заходів на територіях держав-учасниць міжнародних договорів, що у двічі більше, ніж у минулому році (схема 6.7).

Проведення контрольних заходів поза межами України дало змогу забезпечити дієвий контроль за дотриманням державами-учасниками встановлених для них обмежень щодо кількості основних категорій звичайних озброєнь і військової техніки.

Виконання зобов'язань щодо міжнародних договорів України у сфері контролю над озброєннями сприяє розвитку та інтеграції України до системи Європейської безпеки.

Міжнародне співробітництво у військовій сфері є надійним підґрунтям зовнішньополітичної діяльності України та направлено на реалізацію завдань стратегічного курсу держави з набуття повноправного членства в Європейському Союзі та інтеграції у безпековий простір Європи.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

За підсумками року Збройні Сили України в цілому готові визначеними силами до виконання завдань за призначенням. Створені необхідні умови для стабілізації ситуації та збереження можливостей для відновлення боєздатності військ (сил).

2011 рік оголошений Роком технічної готовності озброєння і військової техніки та підготовки професійного сержантського складу.

Пріоритетами розвитку Збройних Сил на 2011 рік будуть:

- упровадження дієвої системи забезпечення бойової готовності, удосконалення технічного обслуговування озброєння і військової техніки, підвищення рівня технічних знань військовослужбовців усіх категорій, досягнення готовності до виконання завдань за призначенням Об'єднаних сил швидкого реагування, Сил спеціальних операцій та чергових сил з протиповітряної оборони, створення і розвиток професійного сержантського складу Збройних Сил, підвищення його ролі в управлінні військовими колективами і подальша оптимізація системи його багаторівневої підготовки;
- удосконалення стратегічного планування застосування Збройних Сил, завершення оборонного огляду в Україні, розроблення Державної комплексної програми реформування і розвитку Збройних Сил України на 2011-2015 роки;
- оптимізація системи управління Збройними Силами та оперативними угрупованнями військ, оперативним, матеріально-технічним забезпеченням, створення Єдиної автоматизованої системи управління Збройними Силами і переведення системи зв'язку військ (сил) на цифрову основу;
- модернізація і відновлення озброєння і військової техніки, у першу чергу Повітряних Сил для забезпечення зростання ефективності розвідки та контролю повітряного простору України;
- проведення адміністративної реформи в Міністерстві оборони та Збройних Силах, удосконалення управлінської діяльності, усунення дублювання функцій і завдань;
- кардинальна перебудова системи військової освіти, реорганізація та оптимізація її складових, забезпечення Збройних Сил підготовленим кадровим складом;
- забезпечення соціально-правових гарантій військовослужбовцям, членам їх сімей, працівникам Збройних Сил та іншим категоріям громадян, питання соціального захисту яких належать до компетенції Міністерства оборони;
- безумовне виконання міжнародних зобов'язань України у військовій сфері, реалізація положень позаблокового статусу України, поглиблення воєнно-політичного, воєнно-технічного і військового співробітництва з міжнародними організаціями та країнами.

ДОДАТКИ

ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ У 2010 р.

Відповідно до Закону України “Про Державний бюджет України на 2010 рік” на потреби Збройних Сил передбачалося 12 477,1 млн. грн. (1,15 % від ВВП), з них загальний фонд становив 9 052,8 млн. грн. (73 % видатків), спеціальний фонд – 2 664,0 млн. грн. (21 % видатків), стабілізаційний фонд – 760,3 млн. грн. (6 % видатків).

Протягом 2010 р. Міністерство оборони отримало 10 533,6 млн. грн. (0,97 % від ВВП), з них: із загального фонду – 9 052,8 млн. грн. (86% надходжень), зі спеціального фонду – 819,6 млн. грн. (8 % надходжень), зі стабілізаційного фонду – 661,2 млн. грн. (6 % надходжень).

Схема 1. Фінансування Збройних Сил у 2010 р., %

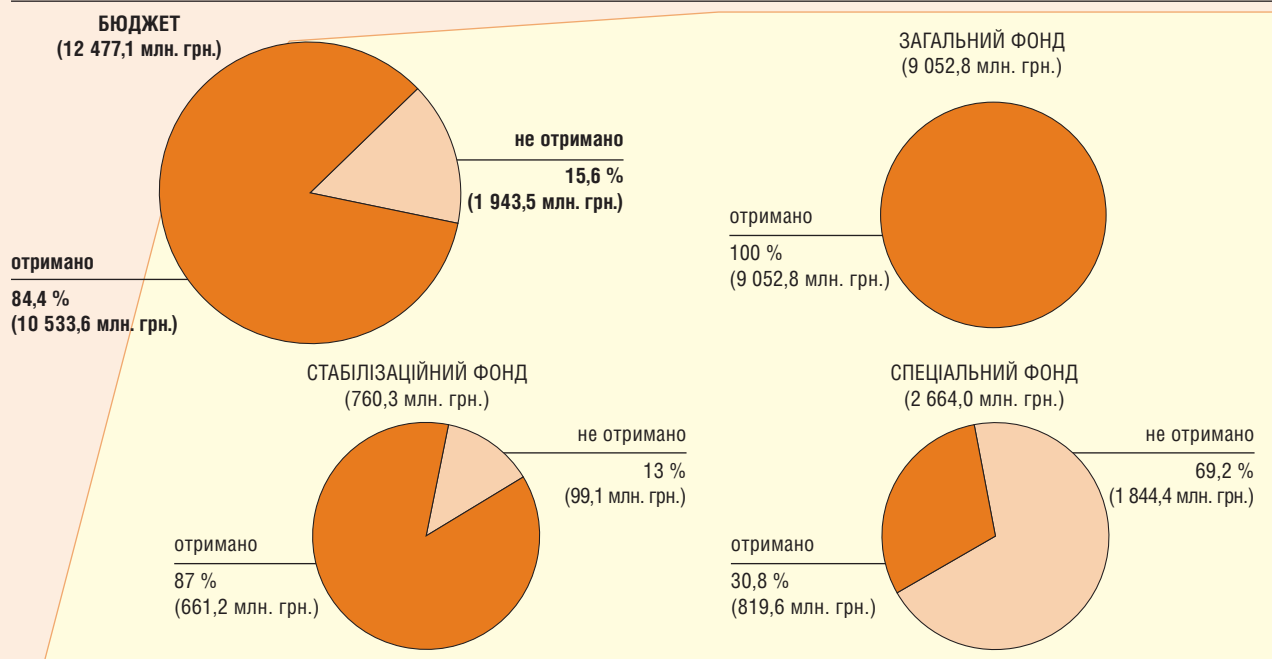
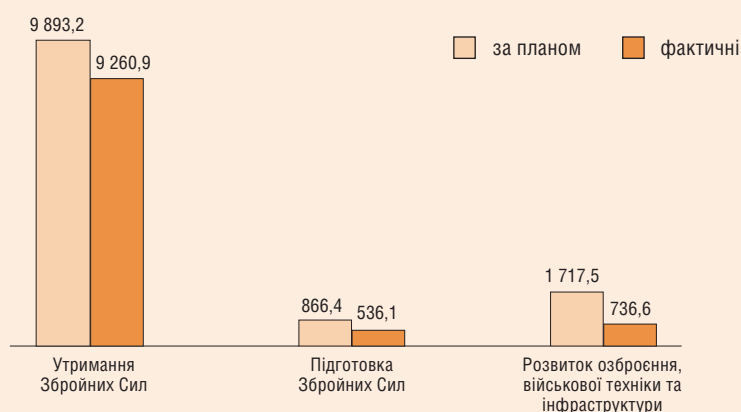

Схема 2. Розподіл видатків за функціональним призначенням у 2010 р., млн. грн.

ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ, СТРУКТУРА ТА БОЙОВИЙ СКЛАД ЗБРОЙНИХ СИЛ

Схема 1. Структура Міністерства оборони, на кінець року

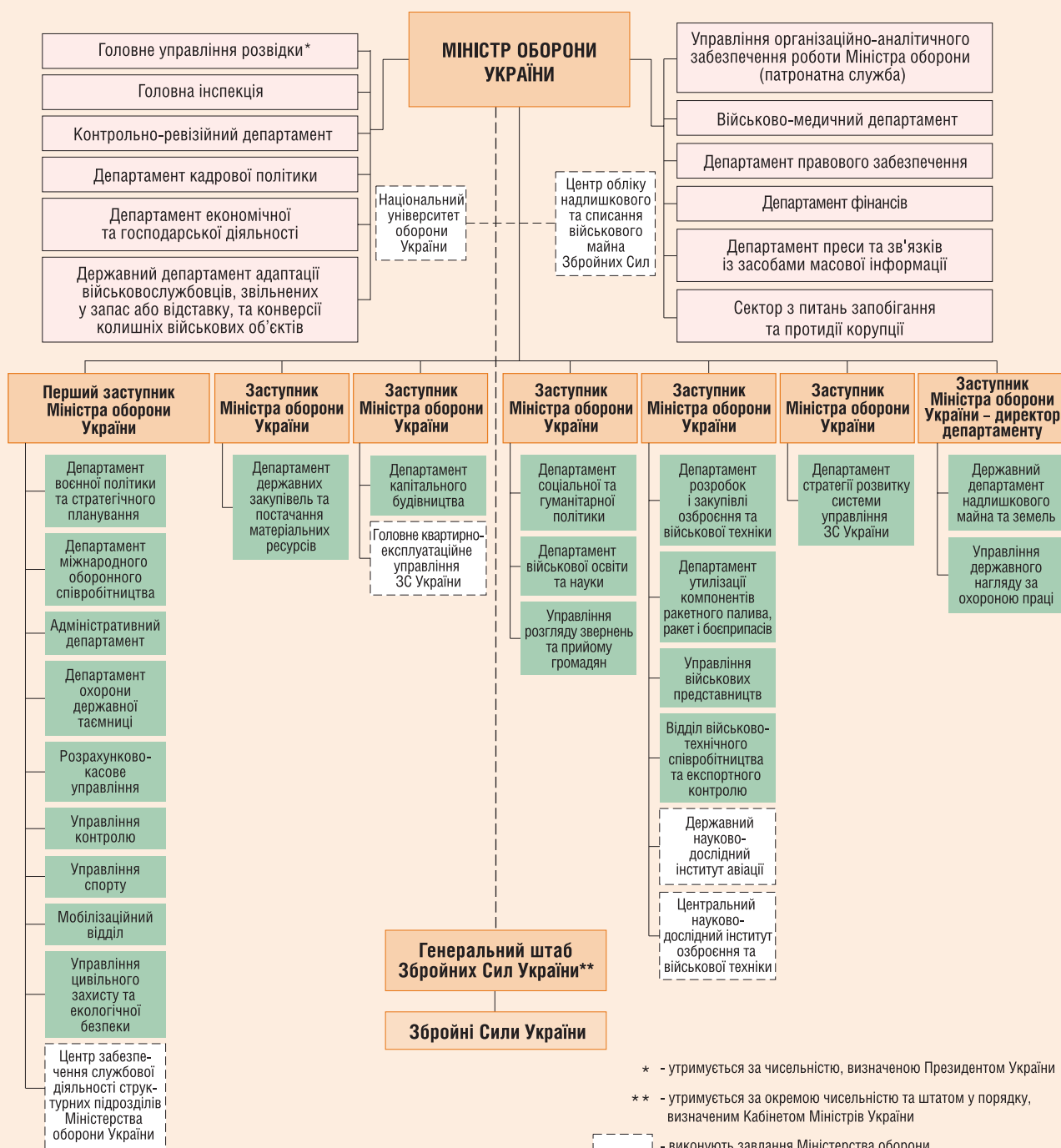

Схема 2. Структура Генерального штабу, на кінець року

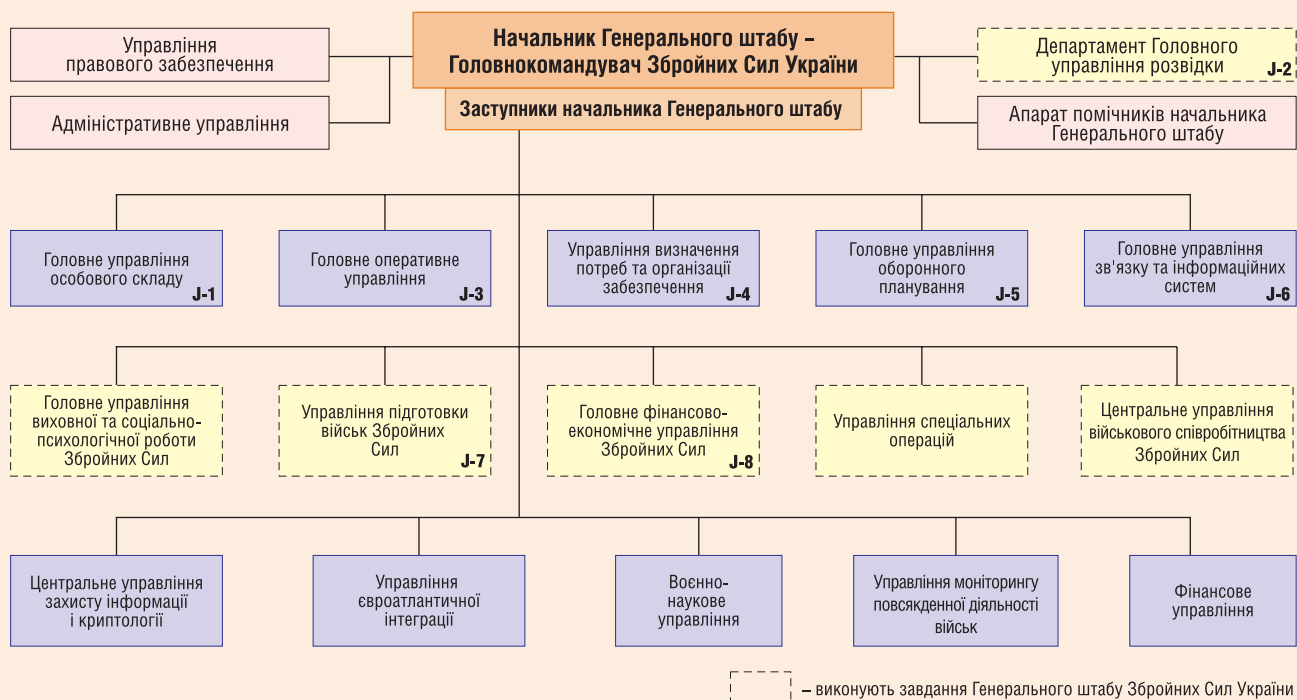

Схема 3. Структура Збройних Сил, на кінець року

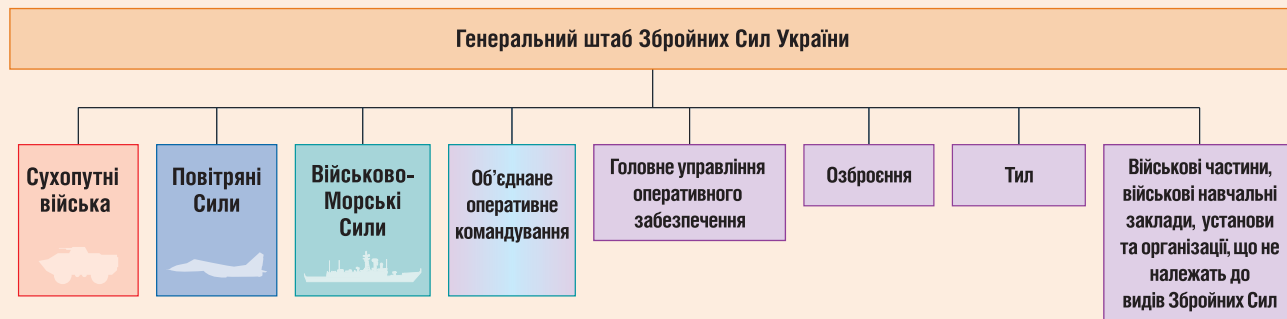

Схема 4. Чисельність Збройних Сил у 2006-2010 рр., на кінець року, осіб

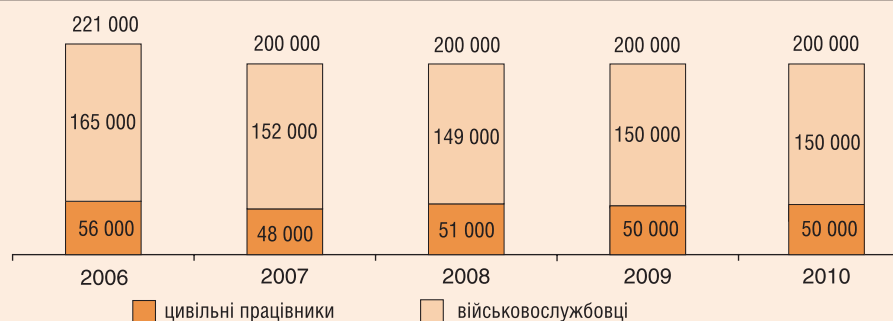

Схема 5. Організаційна структура та бойовий склад Сухопутних військ, на кінець року

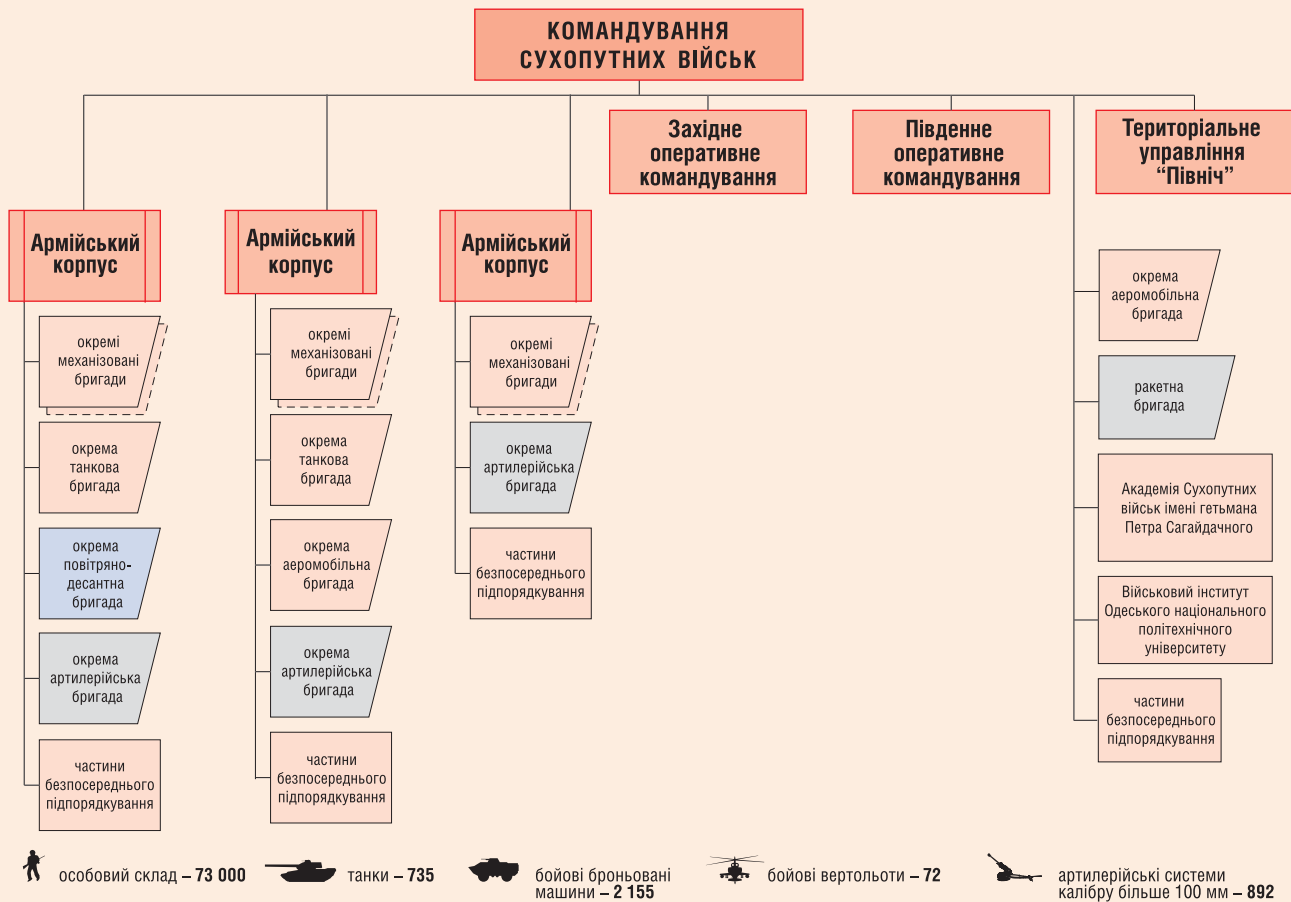

Схема 6. Організаційна структура та бойовий склад Повітряних Сил, на кінець року

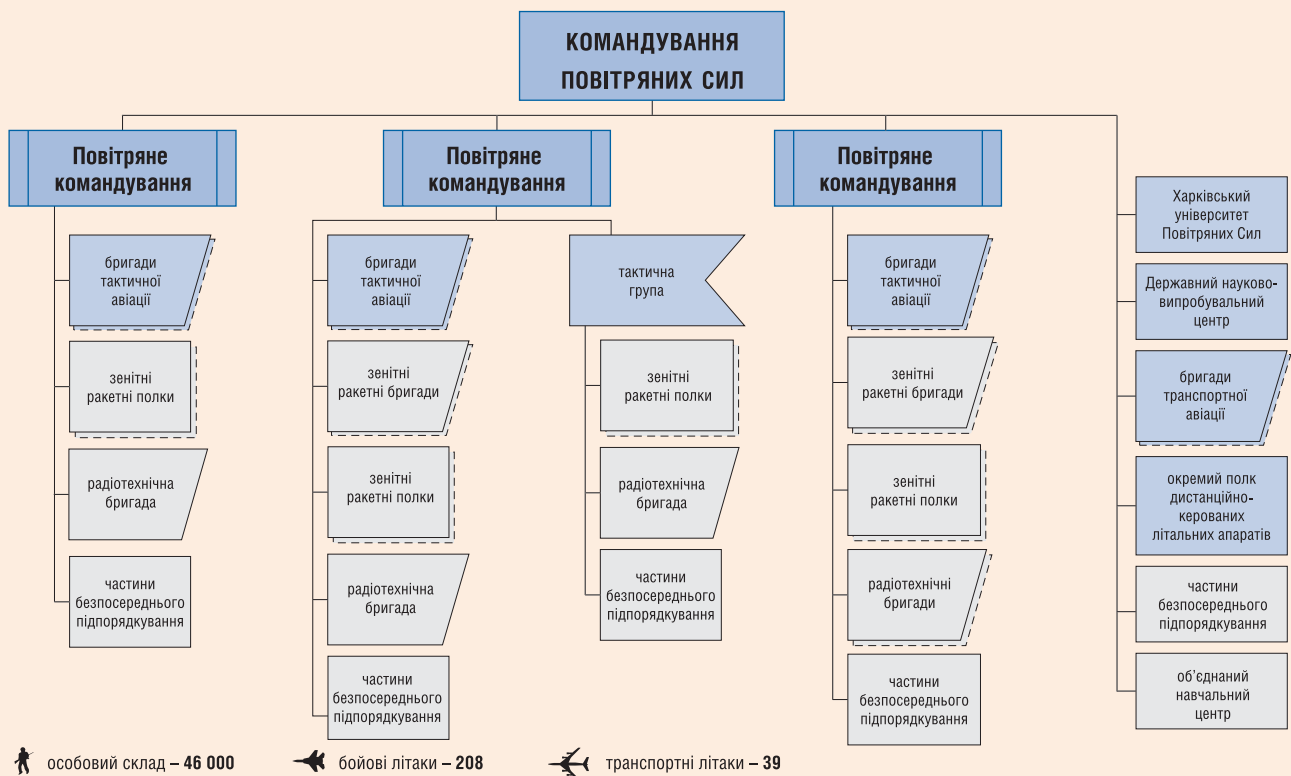

Схема 7. Організаційна структура та бойовий склад Військово-Морських Сил, на кінець року

Схема 8. Оснащення Збройних Сил озброєннями та військовою технікою у 2010 р.

	ВИПРОБУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ПРОЕКТИ З РОЗРОБКИ ОВТ	ПРИЙНЯТТЯ НА ОЗБРОЄННЯ НОВИХ ЗРАЗКІВ ОВТ	ЗАКУПІВЛЯ ОВТ, од.	МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА ПОДОВЖЕННЯ РЕСУРСУ ОВТ
ОВТ ДЛЯ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК	- бронетранспортер БТР-4; - мінометний комплекс з високоточною керованою міною; - комплекс машин управління вогнем артилерійських підрозділів; 152-мм ОФ постріл із снарядом з напівактивною лазерною головкою наведення; - інженерні боеприпаси дистанційного мінування; - автоматизований звуковий комплекс розвідки	- автомобільний кран КТА-18.01 (на базових шасі КрАЗ-63221, МАЗ-5337, КамАЗ-55111) - автомобілі багатоцільового призначення УАЗ – 315195-030; - автоцистерна пожежна АЦ-40	- танк БМ “Булат” – 10; - автомобіль підвищеної прохідності КрАЗ-6322 – 18; - автомобілі багатоцільового призначення УАЗ – 315195-030М – 8; - УАЗ – 315195-030 – 13; - автоцистерна пожежна АЦ-40 – 37	- танк БМ “Булат”; - реактивна система залпового вогню БМ-21 “Град”; - бронетранспортер БТР-70Ді; - бойова машина піхоти БМП-1У
ОВТ ДЛЯ ПОВІТРЯНИХ СИЛ	- військово-транспортний літак Ан-70; - авіаційна ракета класу “повітря-повітря”; - комплекс засобів автоматизації для оснащення Повітряних Сил; - зенітний ракетний комплекс 9К33МЗ “Оса - АКМ”	- учбово-бойовий літак Су-25 УБМ1; - бойовий літак Су-25М1	десантна парашутна система – 43	- літаки МіГ-29, Су-25; Л-39; - вертольоти Мі-8МТВ, Мі-24П; - радіолокаційні станції 1Л13, НРЗ 1Л22, РВ ПРВ-13 та ПРВ-16;
ОВТ ДЛЯ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ	- бойовий корабель класу “корвет”; - комплекс навігації та кораблеводіння			підводний човен “Запоріжжя”;
СПЕЦІАЛЬНІ ВИДИ ОВТ	- оптико-електронний комплекс захисту об’єктів від високоточної зброї; - техніка спеціального зв’язку; - базова цифрова радіорелейна станція; - АСУ повсякденною діяльністю військ; - командно-штабна машина	- апаратура передачі інформації 3-501М; - універсальний мобільний ремонтно-діагностичний модуль; - шлюз VoIP К-1220 військового призначення; - машина електронно-обчислювана бортова А-5010; - станція тропосферного зв’язку Р-423-1МУ; - комплекс автоматизованих засобів охорони об’єктів; - комплекс засобів автоматизації інформаційно-аналітичної системи мобілізаційного розгортання ЗСУ; - програмно-технічні комплекси “Карта-Ц” та “Видання-Ц”; - двочастотний геодезичний комплекс СН-4601; - рухомий автономний вторинний радіолокатор; - комплексна апаратура зв’язку; - комплект апаратури військового еталону одиниці електричної напруги змінного струму		засоби зв’язку

РЕЗУЛЬТАТИ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ У 2010 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

ПІДГОТОВКА ОРГАНІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ

Таблиця 1. Підготовка органів військового управління

Найменування заходів	Кількість заходів	
	Заплановано на рік	Проведено
Стратегічна командно-штабна воєнна гра	1	1
Науково-практичний семінар у Генеральному штабі	1	1
Оперативні збори	16	16
Комплекс навчань (тренувань) з органами військового управління, військами (силами)	1	1
Командно-штабне мобілізаційне навчання	1	1
Командно-штабне тренування з Управлінням спеціальних операцій ГШ ЗС України	1	1
Командно-штабні навчання	3	3
Командно-штабні навчання з територіальної оборони	3	3
Двосторонні командно-штабні тренування	2	2
Контрольне тренування чергових сил ППО	1	1
Командно-штабні тренування	15	15
Командно-штабні тренування з територіальної оборони	3	3
Спільні штабні тренування	44	44
РАЗОМ:	92	92

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)

Таблиця 2. Підготовка органів управління видів Збройних Сил

Найменування заходів	Кількість заходів	
	Заплановано на рік	Проведено
Сухопутні війська		
Командно-штабні навчання на картах	41	36
Командно-штабні тренування	41	41
Повітряні Сили		
Командно-штабні навчання на картах	10	10
Командно-штабні тренування	27	27
Військово-Морські Сили		
Командно-штабні навчання на картах	18	18
Командно-штабні тренування	32	32

БОЙОВА ПІДГОТОВКА ПІДРОЗДІЛІВ ВІЙСЬК (СИЛ)

Таблиця 3. Механізовані, танкові та аеромобільні війська Сухопутних військ

Найменування заходів	Заплановано на рік		Проведено		% виконання	
	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО
Батальйонні тактичні навчання	4	-	4	-	100	-
Ротні тактичні навчання	3	-	3	-	100	-
Бойові стрільби взводів	19	2	21	-	110	-
Бойові стрільби відділень	81	6	81	6	100	100
Стрільби з озброєння танків	84	309	84	259	100	84
Стрільби з озброєння БМП (БТР)	615	730	616	325	100,1	44,5
Стрільби зі стрілецької зброї	3009	2898	3601	2219	120	77
Водіння танків	78	222	6	27	7,6	12,1
Водіння БМП (БТР)	1556	1179	250	41	16	3,5
Водіння автомобілів	1255	1298	182	12	14,5	1
Стрибки з парашутом	26106	-	16289	-	62,4	-

Таблиця 4. Льотно-тактична підготовка і застосування армійської авіації Сухопутних військ

Найменування заходів		Заплановано на рік	Проведено	% виконання
Льотно-тактичні навчання ескадрилій			Не планувалися	
Практичні стрільби по наземних цілях		1034	240	23,2
Середній наліт на один екіпаж	екіпажі ОСШР	60 год.	18 год. 21 хв.	30,5
	екіпажі ОСО	25 год.	17 год. 08 хв.	52,6

Таблиця 5. Льотно-тактична підготовка і застосування авіації Повітряних Сил

Найменування заходів	Заплановано на рік	Проведено	% виконання	
Льотно-тактичні навчання ескадрилій		Не планувалися		
Практичні стрільби по наземних цілях	366	138	37,7	
Практичні пуски керованих ракет	55	23	43,4	
Практичне бомбометання	369	57	15,4	
Десантування повітряних десантів	264	172	65,2	
Середній наліт на один екіпаж	екіпажі ОСШР	35 год.	17 год. 48 хв.	49,9
	екіпажі ОСО	10 год.	13 год. 55 хв.	135,5

Таблиця 6. Виконання курсів бойової підготовки кораблями (катерами) Військово-Морських Сил

Найменування заходів	Заплановано на рік		Проведено		% виконання	
	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО
Артилерійські стрільби по морських цілях	81	66	63	38	77,7	57,6
Артилерійські стрільби по берегових цілях	-	-	24	3	-	-
Артилерійські стрільби по повітряних цілях	79	63	48	30	60,7	47,6
Ракетні стрільби (по морських цілях)	1	-	-	-	-	-
Мінні вправи	прийомка мін	21	9	1	4,8	-
	постановка мін	8	6	-	-	-
Торпедні стрільби	17	5	-	-	-	-
Протичовнові бомбові вправи	30	18	-	6	-	33,3
Підбивні бойові вправи	26	20	9	3	34,6	15
Тральні бойові вправи	12	12	4	6	33,3	50
Стрільби ЗРК	4	2	4	-	100	-
Середня наплавність кораблів (катерів), діб	56,0	14	21,3	12	38,0	85,7

Таблиця 7. Льотно-тактична підготовка і застосування морської авіації

Найменування заходів	Заплановано на рік	Проведено	% виконання	
Льотно-тактичні навчання ескадрилій	2	1	50	
Практичне бомбометання	67	12	17,9	
Десантування повітряних десантів	52	44	84,6	
Середній наліт на один екіпаж	екіпажі ОСШР	57 год.	28 год. 37 хв.	50,1
	екіпажі ОСО	19 год.	5 год. 48 хв.	30,5

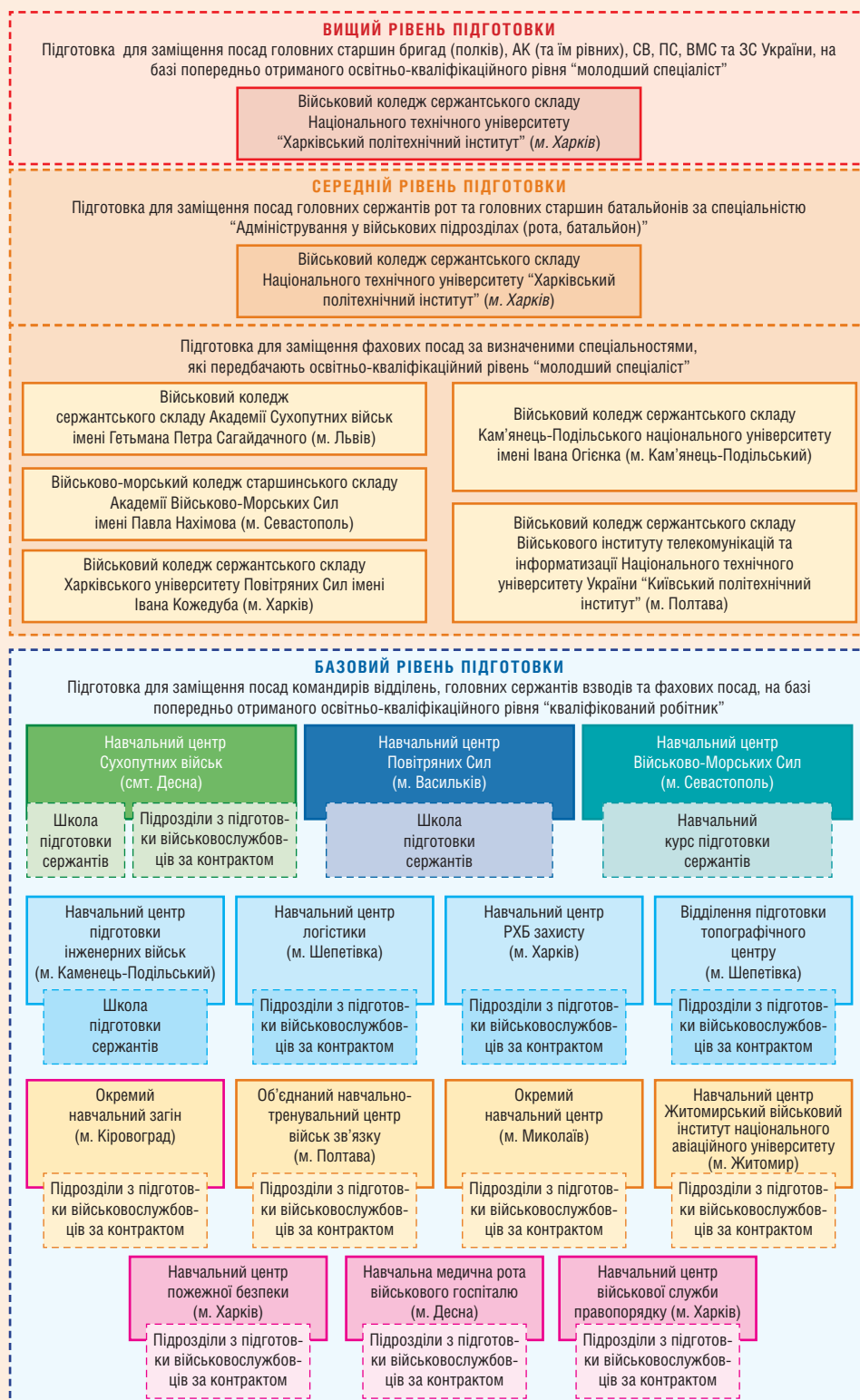
Таблиця 8. Бойова підготовка підрозділів військ берегової оборони Військово-Морських Сил

Найменування заходів	Заплановано на рік		Проведено		% виконання	
	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО
Батальйонні тактичні навчання	1	-	1	1	100	-
Ротні тактичні навчання	5	15	3	7	60	46,7
Бойові стрільби взводів	9	20	-	7	-	35
Бойові стрільби відділень	24	59	-	34	-	57,6
Стрільби з озброєння танків	-	63	-	21	-	33,3
Стрільби з озброєння БМП (БТР)	240	120	8	72	3,3	60
Стрільби зі стрілецької зброї	300	712	64	237	21,3	33,3
Водіння танків, БМП (БТР)	126	106	47	59	37,3	55,7
Стрибки з парашутом	510	-	513	-	100,6	-

БАГАТОНАЦІОНАЛЬНІ НАВЧАННЯ ЗА УЧАСТЮ ПІДРОЗДІЛІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ У 2010 р.

Навчання	Термін проведення	Район проведення	Завдання, що вирішувалися	Загальна чисельність сил, озброєння та військової техніки
НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ АБО ПОБЛИЗУ ЇЇ КОРДОНІВ				
Фарватер миру-2010 Українсько-російське командно-штабне пошуково-рятувальне військово-морське навчання	21-26 червня	м. Севастополь	Покращення взаємодії та вдосконалення способів спільного виконання завдань пошуково-рятувального забезпечення в акваторії Чорного моря	Від України – 48 військовослужбовців. Від Російської Федерації – 31 військовослужбовець
Sea Breeze-2010 Українсько-американське командно-штабне навчання військово-морських сил із залученням військ	9-28 липня	м. Одеса	Злагодження багатонаціонального штабу під час спільних дій в антипіратських (антитерористичних) операціях	Від України – 1569 військовослужбовців зі штатним озброєнням, 21 надводний корабель, 15 літаків та вертольотів. Від країн-партнерів – 744 військовослужбовців зі штатним озброєнням, 4 надводних кораблі, 2 літаки, 1 вертоліт
Бар'єр-2010 Українсько-американське тактичне навчання підрозділів спеціального призначення	26 липня – 7 серпня	м. Очаків	Удосконалення способів виконання підрозділами спеціального призначення розвідувальних і спеціальних завдань	Від України – 50 військовослужбовців зі штатним озброєнням та військовою технікою. Від США – 10 військовослужбовців зі штатним озброєнням
Rapid Trident-2010 Українсько-американське командно-штабне навчання із залученням військ	4-19 вересня	Міжнародний центр миротворчості та безпеки ЗС України (м. Яворів)	Відпрацювання завдань у складі багатонаціональних військових контингентів під час миротворчих операцій	Від України – 600 військовослужбовців зі штатним озброєнням, 127 одиниць військової техніки. Від країн-партнерів – 850 військовослужбовців зі штатним озброєнням
Світла Лавина-2010 Командно-штабне навчання із залученням військ багатонаціонального інженерного батальйону "Тиса"	27 вересня – 1 жовтня	м. Виноградів, Закарпатська обл.	Підвищення рівня сумісності та покращення взаємодії між національними складовими інженерного батальйону "Тиса"	Від України – 100 військовослужбовців Від країн-партнерів – 47 військовослужбовців зі штатним озброєнням
Кленова Арка-2010 Українсько-польсько-канадсько-литовське тактичне навчання механізованих підрозділів	3-6 жовтня	м. Львів	Обмін досвідом з питань виконання бойових завдань у складі багатонаціональних військових формувань	Від України – 12 військовослужбовців. Від країн-партнерів – 18 військовослужбовців
Двостороннє українсько-білоруське тактичне навчання механізованих підрозділів	20-24 жовтня	Міжнародний центр миротворчості та безпеки ЗС України (м. Яворів)	Удосконалення тактичної взаємодії під час виконання бойових завдань механізованими підрозділами	Від України – 34 військовослужбовці зі штатним озброєнням та військовою технікою. Від Республіки Білорусь – 38 військовослужбовців зі штатним озброєнням
ПОЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ				
BLACKSEAFOR-2010 Оперативно-тактичне навчання військово-морських сил держав Чорноморського регіону	Перша фаза: 7-29 квітня Друга фаза: 9-30 серпня	Акваторія Чорного моря, порти України, Румунії, Турецької Республіки, Республіки Болгарія	Підвищення рівня взаємосумісності між кораблями і катерами військово-морських сил держав Чорноморського регіону	Від України – корабель управління "Славутич", морський тральщик "Черкаси"
Golden Mask-2010 Українсько-німецьке тактичне навчання підрозділів РХБ захисту	12-22 квітня	Федеративна Республіка Німеччина	Відпрацювання завдань забезпечення РХБ захисту військ (сил) у складі багатонаціональних підрозділів	Від України – 30 військовослужбовців зі штатним озброєнням, 8 одиниць колісної техніки
Двостороннє українсько-білоруське командно-штабне навчання із залученням чергових сил з протиповітряної оборони Повітряних Сил Збройних Сил України та Військово-Повітряних Сил і Військ Протиповітряної оборони Республіки Білорусь	8 червня	Повітряний простір у межах відповідальності за місяцями постійної дислокації чергових сил з ППО	Удосконалення взаємодії чергових сил з протиповітряної оборони під час виконання завдань бойового чергування	Від України – 7 літаків, 50 військовослужбовців чергових сил радіотехнічних бригад та дивізіонів зенітних ракетних військ, пунктів наведення авіації. Від Республіки Білорусь – 7 літаків, 150 військовослужбовців
Двостороннє українсько-румунське тактичне навчання механізованих підрозділів	13-26 червня	Румунія, полігон "Бадабг"	Тренування у виконанні бойових завдань у складі багатонаціональних підрозділів під час спільних миротворчих операцій	Від України – 35 військовослужбовців зі штатним озброєнням
Combined Endeavor-2010 Багатонаціональне тактичне навчання підрозділів зв'язку	1-20 вересня	Федеративна Республіка Німеччина, Румунія	Тренування у виконанні завдань із забезпечення зв'язку та управління під час міжнародних операцій з підтримання миру	Від України – 23 військовослужбовці, 4 апаратні зв'язку, КШМ "Світязь"
Medker-2010 Багатонаціональне тактичне навчання військово-медичних підрозділів	8-22 вересня	Чорногорія	Тренування особового складу з питань надання медичної допомоги під час багатонаціональних гуманітарних і миротворчих операцій	Від України – 20 військовослужбовців
Бар'єр-2010 Багатонаціональне тактичне навчання підрозділів спеціального призначення	16-26 вересня	Республіка Польща	Удосконалення способів виконання підрозділами сил спеціальних операцій спеціальних завдань	Від України – 20 військовослужбовців зі штатним озброєнням
Jeckal Stone-2010 Багатонаціональне тактичне навчання підрозділів сил спеціальних операцій	16-26 вересня	Республіка Польща	Удосконалення способів спільного виконання бойових завдань підрозділами сил спеціальних операцій	Від України – 20 військовослужбовців зі штатним озброєнням
Двостороннє українсько-російське командно-штабне навчання із залученням чергових сил з протиповітряної оборони Повітряних Сил Збройних Сил України та Військово-Повітряних Сил Російської Федерації	27 жовтня	Повітряний простір у межах відповідальності за місяцями постійної дислокації чергових сил з ППО	Удосконалення взаємодії чергових сил з протиповітряної оборони під час виконання завдань бойового чергування	Від України – 7 літаків, 150 військовослужбовців чергових сил радіотехнічних бригад та дивізіонів зенітних ракетних військ, пунктів наведення авіації. Від Російської Федерації – 7 літаків, 150 військовослужбовців чергових сил з ППО

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ ОСІБ СЕРЖАНТСЬКОГО (СТАРШИНСЬКОГО) СКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ЗА КОНТРАКТОМ

ЗРАЗОК ПАСПОРТА ПОСАДИ РЯДОВОГО, СЕРЖАНТСЬКОГО СКЛАДУ

ПАСПОРТ ПОСАДИ РЯДОВОГО, СЕРЖАНТСЬКОГО І СТАРШИНСЬКОГО СКЛАДУ ВВЕДЕНО В ДІЮ НАКАЗОМ МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ ВІД 16 вересня 2010 р. № 489		
Найменування посади		
Старший механік-телеграфіст телеграфно-телефонного відділення вузла зв'язку та інформатизації 00 артилерійської бази боєприпасів Західного оперативного командування Сухопутних військ Збройних Сил України		
Характеристика посади		
№ пп	Назва критерію	Зміст
1	Номенклатура призначення на посаду	Командир військової частини
2	Військово-облікова спеціальність	ВОС – 403942А
3	Штатно-посадова категорія	Старший солдат
4	Тарифний розряд	“2”
5	Форма допуску до державної таємниці	Ф-2
6	Використання посади в особливий період	Відповідно до штату
7	Можливість призначення осіб жіночої статі	ВОС – 403942А
Вимоги до кандидатів на посаду		
№ пп	Основні вимоги	Зміст
1	Освітньо-кваліфікаційний рівень	Кваліфікований робітник
2	Рівень підготовки	Базовий
3	Рівень знання іноземної мови	СМР-1
4	Обов'язкова посада перед призначенням	Механік-телеграфіст телеграфно-телефонного відділення
5	Медицинські вимоги щодо призначення на посаду	висновок ВЛК
6	Фізична підготовленість	“Задовільно”
Додаткові вимоги		
1	Термін перебування на попередній посаді перед призначенням	1 рік
2	Досвід миротворчої діяльності	Миротворчий контингент у складі Міжнародних сил з підтримки миру в Косово з жовтня 2007 р. до жовтня 2008 р.

Командир військової
частини А0000

(військове звання, особистий підпис, прізвище та ініціали посадової особи)

ПРОФЕСІЙНА ПЕРЕПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ У 2010 р.

Назва проекту	Джерело фінансування	Партнери, навчальні заклади	Напрями перепідготовки	Місця, де проводилися курси	Результат у 2010р. (осіб)
Державна програма соціальної і професійної адаптації військовослужбовців, що підлягають звільненню, та осіб, звільнених з військової служби, на період до 2011 року	Загальний фонд Державного бюджету України	Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба	Мовні курси	Харків	30
Проект НАТО з перепідготовки військовослужбовців	НАТО	Британська Рада, Інститут Гёте, Навчальний центр Ліги офіцерів Севастополя, Міжнародний інститут бізнес-освіти Київського національного економічного університету, Чернігівський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ та організацій, Хмельницький національний університет, Львівський інститут Міжрегіональної академії управління персоналом, Кіровоградський національний технічний університет, Українсько-Баварський менеджмент-тренінг центр (м. Одеса), Національний авіаційний університет (Інститут післядипломного навчання), Севастопольський національний технічний університет	Мовні курси: - англійська; - німецька; - французька Перепідготовка за спеціальностями: - інформаційні технології в бізнесі; - економіка підприємства; - бухгалтерський облік; - менеджмент підприємницької діяльності; - менеджмент рекламно-видавничої діяльності; - маркетинг на ринку товарів та послуг; - менеджмент готельного та туристичного бізнесу; - аграрний менеджмент; - менеджмент управління персоналом організації; - митний брокер; - маркетинг на ринку товарів і послуг; - фінансово-економічна безпека; - спецкурс для військових моряків	Київ, Севастополь, Сімферополь, Миколаїв, Харків, Новоозерне, Балаклава, Рівне, Чернігів, Озерне, Львів, Кіровоград, Одеса, Херсон, Мелітополь, Десна, Перевальне, Саки, Мирний, Ужгород, Ізмаїл, Дніпропетровськ, Чугуїв, Інкерман	631
Проект Трастового фонду НАТО – в межах програми “Партнерство заради миру”	Трастовий фонд НАТО (Нідерланди, Данія, Люксембург, Естонія, Польща, Латвія, Словачія, Болгарія)	Хмельницький національний університет, Міжгалузовий інститут післядипломної освіти при Національному технічному університеті “Харківський політехнічний інститут”	Перепідготовка за спеціальностями: - менеджмент підприємницької діяльності; - комп'ютерні технології в економічних системах; - маркетинг на ринку товарів і послуг; - комп'ютерні системи та мережі; - графічний дизайн та реклама; - логістика	Старокостянтинів, Хмельницький, Харків, Славута, Шепетівка, Ярмолинці,	335

Назва проекту	Джерело фінансування	Партнери, навчальні заклади	Напрями перепідготовки	Місця, де проводилися курси	Результат у 2010р. (осіб)
Проект ОБСЄ “Допомога в соціальній адаптації звільненим військовослужбовцям Збройних Сил України”	ОБСЄ	Відкритий міжнародний університет розвитку людини “Україна”, Мелітопольський інститут державного і муніципального управління Класичного приватного університету, Феодосійська фінансово-економічна академія, Харківська фінансово-економічна академія, Навчальний центр Ліги офіцерів Севастополя, Національний авіаційний університет, Чорноморський державний університет імені Петра Могили, Херсонський інститут Міжрегіональної академії управління персоналом, Білоцерківський інститут економіки та управління, Сумський державний університет, Слов'янський авіаційний коледж Національного авіаційного університету	Перепідготовка за спеціальностями: • менеджмент управління персоналом організації; • маркетинг на ринку товарів і послуг; • менеджмент інформаційних технологій; • менеджмент підприємницької діяльності; • інформаційні технології в бізнесі; • економіка малого підприємства; • логістика; • менеджмент фінансово-економічної безпеки підприємства; • менеджмент охоронної діяльності; • менеджмент і адміністрування; • організація та управління підприємствами малого та середнього бізнесу; • інформаційний менеджмент; • планер та силові установки вертольоту Мі-8мтв-1; • авіаційне і радіоелектронне обладнання вертольоту Мі-8мтв-1; • комп'ютерний дизайн	Вінниця, Озерне, Кіровоград, Гайсин, Одеса, Нерубайське, Семенівна, Мирне, Краснокам'янка, Первомайське, Приморський, Євпаторія, Саки, Новофедорівка, Інкерман, Верхнє Садове, Київ, Миколаїв, Херсон, Біла Церква, Суми, Самбір, Володимир-Волинський, Слов'янськ, Бердичів, Севастополь, Балаклава, Мелітополь, Феодосія, Прилуки, Умань	1188
Проект “Україна-Норвегія”	Уряд Королівства Норвегія	Таврійський національний університет (м. Сімферополь), Севастопольський національний технічний університет, Севастопольський національний університет ядерної енергії і промисловості, Феодосійська фінансово-економічна академія Київського інституту ринкових відносин, Севастопольський економіко-гуманітарний інститут Таврійського національного університету, Класичний приватний університет (м. Запоріжжя), Мелітопольський інститут державного і муніципального управління Класичного приватного університету, Севастопольська Торгово-промислова палата, Університет “Крок”, Національний університет ім. Тараса Шевченка (м. Київ)	Перепідготовка за спеціальностями: • інформаційні технології у бізнесі; • муніципальний менеджмент; • менеджмент туристичної діяльності; • менеджмент з оцінки нерухомості; • організація та управління підприємствами малого та середнього бізнесу; • менеджмент фінансово-економічної безпеки підприємства; • страховий менеджмент; • менеджмент управління персоналом організації	Севастополь, Сімферополь, Советское, Саки, Феодосія, Чорноморське, Запоріжжя, Київ, Мелітополь	450

ЗМІСТ

Вступне слово Міністра оборони України	3
Вступне слово начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України	5
Розділ 1 Підсумки розвитку Збройних Сил України у 2010 р.	7
Розділ 2 Система управління Збройними Силами, їх структура, чисельність, оснащення	23
Розділ 3 Підготовка військ (сил).....	29
Розділ 4 Професійні Збройні Сили: практичні аспекти створення	35
Розділ 5 Забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців та членів їх сімей	43
Розділ 6 Міжнародне співробітництво, миротворча діяльність, контроль над озброєнням	51
Заключна частина	64
Додатки	65

БІЛА КНИГА 2010

ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

Міністерство оборони України, 2011
Дизайн і макет СПД Москаленко О.М., 2011
